

Stichting Pensioenfonds Robeco

Jaarrapport 2020

INHOUDSOPGAVE

Pagina

BESTUURSVERSLAG

A	Bestuursverslag	4
	Kerncijfers	5
	Karakteristieken van het pensioenfonds	8
	Verslag van het bestuur	18
	Verslag compliance officer	26
	Pensioenparagraaf	35
	Beleggingsparagraaf	37
	Financiële paragraaf	40
	Risicoparagraaf	43
	Toekomstparagraaf	54
B	Verslag Raad van Toezicht	55
C	Verslag Verantwoordingsorgaan	62

JAARREKENING

1	Balans per 31 december	69
2	Staat van baten en lasten	70
3	Kasstroomoverzicht	72
4	Algemene toelichting	73
5	Toelichting op de balans	81
6	Toelichting op de staat van baten en lasten	105

OVERIGE GEGEVENS

7	Actuariële verklaring	115
8	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	117

BIJLAGEN

1	Verloopstaat deelnemers	121
---	-------------------------	-----

BESTUURSVERSLAG

A BESTUURSVERSLAG

KERNCIJFERS

Deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden, ultimo jaar

	2020		2019		2018		2017		2016	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Deelnemers	722	26	742	27	768	28	765	29	794	30
Gewezen deelnemers	1.807	64	1.751	63	1.685	62	1.654	62	1.604	61
Pensioengerechtigden	287	10	275	10	264	10	250	9	239	9
Totaal	<u>2.816</u>	<u>100</u>	<u>2.768</u>	<u>100</u>	<u>2.717</u>	<u>100</u>	<u>2.669</u>	<u>100</u>	<u>2.637</u>	<u>100</u>

Premiebijdragen, kostendeekkende premie en pensioenuitkeringen

(Bedragen x € 1.000)	2020	2019	2018	2017	2016
Premiebijdragen werkgevers	15.077	15.736	12.025	11.771	12.025
Overige bijdragen werkgevers	305	238	288	324	-
Premiebijdragen werknemers	2.389	2.499	1.844	1.786	1.684
Premie risico deelnemers (*)	1.736	1.712	1.528	1.610	1.254
	<u>19.507</u>	<u>20.185</u>	<u>15.685</u>	<u>15.491</u>	<u>14.963</u>
Kostendeekkende premie	23.519	19.564	18.716	20.641	17.650
Pensioenuitkeringen	8.808	8.447	8.295	7.945	7.922

Vanaf 2017 is de bijdrage van de werkgevers aan de herverzekeringspremie Premie Vrijstelling bij Invaliditeit meegenomen bij de overige bijdragen werkgevers. Vanaf 2020 is hier ook de bijdrage aan de kosten netto regeling opgenomen.

(*) De premiebijdrage risico deelnemers is een gecombineerde bijdrage van zowel werkgevers als werknemers.

Pensioengegevens

(Bedragen x € 1)	2020	2019	2018	2017	2016
Maximum pensioensalaris (**)	83.218	83.218	83.218	80.795	80.193
Franchise (**)	14.600	14.000	13.500	13.500	13.500
Toeslagen boekjaar					
- actieve deelnemers	1,23%	0,85%	0,75%	0,94%	0,00%
- inactieve deelnemers	1,23%	1,70%	1,40%	0,28%	0,60%
- inhaaltoeslag		0,10%			
<u>Ultimo 2009 = 100 (***)</u>					
<u>ACTIEVEN</u>					
Pensioenontwikkeling actieven	116,73	115,31	114,23	113,38	112,32
Loonontwikkeling	122,25	119,16	118,15	117,27	116,11
Cumulatief gemiste toeslagen	4,8%	3,4%	3,5%	3,5%	3,4%
<u>INACTIEVEN</u>					
Pensioenontwikkeling inactieven	114,65	113,25	111,25	109,71	109,41
Prijsinflatie	125,76	122,57	120,52	118,86	118,50
Cumulatief gemiste toeslagen	9,8%	8,4%	8,5%	8,5%	8,4%

(**) Vanaf 2016 geldt het maximum pensioensalaris en de franchise per 1 april in plaats van per 1 januari.

(***) Er wordt tot 2009 terug gekeken.

Technische voorzieningen, stichtingskapitaal en reserves, belegd vermogen en dekkingsgraad

(Bedragen x € 1.000)	2020	2019	2018	2017	2016
Technische voorzieningen					
- voor risico pensioenfonds	746.448	626.563	499.297	471.997	489.412
- voor risico deelnemers	67.049	65.506	54.573	56.787	51.342
	<u>813.497</u>	<u>692.069</u>	<u>553.870</u>	<u>528.784</u>	<u>540.754</u>
Algemene Reserve	110.731	144.810	136.743	172.808	114.766
Reserve 'Premiedepot'	10.653	12.359	9.688	13.729	21.297
Beleggingen					
- voor dekking technische voorziening	857.321	771.195	635.546	644.528	606.395
- voor premiedepot	10.653	12.359	9.688	13.729	21.297
- voor risico pensioenfonds	867.974	783.554	645.234	658.257	627.692
- voor risico deelnemers	67.049	65.506	54.573	56.787	51.342
	<u>935.023</u>	<u>849.060</u>	<u>699.807</u>	<u>715.044</u>	<u>679.034</u>
Liquide middelen	5.042	5.933	5.608	1.668	849
Saldo overige activa en passiva	-5.522	-5.755	-5.114	-1.391	-3.066
Totaal belegd vermogen	<u>934.543</u>	<u>849.238</u>	<u>700.301</u>	<u>715.321</u>	<u>676.817</u>
Actuele dekkingsgraad	113,6%	120,9%	124,7%	132,7%	121,2%
Vereiste dekkingsgraad	119,7%	121,0%	122,1%	122,3%	120,0%
Beleidsdekkingsgraad	107,5%	119,1%	130,9%	128,5%	113,0%
Gehanteerde gemiddelde rente ultimo boekjaar (*)	-0,09%	0,54%	1,33%	1,44%	1,18%

(*) Voor de rentetermijnstructuur wordt gebruik gemaakt van de door Bloomberg dagelijks gepubliceerde (intraday) Europese swaprentes voor 1 t/m 10 jaar (jaarintervallen), 12, 15, 20, 25, 30, 40 en 50 jaar. Bij deze renteswaps wordt 6-maands EURIBOR uitgeruild tegen een vaste rente. Gekozen is voor de 'London composite rates' (code: CMPL) uit Bloomberg, die een soort marktgemiddelde weerspiegelen. De curve wordt gebaseerd op de bid-rente. Niet-beschikbare looptijdpunten worden geschat door tussenliggende forward rentes constant te veronderstellen.

De actuele dekkingsgraad op basis van de Ultimate Forward Rate (UFR) - methodiek is 123,1% (2019: 128,8%) en de beleidsdekkingsgraad 117,1% (2019: 126,5%).

De berekening van de dekkingsgraad is exclusief de beleggingen en bestemmingsreserve voor het premiedepot.

Verdeling beleggingsportefeuille voor risico pensioenfonds

(Bedragen x € 1.000)

	2020	2019	2018	2017	2016
Aandelen (*)	362.456	336.755	260.588	287.660	273.483
Vastrentende waarden	435.661	393.242	341.456	324.216	345.726
Derivaten	2.502	1.543	-613	1.482	-1.087
Overige beleggingen (*)	66.939	51.564	42.751	44.105	6.813
	<u>867.558</u>	<u>783.104</u>	<u>644.182</u>	<u>657.463</u>	<u>624.935</u>
Derivaten met negatieve waarde	416	450	1.052	794	2.757
Beleggingen risico pensioenfonds	<u>867.974</u>	<u>783.554</u>	<u>645.234</u>	<u>658.257</u>	<u>627.692</u>
Beleggingen 'premiedepot'	<u>-10.653</u>	<u>-12.359</u>	<u>-9.688</u>	<u>-13.796</u>	<u>-21.297</u>
Beleggingen dekking technische voorzieningen voor risico pensioenfonds	<u>857.321</u>	<u>771.195</u>	<u>635.546</u>	<u>644.461</u>	<u>606.395</u>

(*) Vanaf 2017 zijn de hedge funds gecategoriseerd onder "Overige beleggingen" in plaats van onder "Aandelen".

Beleggingsrendement risico pensioenfonds

	2020	2019	2018	2017	2016
Beleggingsrendement netto	9,00%	19,60%	-2,90%	4,60%	10,80%

Beleggingsopbrengsten

(Bedragen x € 1.000)

	2020	2019	2018	2017	2016
- risico pensioenfonds	73.458	127.514	-19.189	26.666	62.925
- risico deelnemers	1.378	9.628	-2.333	5.764	1.550

Kostentransparantie

	2020	2019	2018	2017	2016
Totale pensioenuitvoeringskosten (x € 1.000)	906	913	931	740	716
Uitvoeringskosten per normdeelnemer (x € 1)	897	897	901	749	692
Totale vermogensbeheerkosten (x € 1.000)	3.110	3.184	2.902	3.245	2.755
T.o.v. het gemiddeld belegd vermogen	0,39%	0,42%	0,43%	0,51%	0,45%
Totale transactiekosten (x € 1.000)	934	652	692	807	573
T.o.v. het gemiddeld belegd vermogen	0,12%	0,09%	0,11%	0,13%	0,09%

KARAKTERISTIEKEN VAN HET PENSIOENFONDS

Algemene informatie

Juridische structuur

Stichting Pensioenfonds Robeco (hierna 'pensioenfonds'), statutair gevestigd te Rotterdam, is opgericht op 13 maart 1972 in Rotterdam. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41126139. De laatste statutenwijziging was op 8 januari 2019. Stichting Pensioenfonds Robeco is een ondernemingspensioenfonds en is aangesloten bij de Pensioenfederatie.

Adresgegevens van het pensioenfonds:

Stichting Pensioenfonds Robeco

Weena 850

3014 DA Rotterdam

Statutaire doelstellingen

Het pensioenfonds draagt de verantwoordelijkheid voor een goede uitvoering van de pensioenregelingen voor actieve deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden, nabestaanden en ex-partners van deelnemers met aanspraken bij het pensioenfonds, in overeenstemming met de bestaande wet- en regelgeving. Het pensioenfonds geeft uitvoering aan het pensioenreglement zoals overeengekomen in de, met de aangesloten ondernemingen overeengekomen, uitvoeringsovereenkomsten.

De rechten en plichten van de bij het pensioenfonds aangesloten ondernemingen staan beschreven in de uitvoeringsovereenkomsten met het pensioenfonds.

Het pensioenfonds heeft tot doel het, binnen de grenzen van zijn middelen, verlenen of doen verlenen van pensioenen, uitkeringen en/of andere tegemoetkomingen aan (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en hun nagelaten betrekkingen, die daarvoor in aanmerking komen krachtens de bepalingen van de statuten en reglementen. Het pensioenfonds voert een beleid dat in overeenstemming is met deze doelstelling. Dit beleid is vastgelegd in beleidsdocumenten, waarvan de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota ('ABTN') de belangrijkste is. Deze ABTN is voor het laatst geactualiseerd in december 2020.

Missie

Stichting Pensioenfonds Robeco is een pensioenfonds van, voor en door (oud-) Robeco-medewerkers. Het belangrijkste doel is het behalen van een zo goed mogelijk pensioenresultaat voor de deelnemers. Dit doen we door optimaal gebruik te maken van kennis binnen Robeco en door een slagvaardige en autonome besluitvorming. We communiceren inzichtelijk en letten uitdrukkelijk op de uitvoeringskosten. We houden bij de uitvoering van de pensioenregeling rekening met de risico's en kansen die duurzame ontwikkelingen bieden voor de beleggingsportefeuille.

Strategie

Het pensioenfonds kiest eenduidig voor een model van uitbesteding aan gespecialiseerde partijen op de kerngebieden pensioenadministratie, vermogensbeheer en communicatie. Het bestuur richt zich op het inrichten en aansturen van deze relaties op een dusdanige manier dat het bestuur in control is over de uitbesteding en bewaakt of de doelstellingen worden bereikt.

Ten aanzien van de inhoud van de regeling ligt het primaat bij de sociale partners. Echter gezien de aard en deskundigheid van het pensioenfonds speelt het bestuur een relevante rol bij het vormgeven van (wijzigingen van) de regeling. Hierbij stuurt het bestuur op eenvoud en uitvoerbaarheid van de regeling (en de hiermee samenhangende beheersing van de kosten). Dit doet het bestuur in volledige transparantie naar beide sociale partners (werkgever en ondernemingsraad) waarbij het bestuur open is over haar afweging en motieven.

Eenvoud- en uitvoerbaarheid

Het bestuur handhaaft de tot nu toe toegepaste strategie om geen overgangsbepalingen en garantieregelingen op te nemen in het pensioenreglement. Ook worden geen zogenaamde 'knippen' in de pensioenregeling opgenomen. Het pensioenreglement gaat van één pensioenrichtleeftijd uit. Er wordt geen onderscheid aangebracht in de regelingen voor de aangesloten ondernemingen. Een eenvoudige regeling draagt ook bij aan de ambitie om duidelijk te kunnen communiceren.

Kostenbeheersing

Het bestuur stuurt voor wat betreft de out of pocket pensioenbeheerkosten op een totaalbegroting. De kosten per deelnemer zijn een afgeleide maar niet een op zichzelf staande sturingsvariabele.

Communicatie

De strategie ten aanzien van communicatie richt zich dominant op het creëren van bewustzijn onder de deelnemers voor het onderwerp pensioen via verschillende communicatiekanalen waarbij bewust wordt ingezet op het digitaal portaal in combinatie met direct contact met de deelnemers via inloopsessies en voorlichting.

Verantwoord beleggen

Het pensioenfonds hanteert een maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB) beleid. Daarbij houdt het pensioenfonds rekening met ESG-factoren (milieu, sociale en governance aspecten) bij de invulling en uitvoering van haar beleggingsbeleid.

MVB is een belangrijk onderdeel van de beleggingsovertuigingen van het pensioenfonds. Het pensioenfonds heeft de overtuiging dat MVB positief bijdraagt aan het risicorendementsprofiel van de beleggingen van het pensioenfonds en aan de maatschappij.

Samenstelling van het bestuur

Het pensioenfonds heeft een paritair samengesteld bestuur dat zich terzijde laat staan door een adviserend actuaaris, een waarmerkend actuaaris, een externe onafhankelijke accountant, enkele commissies, een Verantwoordingsorgaan en een Raad van Toezicht. Het pensioenfonds heeft geen personeel in dienst; alle werkzaamheden (pensioenadministratie, uitbetaling, vermogensbeheer, communicatie, etc.) zijn uitbesteed.

Het bestuur is samengesteld uit drie werkgeversvertegenwoordigers, twee werknemersvertegenwoordigers en een vertegenwoordiger namens de pensioengerechtigden. Daarnaast zijn er twee plaatsvervangende werknemersvertegenwoordigers en een plaatsvervangende pensioengerechtigdenvertegenwoordiger. Het bestuur kan tijdelijk maximaal twee externe bestuurders aanstellen.

De samenstelling van het bestuur eind 2020 is als volgt:

Naam	Functie	Vertegenwoordiging	Geboorte- Jaar	Lid sinds	Einde zittingsduur
Tom Steenkamp	Voorzitter	Werkgever	1958	19-07-2011	01-07-2023
Machiel Zwanenburg ¹	Lid	Werkgever	1975	23-12-2016	23-12-2024
Vacature ²	Lid	Werkgever			
Wilma de Groot	Lid	Werknemer	1979	10-12-2013	01-06-2021
Hendrik Bulle	Lid en Plv.Voorzitter	Werknemer	1963	20-03-2018	20-03-2022
Margret Smits	Plv. Lid	Werknemer	1966	06-11-2018	01-06-2021
Marco van Zanten	Plv. Lid	Werknemer	1977	01-05-2019	01-05-2023
Anton Fiolet	Lid	Pensioengerechtigden	1941	14-03-2017	14-03-2021
Vacature ³	Plv. Lid	Pensioengerechtigden			

¹ Bestuurslid Machiel Zwanenburg is in het verslagjaar herbenoemd.

² Op 13 januari 2021 heeft DNB ingestemd met de benoeming van Marthe Bollen. Zij vervangt Ralph van Daalen die uit dienst is getreden bij Robeco op 1 mei 2020.

³ Een plaatsvervangend bestuurslid namens de pensioengerechtigden die is voorgedragen door de pensioengerechtigden in het Verantwoordingsorgaan dient na afronding van zijn opleidingsprogramma nog getoetst te worden door DNB.

De bestuursleden zijn voor een periode van vier jaar benoemd. De werkgeversvertegenwoordigers dienen werknemer van één van de aangesloten ondernemingen te zijn en worden voorgedragen door de aangesloten onderneming Robeco Nederland BV, de werknemersvertegenwoordigers worden uit en door de actieve deelnemers gekozen en de vertegenwoordigers namens de pensioengerechtigden worden voorgedragen door de vertegenwoordigers van de pensioengerechtigden in het Verantwoordingsorgaan.

Bestuur en bestuursbureau

Het bestuur is verantwoordelijk voor het beheer van het pensioenfonds en het uitvoeren van de door de werkgevers toegezegde pensioenregeling, waaronder het doen van pensioenuitkeringen aan pensioengerechtigden en nabestaanden van (niet-actieve) deelnemers. Onderdeel van deze verantwoordelijkheid is het uitvoeren van interne controlemaatregelen gericht op de juiste en volledige registratie van de gegevens van het pensioenfonds. Het bestuur heeft bevoegdheden tot het verrichten van betalingen en het aangaan van contractuele verplichtingen met derden krachtens de statuten en reglementen alsmede de hiermee verbonden uitvoeringsbesluiten en de uitvoeringsovereenkomsten. Het pensioenfonds wordt daarin vertegenwoordigd door het gezamenlijk handelen van een bestuurslid en de directeur van het bestuursbureau of het gezamenlijk handelen van ten minste twee bestuursleden.

Het pensioenfonds heeft een bestuursbureau. Het bestuur benoemt daarvan de directeur. Het bestuursbureau is eindverantwoordelijk voor alle operationele zaken en is het primaire aanspreekpunt voor de pensioenadministrateur en de fiduciair vermogensbeheerder. Tevens is het bestuursbureau verantwoordelijk voor de voorbereiding en de afhandeling van bestuursvergaderingen. Gegeven de formele verantwoordelijkheid blijft het bestuur het aanspreekpunt voor de toezichthouders. In 2020 was Rein Godding statutair directeur van het pensioenfonds en Nicole de Spirt was medewerkster van het bestuursbureau. Beiden zijn in dienst van de aangesloten ondernemingen.

Pension Fund Governance

Bestuursmodel

Het beleid van het pensioenfonds is gericht op een integere bedrijfsvoering. De verantwoordelijkheid hiervoor is vastgelegd in artikel 143 van de Pensioenwet. Dit houdt in ieder geval het volgende in:

- het beheersen van bedrijfsprocessen en bedrijfsrisico's;
- integriteit;
- de soliditeit van het pensioenfonds, waaronder wordt verstaan: het beheersen van financiële risico's en het beheersen van andere risico's die de soliditeit van het pensioenfonds kunnen aantasten;
- het beheersen van de financiële positie op de lange termijn door periodiek een haalbaarheidstoets te maken;
- het beleid van het pensioenfonds voldoet aan de herziene IORP II-richtlijn die op 13 januari 2019 geïmplementeerd is in de Nederlandse wetgeving.

Het bestuur heeft op de volgende wijze invulling gegeven aan de governance binnen het pensioenfonds:

- instelling Raad van Toezicht;
- instelling compliance officer;
- instelling Verantwoordingsorgaan;
- instelling sleutelfunctiehouders.

Raad van Toezicht

De samenstelling van de Raad van Toezicht eind 2020 is als volgt:

Naam	Functie	Geboorte- Jaar	Lid sinds	Einde huidige zittingstermijn	Einde laatste zittingstermijn
Peter Priester	Voorzitter	1964	2017	2021	2023
Sako Zeverijn	Lid	1957	2014	2020	2022
Reiniera van der Feltz	Lid	1972	2017	2021	2023

Sako Zeverijn is voor een periode van twee jaar herbenoemd in 2020. Ook voorzitter Peter Priester van wie de termijn begin 2021 zou verlopen, is voor een periode van twee jaar herbenoemd.

De zittingstermijn van Raad van Toezicht leden is in lijn gebracht met de statutaire bepaling van maximaal 8 jaar.

De Raad van Toezicht heeft tot taak het functioneren (van het bestuur) van het pensioenfonds kritisch te beoordelen. Daarnaast heeft de Raad van Toezicht diverse goedkeuringsrechten zoals vastgelegd in de statuten en betreft de naleving van de Code Pensioenfonds en VITP-code bij zijn taak. Tevens fungeert de Raad van Toezicht als klankbord richting het bestuur inzake lopende en toekomstige ontwikkelingen.

De Raad van Toezicht heeft een goedkeuringsrecht voor de besluiten van het bestuur tot vaststelling van:

- a. het bestuursverslag en de jaarrekening;
- b. de profielschets voor bestuursleden;
- c. het beloningsbeleid met uitzondering van de beloning van de Raad van Toezicht;
- d. gehele of gedeeltelijke overdracht van de verplichtingen van de stichting of overname van verplichtingen door de stichting;
- e. een besluit tot liquidatie, fusie of splitsing van de stichting;
- f. verandering van rechtsvorm.

Een verantwoording van de Raad van Toezicht over de uitvoering van de taken en de uitoefening van de bevoegdheden (artikel 104 lid 2 PW) is opgenomen op pagina 55.

Relevante nevenfuncties ultimo 2020

BESTUUR

Tom Steenkamp

- Hoogleraar VU;
- Lid van het bestuur van Inquire;
- Voorzitter auditcommissie SPIN;
- Voorzitter BC Pensioenfonds Horeca en Catering.

Wilma de Groot

- Lid beleggingsadviescommissie Stichting Gak Instituut;
- Bestuurslid Stichting Volkskracht Rotterdam;
- Ad-hoc docent (gastcolleges).

Margret Smits

- Bestuurslid (penningmeester) Vereniging Nederland Davos.

Anton Fiolet

- Directeur en enig aandeelhouder van Admetos B.V.

BESTUURSBUREAU

Rein Godding

- Voorzitter van de Raad van Toezicht van Stichting Mediahuis Nederland Pensioenfonds;
- Manager van Stichting Pensioenfonds Huntsman Rozenburg;
- Lid van de Regiocommissie boven Aa van Waterschap Aa en Maas.

RAAD VAN TOEZICHT

Reiniera van der Feltz

- Uitvoerend bestuurder SBZ Pensioen (Pensioenfonds voor financiële dienstverleners);
- Lid Raad van Toezicht BPF Schilders;
- Secretaris bestuurder Stichting Quiet Nederland;
- Eigenaar eenmanszaak B-Rein.

Sako Zeverijn

- Vice voorzitter bestuur Pensioenfonds Tandartsen (tot 31 januari 2021);
- Voorzitter bestuur PF Van Lanschot;
- Voorzitter Raad van Toezicht Pensioenfonds Woningcorporaties;
- Lid Raad van Toezicht Pensioenfonds De Nederlandsche Bank;
- Lid pensioenadviesraad IIR Trainingen en conferenties;
- Lid bestuur Living with Hope foundation.

Peter Priester

- Partner van Xudoo Pensioenfonds Bestuur;
- Uitvoerend Bestuurder Risk: Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Meubelindustrie en Meubileringsbedrijven;
- Uitvoerend Bestuurder Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Particuliere Beveiliging;
- Voorzitter Raad van Toezicht Stichting BPF voor de Betonproductenindustrie;
- Lid Raad van Toezicht Pensioenfonds Chemours;
- Lid Raad van Toezicht Pensioenfonds Thales.

Compliance officer

Het bestuur van het pensioenfonds heeft Paul Veenhof benoemd als compliance officer.

De voornaamste taken van de compliance officer omvatten:

- onafhankelijk toezicht op de naleving van de gedragscode;
- onafhankelijk toezicht op de naleving van wettelijke regelingen.

De taken leiden onder meer tot het toetsen van de naleving van wet- en regelgeving met betrekking tot onder andere koersgevoelige informatie en privé-effectentransacties door het bestuur en de medewerkers van het bestuursbureau.

Een verslag van de compliance officer is opgenomen op pagina 26.

Sleutelfunctiehouders

In verband met de herziene IORP II-richtlijn die op 13 januari 2019 geïmplementeerd is in de Nederlandse wetgeving heeft het bestuur sleutelfunctiehouders benoemd. De sleutelfunctiehouders zijn onderdeel van de tweede beheersingslijn van de risicomanagementorganisatie. Bij het inrichten van de sleutelfuncties heeft het bestuur onderscheid gemaakt tussen:

- 'personen die sleutelfuncties vervullen', dit zijn alle personen die betrokken zijn bij de uitvoering van de sleutelfuncties; en
- 'houders van een sleutelfunctie', dit zijn de personen die eindverantwoordelijk zijn voor de uitoefening van de taken die vallen onder een sleutelfunctie (de leidinggevende van een bepaalde sleutelfunctie).

DNB heeft ingestemd met de inrichting van de sleutelfuncties.

- Bestuurslid Machiel Zwanenburg is op 2 juli 2020 door DNB akkoord bevonden als sleutelfunctiehouder risicobeheerfunctie. Sander Grootoonk die werkzaam is bij de aangesloten werkgever als risicomanager, is aangesteld als de vervuller van de risicobeheerfunctie.
- Martijn van Hassel die werkzaam is bij de aangesloten werkgever als hoofd internal audit is op 1 juli 2020 door DNB akkoord bevonden als sleutelfunctiehouder van de interne auditfunctie. Medewerkers van de afdeling internal audit van de werkgever kunnen invulling geven aan de rol van vervuller van de interne auditfunctie.
- Mark van de Velde die werkzaam is bij Aon en die de certificerend actuaire van het pensioenfonds is, is reeds op 19 juni 2019 akkoord bevonden als sleutelfunctiehouder van de actuariële functie.

Verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur ten aanzien van het uitgevoerde beleid en over beleidskeuzes voor de toekomst.

Het Verantwoordingsorgaan is eind 2020 als volgt samengesteld:

Naam	Functie	Vertegenwoordiging	Lid sinds	Einde zittingsduur
Mart Postma ¹	Voorzitter	Werknemer	2019	2022
George Geerst ²	Lid	Werknemer	2020	2022
Nico Becx ³	Plv. voorzitter	Werkgever	2020	2024
Anneriet van Rijn	Lid	Werkgever	2018	2021
Peter Reinders ⁴	Lid	Pensioengerechtigden	2016	2024
Anne Zuidema ⁵	Lid	Pensioengerechtigden	2020	2024

¹ Mart Postma is Oskar Poiesz per 1 februari 2020 opgevolgd als voorzitter.

² George Geerst is per 1 maart Oskar Poiesz opgevolgd, die uit dienst is gegaan bij Robeco.

³ Nico Becx is per 8 oktober 2020 Robert Slange opgevolgd, die uit dienst is gegaan bij Robeco. Tevens is hij plaatsvervangend voorzitter geworden. Deze vacature was ontstaan toen Mart Postma voorzitter werd.

⁴ Peter Reinders is opnieuw gekozen door de pensioengerechtigden als lid. Omdat er twee vacatures waren en twee kandidaten is de verkiezing automatisch tot stand gekomen.

⁵ Anne Zuidema is door de pensioengerechtigden gekozen als opvolger van Joop Telder. Joop Telder had de maximale zittingstermijn bereikt en was niet herkiesbaar.

Een bestuursdelegatie heeft frequent overleg met het Verantwoordingsorgaan. Het Verantwoordingsorgaan heeft in het kader van zijn taakuitoefening kennisgenomen van het bestuursverslag en de jaarrekening.

Daarnaast heeft het Verantwoordingsorgaan het wettelijk recht advies uit te brengen over:

- het vaststellen en wijzigen van het communicatie- en voorlichtingsbeleid;
- het vaststellen en wijzigen van een interne klachten- en geschillenprocedure;
- het wijzigen van het beleid ten aanzien van en het reglement van het Verantwoordingsorgaan;
- de vorm, inrichting en samenstelling (inclusief profielschetsen) van de Raad van Toezicht;
- bindende voordracht van leden van de Raad van Toezicht;
- het vaststellen en wijzigen van de vergoedingsregeling voor bestuursleden;
- het beleid inzake beloningen;
- gehele of gedeeltelijke overdracht van de verplichtingen van de stichting of de overname van verplichtingen door de stichting;
- liquidatie, fusie of splitsing van de stichting;
- sluiten, wijziging of beëindigen van de uitvoeringsovereenkomst;
- omzetten van de stichting in een andere rechtsvorm;
- de samenstelling van de feitelijke premie en de hoogte van de premiecomponenten.

In 2020 heeft het Verantwoordingsorgaan advies uitgebracht over de wijzigingen in de premie en de uitvoeringsovereenkomst.

De verantwoording van het Verantwoordingsorgaan over de uitvoering van de taken en de uitoefening van de bevoegdheden is opgenomen op pagina 62.

Commissies

Beleggingscommissie

De beleggingscommissie (BC) adviseert het bestuur over het te voeren beleggings- en balansbeheerbeleid, alsmede over de aan lange termijn studies ten grondslag liggende uitgangspunten. De advisering behelst niet het niveau van ALM risico dat het bestuur wenst te lopen en evenmin de invulling van aspecten van market timing of tactisch beleggingsbeleid. De BC is in 2020 zeven keer bijeen gekomen.

De BC bestaat eind 2020 uit vijf leden: twee bestuursleden en drie externe leden (waarvan twee in dienst van de aangesloten ondernemingen) en wordt bijgestaan door de directeur van het bestuursbureau:

Naam	Functie	Geboorte- Jaar	Lid sinds	Einde zittingsduur
Tom Steenkamp	Lid Bestuurslid	1958	2011	2022
Yvette Hellegers	Lid Extern	1981	2017	2021
Roeland Moraal ¹	Lid Extern, in dienst van Robeco	1971	2020	2024
Laurens Swinkels ²	Lid Extern, in dienst van Robeco	1976	2016	2024
Wilma de Groot ³	Voorzitter Bestuurslid	1979	2014	2022

¹ Roeland Moraal is per 30 juni 2020 Gwen van Tongeren opgevolgd, van wie de termijn was verlopen.

² De eerste termijn van Laurens Swinkels verliep in 2020. Het bestuur heeft hem opnieuw voor een periode van vier jaar benoemd als adviseur.

³ Wilma de Groot heeft Ralph van Daalen, die op 1 mei 2020 uit dienst is getreden bij Robeco, opgevolgd als voorzitter.

Het bestuur heeft naar aanleiding van een evaluatie van de governance van de BC besloten om voortaan nog maar twee in plaats van drie bestuursleden te benoemen in de BC en twee externen in dienst van Robeco te benoemen in plaats van één. De vacature die ontstond na het vertrek van bestuurslid Ralph van Daalen is daarmee komen te vervallen.

Communicatiecommissie

De communicatiecommissie adviseert het bestuur over het te voeren communicatiebeleid en is tevens verantwoordelijk voor de operationele uitvoering van het door het bestuur vastgestelde communicatiebeleid.

De communicatiecommissie is in 2020 formeel twee keer bijeen gekomen. Gezien de relatief kleine omvang van de commissie vonden er ook frequent informele overleggen plaats tussen het betrokken bestuurslid, de directeur van het pensioenfonds en de externe communicatieadviseur.

De communicatiecommissie wordt gevormd door twee (plaatsvervangend) bestuursleden, bijgestaan door de directeur van het bestuursbureau. Eind 2020 was de communicatiecommissie als volgt samengesteld:

Naam	Functie	Geboorte- Jaar	Lid sinds	Einde zittingsduur
Margret Smits Vacature ¹	Voorzitter	1966	2018	2021

¹ Nadat de vacature voor het plaatsvervangend bestuurslid namens de pensioengerechtigden in het bestuur is ingevuld, wordt gezien welke bestuurslid de vacature in de communicatiecommissie invult.

Pensioencommissie

De pensioencommissie adviseert het bestuur over pensioenbeleid, waaronder wordt begrepen het pensioenreglement en de uitvoering van het reglement, de statuten en het indexatiebeleid. De commissie monitort wettelijke ontwikkelingen en de mogelijke impact daarvan voor het pensioenfonds.

De pensioencommissie is in 2020 vier keer bijeen gekomen.

De pensioencommissie wordt gevormd door twee (plaatsvervangend) bestuursleden, bijgestaan door de directeur van het bestuursbureau. Eind 2020 was de pensioencommissie als volgt samengesteld:

Naam	Functie	Geboorte- Jaar	Lid sinds	Einde zittingsduur
Hendrik Bulle	Voorzitter	1963	2018	2022
Anton Fiolet	Lid	1941	2018	2021

Integrale risicomanagement commissie

De integrale risicomanagement commissie signaleert en adviseert over integraal risicomanagement (IRM) aan het bestuur. De commissie is verantwoordelijk voor opvolging van IRM activiteiten en toezicht op de beheersing van specifieke risico's. Zij wordt geraadpleegd voor de beheersing van de overige risico's. De IRM commissie wordt gevormd door twee (plaatsvervangend) bestuursleden, de vervuller van de risicobeheerfunctie, de compliance officer en de directeur van het bestuursbureau. De houder van de sleutelfunctie interne audit heeft een standing invitation voor de vergaderingen. De IRM commissie is in 2020 zes keer bijeen gekomen.

Eind 2020 was de IRM commissie als volgt samengesteld:

Naam	Functie	Geboorte- Jaar	Lid sinds	Einde zittingsduur
Machiel Zwanenburg	Voorzitter	1975	2018	2024
Marco van Zanten	Lid	1977	2019	2021
Sander Grootoenk	Lid	1974	2018	2022
Rein Godding	Lid	1970	2018	2021
Paul Veenhof	Lid	1960	2018	2022

Beloningsbeleid

Het pensioenfonds voert een beheerst beloningsbeleid. Dit beleid is in overeenstemming met de doelstellingen van het pensioenfonds. In het beloningsbeleid is geen sprake van integratie van duurzaamheidsrisico's.

Het pensioenfonds kent de volgende financiële vergoedingen:

- (Plaatsvervangend) bestuurslid namens de pensioengerechtigden: € 8.000 per jaar.
- Lid van de Raad van Toezicht: € 15.000 per jaar.
- Voorzitter van de Raad van Toezicht: € 17.500 per jaar.
- Lid namens de pensioengerechtigden in het Verantwoordingsorgaan: € 2.000 per jaar.
- Externe deskundige in de beleggingscommissie: € 3.000 per jaar plus € 1.500 per vergadering.

De bedragen zijn te vermeerderen met BTW voor zover van toepassing.

(Plaatsvervangende) bestuursleden namens de werkgever of werknemers ontvangen geen vergoeding voor hun bestuurslidmaatschap, dit vanuit de gedachte dat de uitvoering van hun bestuurstaken met instemming van de werkgever in werktijd kan plaatsvinden. Dit geldt ook voor leden namens werkgever en werknemers in het Verantwoordingsorgaan.

Uitvoeringsorganisaties

Vermogensbeheerders

Het fiduciair vermogensbeheer was in het boekjaar uitbesteed aan NN Investment Partners B.V. (NN IP). Het vermogensbeheer van de LDI portefeuille en het beleggingsdepot was in het boekjaar uitbesteed aan Robeco Institutional Asset Management BV (RIAM). Tevens fungeerde RIAM als adviseur voor de defined contribution (DC-) regelingen.

Custodian

Het bestuur heeft sinds 2014 een overeenkomst met Northern Trust voor de uitvoering van de custody- en beleggingsadministratiewerkzaamheden.

De beleggingsadministratie van de premieregelingen werden in het boekjaar uitgevoerd door ABN AMRO Bank B.V. via ABN AMRO Pensioen Services (AAPS) de uitvoerder van de beleggingsadministratie.

Uitvoering pensioenadministratie en financiële administratie

De deelnemersadministratie van de CDC- (collective defined contribution-) regeling en financiële administratie van het pensioenfonds worden uitgevoerd door Achmea Pensioenservices (APS). APS draagt ook zorg voor de aanlevering van gegevens en rapportages van het pensioenfonds aan het Nationaal Pensioenregister en aan De Nederlandsche Bank (DNB).

Actuaris / onafhankelijke accountant

De adviserend actuaris van het pensioenfonds is Kristel Kusters AAG van Mercer (Nederland) B.V.

De externe onafhankelijke accountant van het pensioenfonds is Henk van der Rijst RA van PricewaterhouseCoopers Accountants NV (PwC). De externe onafhankelijke accountant is verantwoordelijk voor de certificering van de jaarrekening door middel van een controleverklaring.

De waarmede actuaris van het pensioenfonds is Mark van de Velde AAG van Aon Nederland cv. De waarmede actuaris is verantwoordelijk voor het verstrekken van een actuariële verklaring op basis van de artikelen 126 t/m 140 PW.

Herverzekering

Het pensioenfonds heeft het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico herverzekerd bij Zwitserleven door middel van een stop loss verzekering waarbij een eigen risico (eigen behoud) is overeengekomen. De herverzekering van het arbeidsongeschiktheidskapitaal betreft het excedent arbeidsongeschiktheidspensioen. Deze verzekering loopt tot eind 2022.

Daarnaast is de premievrijstelling bij invaliditeit (PVI) verzekerd bij elipsLife. In geval van arbeidsongeschiktheid (AO) van een deelnemer keert elipsLife het verzekerde bedrag uit. Dit bedrag dient ter financiering van de toekomstige pensioenopbouw van een arbeidsongeschikte deelnemer. De premie van deze verzekering wordt door de aangesloten ondernemingen separaat gedragen. Deze verzekering loopt tot eind 2022.

VERSLAG VAN HET BESTUUR

COVID-19

In maart 2020 kreeg Nederland te maken met het Corona-virus (COVID-19). Om overbelasting van de gezondheidszorg tegen te gaan, heeft de Nederlandse overheid drastische maatregelen genomen om de verspreiding van het virus in te dammen. Daarnaast heeft de Nederlandse overheid maatregelen genomen om liquiditeitsproblemen bij getroffen bedrijven tegen te gaan. De verspreiding van het virus en de maatregelen tegen verspreiding ervan hebben grote gevolgen op het leven van de mensen en bedrijven. Er is sprake van een crisis die ook eind 2020 nog niet over was. Door de overheidsmaatregelen zijn de vergaderingen van de organen van het pensioenfonds op afstand gehouden, om de besluitvorming zoveel mogelijk doorgang te laten vinden. Dat geldt ook voor de contacten met adviseurs, de toezichthouder en de uitvoerders. Het bestuur heeft maatregelen getroffen om in geval van calamiteiten bestuurlijke continuïteit te waarborgen. Het bestuur heeft kennis genomen van de maatregelen die de uitvoerders hebben genomen om de continuïteit van hun diensten te waarborgen. Een van de belangrijkste processen betreft het uitbetalen van pensioenuitkeringen. De administrateur heeft voldoende maatregelen genomen om deze werkzaamheden te kunnen blijven uitvoeren, ook als de situatie verslechtert. De aangesloten werkgevers hebben ook aangegeven de premiebetalingen te kunnen blijven voldoen. Hiermee komt de liquiditeitspositie op de rekening courant van het pensioenfonds niet in gevaar. Daarnaast beschikt het pensioenfonds over voldoende liquiditeit in de beleggingsportefeuille.

Bestuursvergaderingen

In 2020 heeft het bestuur acht keer vergaderd. Er zijn twee themasessies georganiseerd en het bestuur heeft een zelfevaluatie gedaan. De belangrijkste behandelde onderwerpen in de bestuursvergaderingen worden in dit hoofdstuk toegelicht.

Vermogensbeheer

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

Het bestuur heeft in boekjaar 2020 het maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB-) beleid uitgebreid vastgelegd. Onderdeel van het beleid is het voeren van een uitsluitingsbeleid. Hiermee borgt het pensioenfonds de normatieve ondergrens en ESG-risico's. Omdat het pensioenfonds alleen in beleggingsfondsen belegt is er expliciet voor gekozen om geen formele uitsluitingenlijst te hanteren en tolerantiegrenzen te benoemen. Wel gaat de fiduciair beheerder rapporteren over de afwijkingen van de uitgesloten bedrijven in de portefeuille ten opzichte van de uitsluitingenlijst van de aangesloten werkgever Robeco. Ook het betrokkenheidsbeleid is onderdeel van het MVB-beleid. Middels het betrokkenheidsbeleid verduurzaamt het pensioenfonds als actief aandeelhouder het beleid van ondernemingen waarin belegd wordt. Dit doet het pensioenfonds door selectie van vermogensbeheerders die aantoonbaar een betrokkenheidsbeleid voeren en hierover rapporteren. Verder integreert het pensioenfonds duurzaamheidsaspecten in de beleggingsbeslissing (ESG-integratie). Dit kan zijn in het selectietraject van vermogensbeheerders, of binnen het beleggingsproces van de vermogensbeheerder.

ESG-integratie wordt ingezet om beleggingsrisico's te beheersen door ESG risico's mee te nemen in het risicomanagement raamwerk.

Ten slotte heeft het pensioenfonds in 2020 de UN-Principles for Responsible Investing (PRI) ondertekend. Met de ondertekening van de zes PRI principes erkent de institutionele belegger dat hierdoor het belang van beleggers beter in lijn wordt gebracht met bredere doelstellingen in de maatschappij op het gebied van milieu, mens en governance.

In 2021 richt het bestuur zich verder op de implementatie van het beleid, waarbij bestuurslid Margret Smits dit aandachtsgebied in portefeuille heeft genomen.

Stembeleid

Het pensioenfonds belegt via beleggingsfondsen en heeft stemrecht als participant van een fonds. De fiduciair vermogensbeheerder is gemachtigd om namens het pensioenfonds dit stemrecht uit te oefenen.

Dynamisch beleid

Het bestuur kan besluiten om af te wijken van de lange termijn strategische normportefeuille wanneer de middellange termijn vooruitzichten afwijken van de lange termijn evenwichtssituatie. In 2017 heeft het bestuur besloten dat de Euro niet meer als 'safe haven' valuta kon worden beschouwd. Op basis hiervan is destijds besloten om 50% afdekking van de USD exposure af te dekken. In 2020 heeft het bestuur na advies van de BC besloten de 50% USD valuta afdekking terug te draaien naar 100% omdat:

- De middellange termijn verwachting voor USD zwakker is;
- VS-specifieke risico's zijn gestegen; en
- In een mondiale crisis het safe haven karakter is afgenomen.

Renteafdekking

Na advies van de BC heeft het bestuur besloten om een symmetrische bandbreedte van 3% aan te houden voor de hedge ratio van de rente en bij overschrijding terug te herbalanceren naar de norm in plaats van naar het midden van de norm.

De reden hiervoor is dat de structureel lagere rente hedge ratio van 50% geanalyseerd is en geconstateerd is dat de rentegevoeligheid van de portefeuille harder afneemt dan de verplichtingen. Verwacht wordt dat de transactiekosten nagenoeg gelijk zijn maar per saldo zal de feitelijke hedge ratio hierdoor wel dichterbij de norm hedge ratio komt te liggen.

High Yield

De beleggingsportefeuille kreeg in boekjaar 2020 te maken met een 'hard close' van het Robeco High Yield fonds. Wanneer assets vrijkomen in het fonds kan echter een deel gebruikt worden voor bestaande participanten. Om optimaal gebruik te kunnen maken van eventueel vrij komende assets is besloten om eerder de herbalancering in te zetten, namelijk als de onderweging die gehanteerd wordt 25 basispunten onder de norm ligt met als doel meer richting het midden van de bandbreedte te bewegen.

Defined Contribution (DC)-regelingen

Voor deelnemers die naast de basisregeling deelnemen aan de DC-regelingen worden pensioenpremies belegd op hun individuele rekening bij ABN AMRO Pension Services (AAPS). AAPS is sinds 1 januari 2020 de uitvoerder van de DC-regeling.

De beleggingsportefeuille van de DC-regelingen kreeg ook te maken met een hard close van het High Yield fonds van Robeco. Nieuwe premie die naar High Yield gealloceerd wordt voor deelnemers aan volledig beheer worden voortaan belegd in een beleggingsfonds van Candriam. Deelnemers die voor eigen beheer hebben gekozen hebben een brief ontvangen waarbij ze de mogelijkheid werd geboden om voor een alternatief beleggingsfonds te kiezen voor toekomstige premie inleg, waarbij de default het beleggingsfonds van Candriam is.

Beleid en besluitvorming

Premie en UVO

Eind 2021 verloopt de 3-jarige uitvoeringsovereenkomst (UVO) met de aangesloten ondernemingen. In boekjaar 2020 heeft het pensioenfonds berekeningen gemaakt van de hoogte van de premie die vanaf 2022 moet gelden. Door de verder gedaalde rente is de verwachting dat de premie zal stijgen tot ver boven de 60% van de pensioengrondslag. Het bestuur is van mening is dat een dergelijke forse premiestijging niet de belangen dient van de premiebetalers en heeft mede met het oog op de situatie dat het pensioenfonds zich in een overgangssituatie naar het nieuwe pensioencontract bevindt, onderzocht of voor een gelimiteerde periode de premie scherper gecalculeerd kan worden. Dit heeft geleid tot het besluit dat een premiedekkingsgraad op basis van RTS van 100% exclusief kostenopslag, acceptabel wordt bevonden. De belangen van de diverse deelnemersgroepen zijn hierbij zorgvuldig afgewogen waarbij het bestuur een tijdelijke beperkte impact op de buffers acceptabel vindt gezien het intergenerationele karakter van deze buffers. Het bestuur wenst geen aanpassing te doen in de beleidsmatige keuze voor het hanteren van de RTS voor zowel de berekening van de voorziening van de bestaande pensioenverplichtingen alsmede de actuariële inkoopprijs van nieuwe aanspraken. De exacte vastlegging van de premiemethodiek vindt in 2021 plaats.

Dit besluit is na positief advies van het Verantwoordingsorgaan gedeeld met de werkgever. Aangezien dit nog steeds tot een forse premiestijging leidt heeft de werkgever aangegeven de impact nader met de OR te willen bespreken. Omdat de opzegtermijn van de UVO een jaar is en de werkgever niet de verwachting had voor het einde van het jaar overeenstemming te hebben met de OR, heeft het bestuur ingestemd met het uitstellen van de opzegtermijn voor een periode van 6 maanden. Het Verantwoordingsorgaan heeft hierover positief geadviseerd. De werkgever heeft op het verzoek van het bestuur wel waarborgen verstrekt ten aanzien van kosten en continuïteit waarmee het pensioenfonds mogelijk mee geconfronteerd zou kunnen worden indien uiteindelijk toch opgezegd zou worden.

Gewijzigde beleidsdocumenten

Op basis van een meerjarenkalender worden periodiek beleidsdocumenten geüpdatet. De volgende beleidsdocumenten zijn in boekjaar 2020 als bijlagen bij de ABTN opgenomen c.q. geüpdatet:

- Het normenkader bij foutieve toekenning van een uitkering was reeds in 2017 vastgesteld door het bestuur maar nog niet eerder als bijlage van de ABTN opgenomen.
- In de ABTN wordt naar de notitie over inrichting sleutelfuncties uit 2018 verwezen. Deze is nu opgenomen als bijlage.
- Het Financieel crisisplan is geüpdatet.
- Het Policy handbook is geüpdatet.
- De Spoedprocedure is geüpdatet.
- Het Geschiktheidsbeleid is geüpdatet.
- Het Risicomanagement raamwerk is geüpdatet.
- Het dynamisch beleggingsbeleid is geüpdatet.
- De Verklaring beleggingsbeginselen is geüpdatet.
- Het Beleggingsplan 2021 is toegevoegd.
- Het Jaarplan communicatie 2021 is toegevoegd.

Diversiteitsbeleid

Het stappenplan diversiteit dat in 2019 was opgesteld is geëvalueerd. Voordragende organisaties zijn bij vacatures specifiek gewezen op de diversiteitsambities die het bestuur heeft en bij de zelfevaluatie heeft het bestuur specifiek over diversiteit gesproken. Bestuurslid Margret Smits is als ambassadeur voor het diversiteitsbeleid aangesteld.

Onderzoeken door en meldingen aan toezichthouders

In het boekjaar heeft het pensioenfonds tijdig aan de volgende informatieverzoeken van DNB voldaan:

- 1 Sectorbreed onderzoek naar niet-financiële risico's en integriteitsrisico's
- 2 Beantwoording van vragen over de opzet van de inrichting van de sleutelfunctiehouders. Op 11 maart 2020 heeft DNB het pensioenfonds geïnformeerd dat de opzet voldoet.
- 3 Het periodiek overleg met de relatiebeheerders van DNB heeft op 10 november 2020 plaatsgevonden. Hier kwamen geen bijzonderheden uit naar voren.

In het boekjaar heeft het pensioenfonds tijdig aan het sectorbrede informatieverzoek van de AFM voldaan aangaande inzicht in de tweedepijlerpensioenmarkt.

Van de AFM is in boekjaar 2020 een normoverdragende brief ontvangen naar aanleiding van de melding die het pensioenfonds had gedaan dat URM gegevens met een kleine vertraging waren aangeleverd aan het Pensioenregister. Er zijn geen consequenties verbonden aan de brief. De vertraging van de aanlevering heeft geen invloed gehad op het vermogen van het pensioenfonds of op individuele deelnemers.

Tevens heeft het pensioenfonds melding gedaan aan de AFM dat het pensioenfonds nog geen URM scenariobedragen had verstrekt aan deelnemers voorafgaand aan hun deelname aan de DC-regelingen. De administratieve aanpassing heeft inmiddels plaatsgevonden waarmee toekomstige deelnemers aan de DC-regeling in de gelegenheid worden gesteld inzicht te krijgen in de scenario's. Ook is een brief verzonden aan deelnemers die de scenariobedragen niet hadden ontvangen en de gelegenheid geboden alsnog inzicht te verkrijgen in de scenario's.

Op 31 maart 2021 stuurde de AFM een normoverdragende brief aan het pensioenfonds waarin toegelicht stond dat de uitvoeringskosten in het bestuursverslag over 2019 niet correct weergegeven werden. In het bestuursverslag over 2020 heeft het pensioenfonds daarom een duidelijkere scheiding tussen kosten voor vermogensbeheer en transactiekosten opgenomen en worden kosten alleen nog in absolute bedragen en percentages uitgedrukt en niet meer in basispunten.

Aan de Autoriteit Persoonsgegevens is in boekjaar 2020 melding gedaan van een datalek. Het incident betrof een algemene rapportage met gegevens van deelnemers die korte tijd op het portaal van de DC-regeling heeft gestaan en mogelijk zichtbaar is geweest voor een beperkt aantal deelnemers die in die periode ingelogd waren.

Klachten

Achmea Pensioenservices heeft één klacht van een deelnemer ontvangen. Dit betrof een deelnemer die zijn pensioenaanspraken in één keer uitbetaald wilde hebben. Het was niet mogelijk hieraan gevolg te geven, omdat de aanspraken boven de afkoopgrens zitten.

ABN AMRO Pension Services heeft in 2020 eveneens één klacht van een deelnemer ontvangen.

Ombudsman Pensioenen

Er zijn in 2020 geen geschillen aan de Ombudsman Pensioenen voorgelegd.

Wijzigingen in de pensioenregeling

De parameters van het pensioenfonds worden jaarlijks per 1 april gewijzigd in het pensioenreglement. De voornaamste wijzigingen in het pensioenreglement per 1 april 2020 waartoe het bestuur heeft besloten, zijn de volgende:

- De gewijzigde wettelijke fiscale tabellen voor de DC-regeling zijn in het reglement aangepast.
- Omdat de hoogste schaal van de inkomstenbelasting omlaag is gegaan van 51,5% naar 49,5% is het afgeleide nabestaandenpensioen van de netto regeling hierop aangepast.
- De franchise is conform de door de werkgever en OR gemaakte afspraak verhoogd naar € 14.600.

Vanaf 1 juli 2020 heeft de werknemer die partner is van een vrouw die pas bevallen is, wettelijk recht op aanvullend geboorteverlof. De pensioenopbouw en de dekkingen voor arbeidsongeschiktheid en overlijden lopen bij het pensioenfonds volledig door tijdens het aanvullend geboorteverlof.

Nieuw pensioenakkoord

Het bestuur heeft een themasessie gewijd aan het nieuwe pensioenakkoord. Hoewel nog gewacht moet worden op de exacte regelgeving heeft het bestuur werkgroepen opgestart om de impact van de verschillende onderdelen van het nieuwe pensioenakkoord bepalen. Bij een aantal werkgroepen worden ook afgevaardigden van het Verantwoordingsorgaan en de werkgever betrokken omdat het bestuur een brede kennisdeling erg belangrijk vindt. Medio 2021 zullen de uitkomsten van de werkgroepen besproken worden en als input dienen voor de roadmap richting implementatie uiterlijk 1 januari 2026. De RvT wordt ook nauw betrokken bij dit traject onder meer in het kader van de belangenafwegingen die moeten worden gemaakt.

Actuariële uitgangspunten

Prognosetafel

De actuele dekkinggraad op basis van RTS steeg per 30 september 2020 met circa 2,2%-punt als gevolg van implementatie van de nieuwe Prognosetafel AG2020. Bij de berekening van de actuele maanddekkinggraad is de grondslagwijziging direct toegepast. In de ABTN is de grondslagwijziging doorgevoerd per ultimo jaar zodat de voorzieningen in het jaarwerk conform de nieuwe tafel berekend zijn.

Communicatie

Een van de acties uit het jaarplan communicatie 2020 was gericht op het nauwer betrekken van actieve deelnemers bij het pensioenfonds. Daarom is er een oproep geplaatst op het intranet van de werkgever, waarbij actieve geïnteresseerde deelnemers een vergadering van het pensioenfonds als toehoorder zouden kunnen bijwonen. Dit heeft in 2020 twee keer plaatsgevonden. Ook zijn er twee inloopspreekuren georganiseerd waarbij actieve deelnemers in de gelegenheid werden gesteld vragen te stellen over hun pensioensituatie.

Als gevolg van onze focus op online communicatie, is de website van het pensioenfonds net als voorgaande jaren het voornaamste communicatiemiddel geweest. Ook via het versturen van de nieuwsbrieven (3 keer per jaar) wordt er traffic naar de website gestimuleerd. De structuur van de website is verbeterd, downloads zijn geactualiseerd en er is een lijst met pensioenafkortingen toegevoegd. Frequent zijn er nieuwsberichten geplaatst, onder anderen om deelnemers op de hoogte te houden van de gevolgen van de COVID crisis. Ook is in 2020 begonnen met het aanbieden van Engelse vertalingen, zowel van de website als de nieuwsbrieven, omdat er steeds meer anderstalige deelnemers bij het pensioenfonds komen.

Uit metingen van het communicatiebureau waarmee wordt samengewerkt, blijkt dat de digitale nieuwsbrieven goed gelezen worden, 72% van de geadresseerden opent de link. Bezoekers van de website lezen met name veel over de dekkinggraad, Pensioen123 en maatschappelijk verantwoord beleggen.

Omdat het pensioenfonds streeft naar maximale digitale communicatie met al haar deelnemers is het hebben van zoveel mogelijk e-mailadressen van groot belang. Daarom is er een project gestart om zoveel mogelijk ontbrekende e-mailadressen te verzamelen:

- Slapers: Werkstudenten hebben via social media contact gezocht met voornamelijk gewezen deelnemers om hen te attenderen op de mogelijkheid om hun e-mail adres bij het pensioenfonds te registreren. De uitkomst viel echter tegen. Het leverde slechts een twintigtal reacties op.
- Pensioengerechtigden: Contact gezocht met de Vereniging van Gepensioneerden en toestemming gekregen om hun e-mailadressen toe te voegen voor zover we die nog niet hadden.
- Actieven: Met de recente introductie van het nieuwe HR systeem van de werkgever (Workday), zou dit in de toekomst beter geregeld moeten zijn.

Tenslotte heeft het pensioenfonds zich actief gericht op het verkrijgen van privé mailadressen van deelnemers via de portalen van de basisregeling en de DC-regeling (ABN AMRO Pension Services).

Het deelnemersonderzoek om de risicohouding/ESG te meten van alle deelnemers is verschoven naar 2021. Een reden is om nader te onderzoeken in hoeverre de uitkomsten aansluiting kunnen hebben bij de te maken keuzes voor het nieuwe pensioensysteem.

Geschiktheidsbevordering

Het bestuur zorgt voor geschiktheid, complementariteit en continuïteit binnen het bestuur. Het bestuur toetst de geschiktheid van de bestuursleden bij het aantreden en gedurende het bestuurslidmaatschap. Hiertoe is per bestuursfunctie een profielschets opgesteld. Het opleidingsplan bestuursleden waarborgt dat de geschiktheid van de bestuursleden op peil blijft en waar nodig wordt verbreed of ontwikkeld. In het afgelopen jaar is aandacht besteed aan de deskundigheidsbevordering van het bestuur door gevolgde individuele opleidingen door bestuursleden en collectieve themadagen, waarvoor ook de leden van het Verantwoordingsorgaan en de Raad van Toezicht uitgenodigd waren. De volgende thema's zijn in 2020 aan de orde geweest:

- Uitvoering van DC-regelingen
- Het nieuwe pensioencontract

De geschiktheid van het bestuur wordt jaarlijks getoetst via een collectieve zelfevaluatie en/of via individuele gesprekken. Voor individuele bestuursleden en het bestuur als geheel. De uitkomsten zijn vastgelegd in de geschiktheidsmatrix. Op basis van de toegewezen aandachtsgebieden wordt jaarlijks bepaald welke acties moeten worden ondernomen om de vereiste deskundigheid te halen respectievelijk te behouden. Het niveau van de toetsing ligt vast in de eindtermen, zoals die door de Pensioenfederatie zijn opgesteld. De geschiktheidseisen zijn ook van toepassing op de leden van de Raad van Toezicht.

Het bestuur heeft eind 2020 een collectieve zelfevaluatie gedaan waarbij ook de competentiematrix is geüpdatet.

Algemeen beeld is dat het bestuur goed functioneert en dat er sprake is van een goede competentieverdeling binnen het bestuur.

Haalbaarheidstoets en de reële dekingsgraad

Het Financieel Toetsingskader (FTK) schrijft voor dat pensioenfonds jaarlijks een haalbaarheidstoets uitvoeren. De haalbaarheidstoets behelst een aanvangstoets en een jaarlijkse toets. Voor uitvoering van de haalbaarheidstoets stelt De Nederlandsche Bank (DNB) economische scenariosets beschikbaar. Om DNB (nog meer) in staat te stellen te beoordelen dat de reële ambities haalbaar zijn, moeten pensioenfonds verder nog jaarlijks de reële dekingsgraad melden aan DNB. De haalbaarheidstoets bevordert de vergelijkbaarheid tussen pensioenfonds. In de berekeningen kan het pensioenfonds echter haar eigen visie, ambitie en beleid niet kwijt. De cijfers van de haalbaarheidstoets zijn dus geen goede maatstaf voor uitkomsten van het beleid van het pensioenfonds. Dat is daarom ook de reden waarom het pensioenfonds ervoor kiest om de haalbaarheidstoets niet als primair beleidsinstrument te gebruiken.

Naar aanleiding van de aanvangshaalbaarheidstoets die het pensioenfonds per 1 januari 2016 heeft uitgevoerd heeft het bestuur geconcludeerd dat de 60-jaars prognose binnen de vooraf vastgestelde grenzen blijft, op basis van het huidige beleid. Het verwachte pensioenresultaat zoals gemeten in de jaarlijkse haalbaarheidstoets in 2020 is 104,6% en ligt 2,7%-punt lager dan in 2019. Het pensioenfonds zit ook boven de gestelde ondergrens. De maximale afwijking in het slecht weer scenario is gelijk aan 21,6% en blijft daarmee ook binnen de vastgestelde grens van 45%. De uitkomst van het verwachte pensioenresultaat is wat verslechterd ten opzichte van vorig jaar, maar bevindt zich nog steeds boven 100%. Deze uitkomst geeft echter geen garantie dat pensioen altijd volledig zal worden geïndexeerd. De uitkomst geeft vooral aan dat het pensioenfonds geen te hoge of onrealistische verwachtingen schept. Het pensioenfonds voldoet hiermee aan de normering van de pensioenresultaten die is vastgesteld op basis van de aanvangshaalbaarheidstoets.

Audit

In 2020 heeft de afdeling Internal Audit van Robeco onder leiding van de sleutelfunctiehouder interne audit een rapportage uitgebracht over de Non Financial Risks. De algemene conclusie is dat de Non Financial Risks goed worden beheerst. De restrisico's, met name de inherente risico's minus de ingebouwde beheersmaatregelen vallen binnen de vastgestelde risk appetite. De governance is goed op orde en er wordt tijdig en goed gemonitord. Er is een audit rating 'goed' gegeven wat de hoogste audit rating is die verstrekt wordt. Ondanks de hoogste rating zijn er verbeteracties benoemd die door het bestuur zijn opgepakt. Het betreft de formele vastlegging van het IT-beleid en bijbehorende risico analyse.

ALM

Het bestuur heeft besloten om niet standaard meer een ALM studie op basis van een meerjarencyclus uit te voeren maar om de volgende triggers te benoemen die aanleiding geven om een ALM studie te overwegen:

- 1 Risicohouding deelnemers
- 2 Lange termijn verwachtingen
- 3 Afwijking t.o.v. kritieke dekkingsgraad
- 4 Fundamentele veranderingen (bijvoorbeeld een significante verandering in het deelnemersbestand)

Code Pensioenfondsen

Op 1 januari 2014 is de Code Pensioenfondsen in werking getreden als document van zelfregulering. De Code gaat over het besturen van een pensioenfonds, het intern toezicht daarop en over het afleggen van verantwoording over wat het pensioenfonds doet, wat een pensioenfonds gepland en gerealiseerd heeft. Per 1 juli 2014 is de Code ook wettelijk verankerd in de Pensioenwet. In 2018 is de Code aangepast. De Code is gebaseerd op het 'pas toe, of leg uit'-beginsel. Het volledig volgen van alle normen uit de Code is dus niet verplicht. Wel wordt ieder pensioenfonds geacht aan te geven waarom ze bepaalde afwijkende keuzes hebben gemaakt. Hieronder worden de afwijkingen bij het pensioenfonds toegelicht.

Norm 34.

De zittingsduur van een lid van het bestuur, het VO, het belanghebbenden orgaan (BO) en de RvT is maximaal vier jaar. Een bestuurslid en een lid van het BO kunnen maximaal twee keer worden herbenoemd, een lid van de raad van toezicht maximaal één keer. Leden van een visitatiecommissie zijn maximaal acht jaar betrokken bij hetzelfde fonds.

- Toelichting:
Herbenoeming van een lid van het VO is een verantwoordelijkheid van de benoemende partijen of vloeit voort uit (her)verkiezing. Een eventueel maximaal aantal herbenoemingen wordt door het VO reglementair vastgelegd.
- Pensioenfonds Robeco:
In de statuten (artikel 5c) staat opgenomen dat de benoeming van een RvT-lid voor 2 jaar geldt en er maximaal 3 keer een herbenoeming kan plaatsvinden. Hoewel niet letterlijk conform de Code is de totale maximale termijn gelijk.

Norm 33.

In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.

- Toelichting:
Het bestuur heeft een stappenplan opgesteld om diversiteit in het bestuur te bevorderen. Er zijn concrete acties benoemd zoals periodiek overleg met voordragende organisaties om de invulling van vacatures op basis van het gewenste profiel onderling af te stemmen en persoonlijke benadering van mogelijke kandidaten in het geval dat er verkiezingen aan de orde zijn. Bestuurslid Margret Smits heeft op verzoek van het bestuur de taak van 'ambassadeur diversiteit' op zich genomen.
- Pensioenfonds Robeco:
In het bestuur had begin 2020 wel maar eind 2020 niet een bestuurslid jonger dan 40 zitting. In januari 2021 is wel weer een bestuurslid toegetreden dat jonger is dan 40, in lijn met de ambities in het stappenplan diversiteit is het bestuur daarmee weer volledig compliant met deze norm per januari 2021.

Conform de Code wordt over onderstaande normen specifiek gerapporteerd in het bestuursverslag:

Rapportage norm	Voldoet het pensioenfonds aan de norm	Vindplaats toelichting jaarverslag of website
<p>Norm 5 Het bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Het bestuur weegt daarbij de verschillende belangen af van de groepen die bij het pensioenfonds betrokken zijn. Ook geeft het bestuur inzicht in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau.</p>	Ja	Het bestuur rapporteert in het bestuursverslag over het beleid dat het in 2020 voerde, de gerealiseerde uitkomsten van dat beleid en de beleidskeuzes die het bestuur maakte. Onder meer op basis van de haalbaarheidstoets.
<p>Norm 31 De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit, vastgelegd in beleid. Zowel bij de aanvang van een termijn, als ook tussentijds bij de zelfevaluatie vindt een check plaats.</p>	Ja	Het pensioenfonds kent een geschiktheidsbeleid en diversiteitsbeleid. Ook in reglementen van de RvT en VO zijn bepalingen hierover opgenomen.
<p>Norm 47 Het intern toezicht betreft deze Code bij de uitoefening van zijn taak.</p>	Ja	De Raad van Toezicht betreft de Code bij de uitoefening van zijn taak en rapporteert hierover in zijn rapportage intern toezicht.
<p>Norm 58 Het bestuur geeft publiekelijk inzicht in missie, visie en strategie.</p>	Ja	In het bestuursverslag beschrijft het bestuur de missie en strategie van het pensioenfonds.
<p>Norm 62 Het bestuur legt zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden.</p>	Ja	Het bestuur licht in het bestuursverslag overwegingen toe om maatschappelijk verantwoord te beleggen.
<p>Norm 64 Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de naleving van de interne gedragscode (zoals bedoeld in de normen 15 en 16) en deze Code, net als over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.</p>	Ja	In het bestuursverslag rapporteert het bestuur over de naleving van de integriteitregeling en in het hoofdstuk 'Pensioenfondsbestuur' over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.
<p>Norm 65 Het bestuur zorgt voor een adequate klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van klachten en de veranderingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien.</p>	Ja	In het bestuursverslag wordt gerapporteerd over de behandeling van klachten en geschillen.

Boetes en dwangsommen

In het boekjaar zijn aan het pensioenfonds geen dwangsommen of boetes opgelegd. Door DNB zijn geen aanwijzingen aan het pensioenfonds gegeven, noch is een bewindvoerder aangesteld of is bevoegdheidsuitoefening van organen van het pensioenfonds gebonden aan toestemming van de toezichthouder.

VERSLAG COMPLIANCE OFFICER

De compliance officer heeft op 1 april 2021 aan het bestuur zijn bevindingen over het jaar 2020 gerapporteerd.

Personalia

De afdeling compliance van Robeco voorziet in de compliance functie van Pensioenfonds Robeco. Gedurende 2020 vervulde Paul Veenhof de rol van part-time compliance officer Pensioenfonds Robeco.

Compliance programma

In 2020 zijn de geplande periodieke compliance werkzaamheden en enkele ad-hoc werkzaamheden uitgevoerd. De uitkomsten zijn in de periodieke gesprekken met de directeur van Pensioenfonds Robeco en gedurende de bestuursvergaderingen van Pensioenfonds Robeco gedeeld. Hierna is een samenvatting van enkele relevante werkzaamheden weergegeven.

SIRA

De Systematische Risico Analyse is in 2020 in samenwerking met de directeur van Pensioenfonds Robeco en de sleutelfunctionaris risicobeheer geactualiseerd. De geactualiseerde versie is in de bestuursvergadering van 30 juni 2020 besproken en goedgekeurd.

Policy Handboek Pensioenfonds Robeco

De periodieke update van het Policy Handboek van Pensioenfonds Robeco is verricht. De meest belangrijke wijziging ten opzichte van de versie van 2019 is de integratie van de voorheen separaat gehanteerde Belangenconflicten policy in het handboek. Ook in 2020 is weer uitvraag gedaan onder de betrokkenen naar naleving van het policy handboek, waarvan de gedragscode en de integriteitsregeling onderdeel van uitmaken. Er is geen overtreding geconstateerd.

Inventarisatie belangentegenstellingen 2020

In maart 2020 is het jaarlijkse onderzoek naar belangenverstremgeling uitgevoerd bij de bestuursleden, de directeur van het bestuursbureau, de leden van de Raad van Toezicht, de leden van de beleggingscommissie, en de leden van het Verantwoordingsorgaan (tezamen de betrokkenen).

Belangrijkste conclusies waren dat de betrokkenen zich voldoende bewust zijn van de risico's verbonden aan mogelijke conflicterende belangen. Er zijn geen ontoelaatbare belangenverstremgelingen geconstateerd en waar de mogelijkheid tot belangenverstremgeling bestaat zijn adequate beheersingsmaatregelen getroffen.

Privé beleggingstransacties

Over 2020 is voor betrokkenen geen overtreding geconstateerd van de Robeco Regeling privé beleggingstransacties (waarnaar verwezen wordt in het policy handboek van Pensioenfonds Robeco).

Advisering

De compliance officer is bij diverse gelegenheden in staat geweest om de directeur/het bestuur van Pensioenfonds Robeco gevraagd en ongevraagd van advies te voorzien. Met de invoering van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) zag de compliance officer een toename van het aantal AVG-gerelateerde vragen. Zo heeft de compliance officer positief geadviseerd op het gebruik maken van de Robeco Alumni lijst ten behoeve van het achterhalen van e-mailadressen van gepensioneerden ten behoeve van het hem alert maken op de website van Pensioenfonds Robeco.

Toezichthouders

In 2020 hebben geen gesprekken met de toezichthouders plaatsgevonden waarbij de compliance officer betrokken is geweest.

1 april 2021
Paul Veenhof

FINANCIËLE INFORMATIE 2020

Het bestuur heeft vastgesteld dat de berekening van de voorziening en liquiditeiten ten behoeve van de beleidsdekkingsgraad is opgenomen in de 'ISAE3402 type 2'- rapportage van Achmea Pensioenservices. De berekening van de marktwaarde van de beleggingen wordt door Northern Trust gedaan en valt onder haar 'SOC 1'- verklaring, met uitzondering van het niet-liquide deel van de portefeuille (minder dan 1%).

De risico's en onzekerheden die van invloed zijn op de betrouwbaarheid van de financiële verslaglegging, zoals waarderingsvraagstukken en de inrichting van het financiële verslagleggingssysteem worden als volgt beheerst:

- Er is een beschrijving van de financiële verslaglegging met marktwaardering voor liquide beleggingen en andersoortige waarderingsmethoden voor niet-liquide beleggingen.
- Kwaliteitskeurmerken worden nageleefd om tot een betrouwbare vaststelling te komen van waarderingen.
- De waardering van de pensioenverplichtingen valt onder de ISAE3402 type 2-rapportage van Achmea Pensioenservices.

IBNR

Het pensioenfonds loopt het risico dat voor deelnemers die in 2019 of 2020 ziek zijn geworden straks een arbeidsongeschiktheidspensioen moet worden uitgekeerd. Dit risico is niet verzekerd. Onder IBNR (incurred but not reported) wordt hiervoor een voorziening getroffen. De IBNR voorziening is gelijk aan de som van de premie arbeidsongeschiktheidspensioen over de laatste twee boekjaren.

In 2020 is de IBNR bijgesteld naar € 1,290 miljoen (2019: € 1,476 miljoen), dit is een onttrekking van € 186.000 in 2020.

Beleggingen Premiedepot

Als onderdeel van de financieringsafspraken met de werkgevers is een premiedepot gevormd dat kan worden gebruikt om de opbouw van actieve deelnemers aan te vullen indien de van de werkgevers ontvangen premie niet voldoende is. Indien er meer premie wordt ontvangen dan nodig is voor de opbouw van de actieve deelnemers (de kostendekkende premie) dan wordt het meerdere toegevoegd aan het premiedepot. Van de totale doorsneepremie in 2020 van 43,4% is 40,4% beschikbaar voor pensioenopbouw en 3% voor kosten, risicokoopsom DC en solvabiliteitsopslag over bruto UOP-stortingen.

Het beleggingsbeleid van het premiedepot is gebaseerd op het zoveel mogelijk afdekken van het renterisico dat wordt gelopen bij de bepaling van de premie. Dit renterisico wordt veroorzaakt door het feit dat de RTS (rentetermijnstructuur) per 31 december van een gegeven jaar bepalend is bij de bepaling van de kostendekkende premie. Kort gezegd: een daling van de rente resulteert in een stijging van de benodigde premie en vice versa. Er is geen cap gezet op de maximale omvang van het premiedepot. Het bestuur is zich bewust dat bij het huidige lage renteniveau het depot over een aantal jaren leeg kan zijn.

Het premiedepot wordt niet meegenomen in de berekening van de dekkingsgraad. Op grond daarvan kan het premiedepot ook niet worden aangewend ter algemene verbetering van de dekkingsgraad. De stand van het premiedepot was eind 2019 € 12,359 miljoen. Over 2020 is € 4,235 miljoen aan het premiedepot onttrokken. Het behaalde beleggingsrendement minus kosten bedraagt € 2,529 miljoen in 2020. De stand van het premiedepot was eind 2020 € 10,653 miljoen.

Toeslagverlening / indexatie

De toeslagverlening is afhankelijk van de financiële situatie van het pensioenfonds. De toeslagverlening is voorwaardelijk. Het bestuur besluit jaarlijks in januari of de pensioenen per 1 februari geïndexeerd kunnen worden. Voor actieve, gewezen en pensioengerechtigde deelnemers wordt vanaf 2020 gerefereerd aan de niet geschoonde CBS-consumumentenprijsindex alle huishoudens, waarbij het voortschrijdend gemiddelde inflatiecijfer van de laatste 12 maanden van het afgelopen kalenderjaar als uitgangspunt dient. Uitgaande van het toeslagbeleid, waarbij gekeken wordt naar de marktwaarde van de verplichtingen, was de dekkingsgraad voldoende om per 1 februari 2020 een gedeeltelijke toeslag toe te kennen van 1,23%. De prijsindexatie was 2,60%.

Herstelplan

Aan het einde van het tweede kwartaal 2020 kwam de beleidsdekkingsgraad op basis van UFR onder het Vereist Eigen Vermogen. Het bestuur heeft 29 september 2020 een herstelplan ingediend bij DNB. Hierbij zijn de wettelijke toegestane maximale parameters gehanteerd voor verwachte rendementen en minimale voor de verwachte inflatie. Op 19 november 2020 heeft DNB laten weten in stemmen met het herstelplan 2020.

Startend vanuit een actuele dekkingsgraad van 114,7% was de beoogde beleidsdekkingsgraad ultimo 2020: 116,9%. De gerealiseerde beleidsdekkingsgraad ultimo 2020 is uitgekomen op 117,1%. Dit verschil is ontstaan doordat de werkelijke ontwikkelingen op de financiële markten anders waren dan de gebruikte parameters.

Op 29 maart 2021 is een actualisatie van het herstelplan ingediend bij DNB, uitgaande van de cijfers van eind december 2020. Hierbij zijn de wettelijke toegestane maximale parameters gehanteerd voor verwachte rendementen en minimale voor de verwachte inflatie.

De verwachte beleidsdekkingsgraad ultimo 2021: 124,6%. Bij het vaststellen van het jaarrapport 2020 was nog geen instemming van DNB ontvangen.

Naar verwachting herstelt de beleidsdekkingsgraad ultimo 2022 tot boven het Vereist Eigen Vermogen van 120,2%. Hiermee voldoet het pensioenfonds aan de eisen van de wet en er zijn geen aanvullende maatregelen noodzakelijk.

Bij de actualisatie van het herstelplan in maart 2021 is geen rekening gehouden met een eventuele impact van COVID-19 en met de impact van de gewijzigde UFR-methodiek per 1 januari 2021.

Kosten

Kostentransparantie

De aandacht voor kosten is de laatste jaren sterk toegenomen. Het sturen op kosten per deelnemer acht het bestuur niet reëel gezien de beperkte omvang van de deelnemerspopulatie en de hoge mate van vaste kosten die gepaard gaan met het 'vehikel' ondernemingspensioenfonds. Het bestuur streeft naar stabilisering van de out of pocket pensioenbeheerkosten van het pensioenfonds, gecorrigeerd voor inflatie. Voor de reguliere begroting heeft het bestuur de stabilisering van de kosten gerealiseerd.

Het bestuur heeft de beleidsdoelstelling ten aanzien van kosten in boekjaar 2020 iets gewijzigd. Richtlijn voor toekomstige begrotingen is het te indexeren kostenniveau van 2019 exclusief de automatiseringskosten die gericht is op nieuwe wetgeving. Deze laatste kosten zijn te afhankelijk van externe omstandigheden om goed een prognose van te kunnen maken.

Ook het percentage kosten uitgedrukt als percentage van de premie is een relevante factor gezien de relevantie voor de premiebetalers. Het bestuur heeft verder in haar missie opgenomen dat uitdrukkelijk op de uitvoeringskosten gelet wordt en kiest expliciet voor eenvoud en beheersbaarheid door wijzigingen in regelingen zoveel mogelijk voor eenieder te laten gelden.

Het bestuur beziet de kosten van het vermogensbeheer in relatie tot de netto performance.

Pensioenresultaat

Het uiteindelijke pensioenresultaat voor de deelnemer is leidend voor het bestuur. Dit resultaat is afhankelijk van kosten, de netto beleggingsopbrengsten en de omvang van de premie. Het percentage pensioenbeheerkosten van de totale kostendeekkende premie in 2020 was 3,85% (2019: 4,68%). Dit is volgens benchmarkrapporten in lijn met andere pensioenfondsen.

De premiedekkingsgraad van het pensioenfonds in 2020, rekening houdend met toevoegingen en onttrekkingen aan het premiedepot, was 143% (2019: 135%). Het pensioenfonds berekent namelijk de premie op basis van RTS met tot en met 2021 een opslag ter hoogte van het vereist eigen vermogen. Het pensioenfonds kent dus geen situatie van een negatieve bijdrage aan de dekkingsgraadontwikkeling, en daarmee het verwachte pensioenresultaat, door een te lage premie.

Het pensioenfonds rapporteert op jaarbasis aan DNB gedetailleerd welke kosten het pensioenfonds heeft gemaakt voor de verschillende onderdelen. Tevens adviseert de Pensioenfederatie over de wijze waarop kosten op een inzichtelijke wijze in het jaarverslag kunnen worden gepresenteerd. In deze paragraaf worden de belangrijkste kostencomponenten toegelicht. De Richtlijn van de Pensioenfederatie adviseert om de kosten op te breken in verschillende categorieën waarvan de opdeling in kosten van pensioenbeheer en vermogensbeheer de meest relevante scheiding is. Kosten van pensioenbeheer representeren alle kosten voor het voeren van een adequate deelnemersadministratie inclusief advies- en bestuurskosten. Deze kosten zijn vrijwel allemaal direct te herleiden uit de financiële administratie van het pensioenfonds. De gepresenteerde kosten van het vermogensbeheer zijn deels gebaseerd op kosten die rechtstreeks aan het pensioenfonds worden doorbelast maar hierin zitten ook kosten die indirect aan vermogensbeheer kunnen worden toegerekend omdat ze door een beleggingsfonds zijn betaald.

Onderstaand overzicht geeft de relevante kengetallen weer over de jaren 2018 tot en met 2020:

Kengetallen Kosten	2020	2019	2018
<i>x € 1.000 tenzij anders aangegeven</i>			
Totale pensioenuitvoeringskosten	906	913	931
Aantal normdeelnemers (actieve deelnemers en pensioengerechtigden)	1.009	1.017	1.032
Uitvoeringskosten per normdeelnemer (x € 1)	897	897	901
Uitvoeringskosten in % van de kostendeekkende premie	3,9%	4,7%	5,0%
Gemiddeld belegd vermogen (12 maands-gemiddelde)	794.568	739.793	660.440
Beheerkosten naar beleggingscategorie en performance gerelateerde kosten	2.395	2.431	2.212
Beheerskosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,30%	0,32%	0,33%
Fiduciaire kosten, bewaarloon en advies	715	753	690
Fiduciaire kosten, bewaarloon en advies in % v.h. gemidd. belegd vermogen	0,09%	0,10%	0,10%
Totale vermogensbeheerskosten	3.110	3.184	2.902
Totale vermogensbeheerskosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,39%	0,42%	0,43%
Transactiekosten	934	652	692
Transactiekosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,12%	0,09%	0,11%
Portefeuille rendement	9,0%	19,6%	-2,9%

Kosten van het pensioenbeheer

Op grond van artikel 45a PW en artikel 10b Besluit uitvoering Pensioenwet worden de kosten van pensioenbeheer opgenomen als totaalbedrag en als bedrag per actieve deelnemer en pensioengerechtigde.

In 2020 bedragen de kosten van de uitvoering van de regeling € 897 per deelnemer (2019: € 897). De pensioenbeheerkosten bestaan voornamelijk uit kosten voor administratieve verrichtingen (pensioentoekenningen, betalen uitkering, verwerken waardeoverdrachten, etc.), controle- en advieskosten, bestuurskosten en overige kosten (o.a. heffingen van de toezichthouders, website-kosten, drukwerk UPO's).

Wanneer de pensioenbeheerkosten over het totaal aantal deelnemers verdeeld wordt, inclusief gewezen deelnemers, zijn de uitvoeringskosten in 2020 per deelnemer € 321 (2019: € 330).

Het pensioenfonds deelt geen kosten, zoals bestuurs- of jaarwerkkosten, aan het vermogensbeheer toe. Het pensioenfonds maakt daarentegen wel gebruik van capaciteit van de werkgever, hetgeen niet direct tot uiting komt in de pensioenbeheerkosten. Dit geldt bijvoorbeeld voor het parttime bestuursbureau. Deze kosten zijn wel meegenomen bij de berekening van de kostenvoorziening.

Onderstaand is een tabel opgenomen met daarin de ontwikkeling van de relevante kostensoorten en het aantal deelnemers per jaar. Deze tabel laat de daling/stijging van de kosten per categorie zien. De kosten zijn in 2020 ten opzichte van 2019 licht gedaald.

De totale administratiekosten waren wederom hoger dan in 2019 en daarvoor. Dit kwam door extra werkzaamheden vanwege wettelijke maatregelen zoals de URM op de UPO en aanlevering gegevens aan AFM. Daarnaast zijn vanaf 2020 de administratiekosten voor de netto regeling die vergoed worden door werkgevers opgenomen (€ 31) niet meer gesaldeerd opgenomen. De kosten vallen onder administratiekosten en de baten vallen onder premies.

De bestuurskosten waren iets hoger omdat er het volledige jaar twee betaalde bestuurders waren en de risicorapportages door een externe partij zijn opgesteld.

Verder waren in 2020 de kosten voor pensioenadviezen en communicatie lager in vergelijking met 2019 omdat er weinig nieuwe projecten zijn doorgevoerd.

Overzicht tabel uitvoeringskosten:

Uitvoeringskosten (per deelnemer)	2020	2019	2018
Bestuurskosten (x € 1.000)	133	119	129
Administratiekosten (x € 1.000)	568	553	520
Controle- en advieskosten (x € 1.000)	107	127	149
Communicatiekosten (x € 1.000)	45	64	80
Overige kosten (x € 1.000)	53	50	53
Totale uitvoeringskosten (x € 1.000)	906	913	931
Aantal deelnemers (actieve en pensioengerechtigde deelnemers)	1.009	1.017	1.032
Kosten per deelnemer in Euro's	€ 897	€ 897	€ 901

Verklaring bestuurskosten

Verreweg de meeste bestuursleden staan op de loonlijst van de aangesloten ondernemingen. Zolang kosten niet ten laste gaan van het pensioenfondsrendement maar betaald worden door de werkgevers, worden die niet als kosten meegenomen in deze vergelijking. Het bestuurslid namens de pensioengerechtigden en zijn plaatsvervanger staan niet op de loonlijst van de aangesloten ondernemingen. Zij ontvangen van het pensioenfonds elk een vergoeding, eventueel verhoogd met omzetbelasting. Deze kosten zijn meegenomen onder bestuurskosten evenals de vergoeding die aan de leden van de Raad van Toezicht en aan de vertegenwoordigers namens de pensioengerechtigden in het Verantwoordingsorgaan wordt betaald.

Kosten vermogensbeheer

Het pensioenfonds volgt de adviezen van de Pensioenfederatie bij het transparant maken van de kosten voor vermogensbeheer en de transactiekosten. Indien aanwezig en tegen redelijke inspanning te verkrijgen wordt gebruik gemaakt van de werkelijke kosten. Anders worden schattingen gebruikt op basis van ervaringscijfers of adviezen van de Pensioenfederatie. Ieder jaar wordt een volledige uitsplitsing gemaakt naar de verschillende beleggingscategorieën zoals voorgeschreven door DNB.

De vermogensbeheerkosten van het pensioenfonds bedragen 0,39% (2019: 0,42%) van het gemiddeld belegd vermogen. Deze totale kosten zijn te splitsen in:

- beheerskosten, kosten voor de belegging in de beleggingsportefeuilles 0,30% (2019: 0,32%) en
- de kosten voor bewaring, fiduciair management en advies 0,09% (2019: 0,10%).

De directe en indirecte transactiekosten zijn 0,12% (2019: 0,09%) van het gemiddeld belegd vermogen.

De hoogte van de vermogensbeheerkosten wordt voor een groot deel bepaald door de spreiding van het vermogen, de zogenaamde asset allocatie, over de verschillende beleggingscategorieën. Bij het vaststellen van de kosten is gebruik gemaakt van de contractuele afspraken, prospectussen en facturen om een zo volledig mogelijk beeld te verkrijgen.

De tabel op de volgende bladzijde geeft inzicht in de vermogensbeheerkosten per asset categorie.

	2020			2019	2018
	Beheer- vergoeding (%)	Performance gerelateerde kosten (%)	Totaal (%)	Totaal (%)	Totaal (%)
Vermogensbeheerkosten per beleggingscategorie					
Aandelen	0,14	0,03	0,17	0,26	0,26
Vastrentende waarden (inclusief duration overlay)	0,28	0,02	0,30	0,26	0,26
Private Equity	3,28	-	3,28	6,93	3,45
Hedgefonds	1,45	0,38	1,83	1,30	1,28
			0,30	0,32	0,33
Overige vermogensbeheerkosten					
- Fiduciaire kosten			0,07	0,09	0,09
- Bewaarloon en advies			0,02	0,01	0,01
			0,09	0,10	0,10
Totale vermogensbeheerkosten			0,39	0,42	0,43
Transactiekosten			0,12	0,09	0,11

Verklaring dalingen / stijgingen 2020-2019

De beheervergoeding voor aandelen in percentage van het beheerd vermogen is in 2020 iets lager dan in voorgaande jaren maar voor de categorie vastrentende waarden ligt deze juist iets hoger. De verklaring hiervoor is dat per 2020 een nieuwe feestructuur in werking is getreden. De transactiekosten zijn licht hoger uitgevallen, gedreven door met name de grote bewegingen in markten in 2020.

Het feit dat de kosten uit hoofde van beleggingen in Private Equity en hedgefonds in termen van het percentage van het beheerd vermogen hoger zijn dan de andere categorieën, heeft een beperkte invloed op de totale kosten. Deze zijn relatief beperkte beleggingen qua omvang en in het geval van Private Equity is het belang bijna afgebouwd.

Overige kosten vermogensbeheer zijn gedaald in 2020, met name door lagere fiduciaire kosten en lagere advieskosten. De totale vermogensbeheerkosten zijn gelijk aan 2019.

Aansluiting kosten bestuursverslag en jaarrekening

De kosten van het pensioenbeheer zijn rechtstreeks te relateren aan de verantwoorde kosten in de jaarrekening op pagina 108 onder de rubriek "15. Uitvoeringskosten".

De kosten van vermogensbeheer zijn niet rechtstreeks uit de jaarrekening te halen omdat het pensioenfonds grotendeels gebruik maakt van fondsen waarin de management fee rechtstreeks uit de NAV (net asset value) wordt betaald.

Onderstaande tabel toont de verbijzondering van de totale vermogensbeheer- en transactiekosten ad € 4,044 miljoen. Tevens worden de in de jaarrekening verantwoorde kosten vermogensbeheer ad € 1,789 miljoen gespecificeerd. Deze kosten zijn verantwoord op pagina 106 onder de rubriek "11. Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds". De kolommen verschillen en verklaringen laten zien waar de verschillen uit bestaan ten opzichte van de kosten verantwoord in het bestuursverslag.

(x € 1.000)	bestuursverslag	jaarrekening	verschil	verklaringen
-------------	-----------------	--------------	----------	--------------

Directe kosten vermogensbeheer

* beheerkosten	2.101	1.074	1.027	# 1 #
* performance gerelateerde kosten	294	-	294	# 2 #
subtotaal	2.395	1.074	1.321	

Overige vermogensbeheerkosten

* fiduciair beheer	580	580	-
* bewaarloon	91	91	-
* advieskosten vermogensbeheer	44	44	-
subtotaal	715	715	-

Transactiekosten

* transactiekosten	934	-	934	# 3 #
--------------------	-----	---	-----	-------

Totale kosten vermogensbeheer en transactiekosten	4.044	1.789	2.255
--	--------------	--------------	--------------

1 # Het verschil betreft fondsen die de fee rechtstreeks ten laste van het onderliggende fonds brengen en die niet apart factureren.

2 # en # 3 # Deze kosten zijn direct ten laste van het onderliggende fonds gebracht.

Kosten vermogensbeheer risico deelnemers (DC-regeling)

De kosten voor het portefeuillebeheer voor risico deelnemers zijn sterk afhankelijk van de gekozen beleggingsmix. Deelnemers hebben ook de keuze om zelf hun eigen portefeuille samen te stellen.

Het merendeel van de deelnemers (80%) kiest voor de leeftijdsafhankelijke adviesmixen die naarmate de leeftijd hoger wordt minder in zakelijke waarden en meer in vastrentende waarden beleggen.

Met de overgang naar AAPS als administrateur van de DC-beleggingen zijn ook een aantal beleggingsfondsen die onderdeel uitmaken van de adviesmixen gewijzigd. Binnen de matchingportefeuille is voor goedkopere fondsen gekozen. In de returnportefeuille verviel met de overgang naar AAPS een interne korting die op Robeco-fondsen werd verkregen. De gemiddelde kosten van de beleggingen in adviesmixen bedragen 0,43%.

Het betreft hier dan de zogenaamde total expense ratio (TER) en bevat naast managementvergoedingen ook servicevergoedingen en overige kosten.

De gemiddelde kosten van de beleggingen van de deelnemers die zelf beleggen bedragen 0,58%.

PENSIOENPARAGRAAF

Regelingen

Binnen het pensioenfonds bestaan de volgende regelingen:

1. Pensioenregeling (basis);
2. Prepensioenregeling;
3. Individueel aanvullende regeling.

De regeling is een getrapte regeling; tot een bepaald inkomensniveau is er sprake van een uitkeringsregeling en boven dit inkomensniveau stelt de werkgever een individuele premie beschikbaar (DC) voor de bruto of netto opbouw van een pensioenkapitaal.

De volgende kenmerken van de regeling zijn van toepassing:

- Uitkeringsregeling tot een maximum van salarisschaal 100 (2020: € 83.218).
- Boven het maximum van schaal 100 geldt een beschikbare premie die echter ook als loon kan worden uitbetaald.

De werkgever stelt een percentage van het salaris dat uitstijgt boven schaal 100 (de excedentgrondslag) aan premie voor de opbouw van excedentpensioen beschikbaar. De premie kan, voor zover fiscaal toegestaan, worden gestort op een zogenaamde 'bruto DC-rekening' of worden toegevoegd aan het bruto salaris. Voor het salaris boven € 110.111 (2020) kan gestort worden op een zogenaamde 'netto DC-rekening'.

- Pensioenrichtleeftijd: de eerste dag van de maand waarin de 67 jarige leeftijd wordt bereikt. De deelnemer heeft de mogelijkheid om het pensioen eerder of, in overleg met de werkgever, later in te laten gaan.
- Pensioengevend inkomen: 12 maal het vaste maandsalaris, vermeerderd met de vakantietoeslag tot het gemaximeerde bedrag van einde schaal berekend op full time basis. Een eventueel van toepassing zijnde 13de maand is met ingang van 2014 onderdeel van het pensioengevend inkomen.
- Franchise: € 14.600 (2020).
- Opbouwpercentage ouderdomspensioen: maximaal 1,738%.
- Partnerpensioen (opbouw) 70% van het ouderdomspensioen.
- Wezenpensioen (risico) 14% van het ouderdomspensioen.
- Het pensioenfonds kent een voorwaardelijke toeslagambitie van 90% van de inflatiemaatstaf op langere termijn.
- De financiering is sinds 2014, gebaseerd op CDC (Collective Defined Contribution). De premie wordt telkens voor een bepaalde periode gefixeerd. Daarnaast hebben de aangesloten ondernemingen een premiedepot gestort waaruit kan worden geput indien de kostendeckende premie hoger is dan de ontvangen premie, zodat de kans dat toch de gewenste pensioenopbouw kan plaatsvinden wordt vergroot.

In de opbouwfase ligt bij de DC-regelingen het beleggingsrisico geheel bij de individuele (gewezen) deelnemer. Door het aanbieden van life cycles kan de deelnemer het beleggingsbeleid laten invullen door het pensioenfonds. Er wordt dan deelgenomen in het beleggingsbeleid zoals dat door het pensioenfonds wordt geadviseerd. Hierbij wordt het beleggingsrisico voor de deelnemer teruggebracht naarmate zijn resterende beleggingshorizon korter wordt. De deelnemer kan ervoor kiezen om zelf het beleggingsbeleid in te vullen, in dit geval draagt de deelnemer de verantwoordelijkheid voor de gemaakte beleggingskeuzes. De deelnemer dient dan wel een doelrisicoprofiel in te vullen. AAPS zal dan de portefeuille monitoren en namens het pensioenfonds de deelnemer informeren.

Beleid ten aanzien van toeslagverlening/indexatie

Het toeslagbeleid is gebaseerd op toekomstbestendige toeslagverlening. De hoogte van de toeslag is afhankelijk van de beleidsdekkingsgraad en de toeslagambitie. Het pensioenfonds waardeert op markttrente en kijkt ook naar de beleidsdekkingsgraad op markttrente bij te nemen besluiten over toeslagen. In de financiële paragraaf (pagina 40) wordt dit nader toegelicht. Tot 2020 was voor actieve deelnemers de maatstaf gelijk aan de algemene loonontwikkeling van de werkgever zoals in de loonronde per april in het voorafgaande jaar is verrekend; voor de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden is de maatstaf gelijk aan de niet geschoonde CBS-consumenten-prijsindex alle huishoudens, waarbij het voortschrijdend gemiddelde inflatiecijfer van de laatste 12 maanden van het afgelopen kalenderjaar als uitgangspunt dient. Op basis van verschillende studies heeft het bestuur vastgesteld dat een indexatie-ambitie van 90% van de maatstaf realistisch is voor de komende jaren.

De toeslag wordt toegekend volgens de volgende methodiek:

In lijn met het FTK zal in het toeslagbeleid niet vastgehouden worden aan een vaste bovengrens voor volledige indexatie. De achterliggende gedachte is dat de doorgevoerde indexatie onder het FTK naar verwachting toekomstbestendig moet zijn. De ondergrens is een beleidsdekkingsgraad van 110% op markttrente. Bij een hoge inflatie zal de beleidsdekkingsgraad hoger moeten zijn om volledig te kunnen indexeren. Begin van elk jaar wordt berekend bij welke beleidsdekkingsgraad (we noemen dit de indexatiedekkingsgraad) per 1 januari volledig geïndexeerd kan worden. Als de beleidsdekkingsgraad tussen de 110% en de indexatiedekkingsgraad in ligt zal pro rata worden geïndexeerd. De toegekende verhoging kan niet meer zijn dan op basis van de FTK regelgeving toegestaan is. In deze regelgeving wordt gebruik gemaakt van de UFR.

Premiebeleid

Met de aangesloten ondernemingen is een vaste premie voor een periode van 3 jaar overeengekomen, ingaande 1 januari 2019. De premie is vastgesteld op 43,4% van de pensioengrondslag. Hiervan is 3% ter dekking van overige elementen zoals de risicokoopsom voor de DC-regeling, de solvabiliteitsopslag over inleg in de bruto UOP-regeling, de premie voor voortzetting opbouw gedurende de arbeidsongeschiktheid voor de bruto DC-regeling en een opslag voor kosten.

De premie is exclusief de DC-regeling, de premie voor voortzetting opbouw gedurende de arbeidsongeschiktheid (elipsLife-premie) en de kosten voor onderhoud van de Netto DC-regeling.

BELEGGINGSPARAGRAAF

Macro economische ontwikkelingen 2020

Het afgelopen jaar stond vooral in het teken van de COVID-19-crisis. De wereldwijde verspreiding daarvan in maart 2020 maakte verplicht thuisblijven en thuiswerken noodzakelijk over de hele wereld. Het pensioenfonds heeft naar aanleiding daarvan bij de vermogensbeheerders gecheckt dat de continuïteit van de bedrijfsvoering niet in gevaar is gekomen. De lockdowns zorgden vrijwel overal voor een zeer diepe recessie. Centrale banken deden er daarna alles aan om de impact van de pandemie te beperken. De Europese Centrale Bank (ECB) en de Amerikaanse Federal Reserve maakten duidelijk dat de korte rentetarieven voorlopig niet worden verhoogd en zorgden voor lagere rentes op staats- en bedrijfsobligaties door enorme steunaankopen. De Fed maakte duidelijk dat het beleid soepel zou blijven ook bij een tijdelijk hogere inflatie. Ook overheden grepen snel in met flinke steunpakketten. Bij fors oplopende schulden ontstond in vele economieën vervolgens een sterk herstel. Dit herstel werd in vele landen echter weer snel afgebroken door de noodzaak van nieuwe lockdowns vanwege het ontstaan van meerdere golven van besmettingen, mede veroorzaakt door nieuwe varianten van het virus. Hoop op herstel gloorde in het vierde kwartaal vanwege de ontwikkeling van effectieve coronavaccins door onder meer Pfizer, Moderna en AstraZeneca.

In de VS resulteerde een zeer spannende verkiezingsstrijd in 2020 uiteindelijk in een nieuwe president. In Europa was Brexit-deal lang onzeker, maar eind december kwam het alsnog tot een akkoord. In China was het economische herstel sterker dan verwacht. De pandemie leek daar na de eerste golf onder controle.

Financiële markten 2020

De wereldwijde verspreiding van het virus in maart zorgde voor een ongekeerde vlucht naar veiligheid. Rentes daalden daarbij richting oude dieptepunten. In de periode daarna bleven rentes relatief stabiel. De tienjaarsrente op Duitse Bunds eindigde het jaar op -0,57%, bijna 40 basispunten lager dan de start van het jaar. De 20 jaars swap rente eindigde het jaar op 0%, een daling van 59 basispunten. Mede door een relatief sterk ingrijpen van de Fed verzwakte de dollar ten opzichte van de Euro in 2020 van \$1,12 tot een koers van \$1,22 aan het einde van 2020.

De creditspreads stegen in het eerste kwartaal sterk, vooral in opkomende markten. In de rest van het jaar namen de spreads echter weer geleidelijk af. Het eerste kwartaal van 2020 was een van de slechtste ooit voor aandelen. Vervolgens ontstond een ongekend koersherstel dat in de rest van het jaar aanhield en in het vierde kwartaal nog een additionele impuls kreeg toen de effectiviteit van de coronavaccins bekend werd. Per saldo steeg de MSCI World index in 2020 met bijna 7%. Beleggers kijken door dit nieuws vooruit naar een periode na de pandemie. Op sectorniveau waren er grote verschillen. De technologiesector profiteerde sterk van het thuiswerken en het verplichte thuisblijven, terwijl de koersen in op waarde gerichte sectoren (zoals financials) tot november daalden. De aankondiging van effectieve vaccins zorgde echter voor een ommekeer en waarde-aandelen maakten daarna een behoorlijke inhaalslag. Per saldo sloten de aandelenmarkten het jaar ondanks de pandemie af met hoge positieve rendementen.

Performance

De hieronder gepresenteerde performancecijfers zijn de netto performancecijfers, dat wil zeggen de performance cijfers zijn verminderd met beheerfees en andere kosten zoals bewaarloon. Ondanks alles was 2020 een goed jaar voor beleggingen. De COVID-19-crisis en de impact daarvan waren in 2020 bepalende marktfactoren. De portefeuille behaalde (na kosten) een rendement van ongeveer 9,0%. Dit was 3,4% minder dan het benchmarkrendement. Hoewel bedrijfsobligaties, EMD en twee hedge fondsen een outperformance laten hebben laten zien over 2020, leverde de portefeuille wereldwijde aandelen beleggingen de belangrijkste bijdrage aan de underperformance.

Op sectorniveau werden de rendementen op de aandelenmarkten in 2020 gekenmerkt door verschillen tussen 'winnaars' en 'verliezers' van de coronacrisis. De technologiesector profiteerde sterk van het thuiswerken en het verplichte thuisblijven, terwijl de koersen in op waarde gerichte sectoren (zoals financials) tot november daalden. De aankondiging van effectieve vaccins zorgde echter voor een ommekeer en waarde aandelen maakten daarna een behoorlijke inhaalslag. Desalniettemin stelt de performance van de kwantitatieve strategieën in de portefeuille teleur. Voor het jaar 2020, drukt de performance van het actieve selectiebeleid in aandelen, de totale performance met wel -5,58%.

Het bestuur heeft de performance van het vermogensbeheer over 2020 geëvalueerd. Het bestuur streeft naar een lange termijn outperformance van de Sharpe geoptimaliseerde portefeuille ten opzichte van een passieve portefeuille minus kosten. De Sharpe geoptimaliseerde portefeuille heeft ten opzichte van de ALM-portefeuille een grotere en breder gespreide return portefeuille en heeft een creditspread exposure. In de beleggingscyclus monitort het bestuur dit jaarlijks op basis van de performance evaluatie.

Uit de evaluatie kwam naar voren dat het gevoerde strategische beleid over de voorgaande 5 jaar een licht positieve uitkomst toont, hoewel het jaar 2020 een underperformance heeft laten zien. Het dekkingsgraadrendement is over de afgelopen 5 jaar gemeten hoger dan dat van de ALM-portefeuille, tevens is het risico van de feitelijke portefeuille lager. Hoewel de relatieve manager performance over 5 jaar negatief, is het voor risicogecorrigeerde rendement hoger dan de benchmark. Het bestuur ziet geen reden om maatregelen te treffen. In 2021 zal echter wel een evaluatie van de investment case aandelen plaatsvinden.

De genoemde cijfers in deze paragraaf betreffen alleen de performance cijfers voor de portefeuille voor risico pensioenfondsen, exclusief de beleggingen premiedepot.

Totale portefeuille (netto rendementen)

In het jaar 2020 was het rendement op de portefeuille 9,0%, de benchmark rendeerdte 12,4%.

	Belegd vermogen (per ultimo in € mio)	Portefeuille- rendement (%)	Benchmark- rendement (%)
2020	857,4	9,0	12,4
2019	770,7	19,6	20,3
2018	634,4	-2,9	-0,9
2017	643,6	4,6	4,8
2016	603,7	10,8	10,7
2015	536,0	0,3	0,2
2014	522,4	22,3	21,7
2013	377,7	4,4	5,1
2012	347,6	14,0	15,9

Op de volgende bladzijde is een overzicht opgenomen van de rendementen (na kosten) voor de beleggingen.

Fonds	Rendement	Benchmark	Benchmarknaam
Totaal matching	15,41	15,52	
Robeco Customized Liability Driven Fund II (*)	25,21		(**)
Euro Bedrijfsobligaties	3,20	2,77	
Standard Life Invest. Corp. Bond Fund	2,70	2,77	Bloomberg Barclays Euro-Aggregate Corporate TR Index
Robeco Euro credit bond fund	3,70	2,77	Bloomberg Barclays Euro-Aggregate Corporate TR Index
Liquiditeiten + Netto cash collateral	-0,96	-0,55	€STR
Northern Trust Euro Liquidity Fund	-0,68	-0,46	Eonia
Totaal return	2,71	8,42	
Vastrentende Waarden	-1,19	-0,68	
Pimco Emerging Markets Local Bond Fund	-5,15	-5,79	JPM GBI-EM Global Diversified Index
Robeco high yield bond fund	3,28	4,62	Bloomberg Barclays US Corporate High Yield & Pan-European High Yield ex Financials 2.5% issuer cap index.
Aandelen	-0,44	6,65	MSCI All Countries NTR Index
Aandelen Ontwikkelde Landen	-0,42	6,33	MSCI World NTR Index
Robeco QI Institutional Global Developed Conservative Equity	-8,63	6,33	MSCI World NTR Index
Robeco QI Inst. Global Developed Enhanced Indexing Eq T1	3,49	6,33	MSCI World NTR Index
Private Equity	6,19	8,33	MSCI SMID Cap NTR Index + 2.0%
Robeco - Global Private Equity fund III	5,50	8,33	MSCI SMID Cap NTR Index + 2.0%
Robeco - Inst. Global Private Equity II	-4,98	8,33	MSCI SMID Cap NTR Index + 2.0%
Robeco - Global Private Equity I	-8,55	8,33	MSCI SMID Cap NTR Index + 2.0%
Emerging Markets Aandelen	-1,70	8,54	MSCI EM NTR Index
Robeco QI Emerging Markets Conservative Equity	-11,89	8,54	MSCI EM NTR Index
Robeco QI Inst. Emerging Markets Enhanced Index Eq. Fund	5,84	8,54	MSCI EM NTR Index
Hedge funds	3,93	2,77	€STR + 3.33%
IPM Systematic Macro UCITS fund	-4,98		€STR + 3.33%
GMO Systematic Global Macro	7,49		€STR + 3.33%
Standard Life - Global Abs. Return Strategies	6,72		€STR + 3.33%
(Bijdrage) valuta derivaten	3,03	3,03	

(*) Dit beleggingsfonds belegt in langlopende AAA staatsobligaties en Interest Rate Swaps (IRS). De allocatie is bedoeld ter afdekking van de risico's die het pensioenfonds loopt als gevolg van de marktwaardewaardering van haar verplichtingen.

(**) Het fonds wordt alleen gebruikt voor rentematching en kent geen benchmark.

Vooruitzichten macro en markten

De geleidelijke uitrol van vaccinatieprogramma's over de hele wereld luidt het einde in van de coronacrisis. De uitrol van vaccins betekent ook dat de permanente schade aan de economie minder groot kan zijn dan gevreesd. Het opwaarts potentieel van de nominale rentes is echter beperkt vanwege de te verwachten steunaankopen van centrale banken. De inflatie kan daarbij licht oplopen en bij olopemde inflatieverwachtingen resulteert dat in nog negatievere reële rentes. De zoektocht naar rendement en de voortdurende obligatie-opkopen van de ECB zal ook een eventuele brede stijging van de spreads beperken. Bij een geleidelijke normalisatie van de bedrijvigheid en een gunstig monetair en begrotingsbeleid is in 2021 een V-vormig winstherstel en daarbij goede aandelenrendementen te verwachten. Vastgoed ondergaat structurele veranderingen, versterkt door de COVID-19-crisis. De trend naar e-commerce vermindert de vraag in het traditionele winkelsegment, terwijl meer thuiswerken de vraag naar kantoren zal blijven beïnvloeden. Deze thema's zullen in 2021 en daarna op de beleggingscategorie blijven drukken.

FINANCIËLE PARAGRAAF

Samenvatting van de financiële positie van het pensioenfonds en de ontwikkelingen gedurende het jaar (x € 1.000):

Dekkingsgraden

Het pensioenfonds gaat bij de berekening van de dekkingsgraad uit van de marktrente en niet van de UFR. Het pensioenfonds baseert de dekkingsgraad namelijk ook op de marktwaarde van de beleggingen en bezittingen. Het bestuur vindt het daarbij belangrijk dat de beleidsdekkingsgraad op marktrente wordt berekend op basis van juiste tussentijdse financiële informatie.

Pensioenfondsen moeten vanaf 2015 hun beleidsbeslissingen baseren op de zogenaamde beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als een voortschrijdend 12-maands gemiddelde van de actuele dekkingsgraad. Deze beleidsdekkingsgraad is leidend voor besluiten omtrent kortingen, toeslagenbeleid, herstelplan en een tekortsituatie. Bij het vaststellen van de beleidsdekkingsgraad wordt ook gebruik gemaakt van de marktrente. De beleidsdekkingsgraad is in 2020 gedaald van 119,1% naar 107,5%.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op basis van marktrente (107,5%) is eind 2020 lager dan de vereiste dekkingsgraad (119,7%) gesteld als vereist eigen vermogen. De beleidsdekkingsgraad op basis van de DNB-normen (117,1%) is eind 2020 lager dan de vereiste dekkingsgraad (119,7%), hierdoor is er sprake van een reservetekort en daarom is er sprake van een herstelplan. Eind 2020 is sprake van een ontoereikende solvabiliteit volgens DNB-normen (2019: toereikende solvabiliteit).

De beleidsdekkingsgraad, de vereiste dekkingsgraad en de actuele dekkingsgraad zijn per jaareinde als volgt:

Ultimo jaar:	2020	2019	2018	2017	2016
	%	%	%	%	%
Beleidsdekkingsgraad RTS	107,5	119,1	130,9	128,5	113,0
Vereiste dekkingsgraad RTS	119,7	121,0	122,1	122,3	120,0
Actuele dekkingsgraad RTS	113,6	120,9	124,7	132,7	121,2
Minimaal vereiste dekkingsgraad	103,9	103,8	103,9	104,0	104,0
Beleidsdekkingsgraad UFR	117,1	126,5	135,5	134,5	123,4
Vereiste dekkingsgraad UFR	119,7	121,1	121,9	122,1	119,8
Actuele dekkingsgraad UFR	123,1	128,8	128,9	137,8	129,8
Reële dekkingsgraad UFR	97,1	102,6	110,7	109,9	100,3

De actuele dekkingsgraad is de verhouding tussen het totaal belegd vermogen (inclusief belegd vermogen risico deelnemers) ten opzichte van de totale technische voorziening (inclusief technische voorziening voor risico deelnemers).

Vanaf 2015 moet de reële dekkingsgraad per jaareinde worden gerapporteerd aan De Nederlandsche Bank. In de reële dekkingsgraad wordt de verwachte stijging van de prijzen meegenomen als pensioenverplichting. De reële dekkingsgraad ultimo 2020 bedraagt 97,1% (2019: 102,6%).

Ontwikkeling dekkinggraad

	Pensioen- vermogen	Technische voorzieningen	Dekkings- graad
Stand 31 december 2019 inclusief beleggingen en voorziening risico deelnemers	836.879	692.069	120,9%
Beleggingsresultaten	74.836	118.863	-6,9%
Premiebijdragen	18.866	19.061	-0,6%
Uitkeringen	-8.808	-8.822	0,3%
Overige	2.455	-7.674	-0,1%
Stand 31 december 2020 inclusief beleggingen en voorziening risico deelnemers	924.228	813.497	113,6%

Ultimo 2020 bedraagt de gemiddelde marktrente 0,09% negatief (2019: 0,54%), uitgaande van de looptijd van de verplichtingen van het pensioenfonds. De gehanteerde rekenrente is de actuele marktrente waarbij geen rekening is gehouden met de UFR.

Voor de rentetermijnstructuur wordt gebruik gemaakt van de door Bloomberg dagelijks gepubliceerde (intraday) Europese swaprentes voor 1 t/m 10 jaar (jaarintervallen), 12, 15, 20, 25, 30, 40 en 50 jaar. Bij deze renteswaps wordt 6-maands EURIBOR uitgeruild tegen een vaste rente. Gekozen is voor de 'London composite rates' (code: CMPL) uit Bloomberg, die een soort marktgemiddelde weerspiegelen. De curve wordt gebaseerd op de bid-rente. Niet-beschikbare looptijdpunten worden geschat door tussenliggende forward rentes constant te veronderstellen.

Actuariële analyse van het resultaat

De samenstelling van het resultaat over 2020 en 2019 en de wijzigingen daarin blijken uit het volgende overzicht (x €1.000):

	2020	2019
Resultaat op wijziging rentetermijnstructuur	-119.571	-120.088
Resultaat op interest/beleggingen	75.544	128.723
Resultaat op premie	-669	3.448
Resultaat op uitkeringen	14	27
Resultaat op waardeoverdrachten	-126	-314
Resultaat op toeslagverlening	-7.659	-7.386
Resultaat op overige kanssystemen	-1.600	143
Wijziging actuariële grondslagen	18.263	6.185
Andere oorzaken	19	-
Resultaat	-35.785	10.738

Kostendeekkende en feitelijke premie

De kostendeekkende en feitelijke premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

	2020	2019
Kostendeekkende premie	23.519	19.564
Feitelijke premie	19.507	20.185

De samenstelling van de kostendeekkende premie is als volgt (x €1.000):

	2020	2019
Actuarieel benodigde koopsom inclusief bijdrage voor risico deelnemers	19.061	15.644
Uitvoeringskosten	641	659
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	3.817	3.261
	<u>23.519</u>	<u>19.564</u>

De samenstelling van de feitelijke premies is als volgt (x € 1.000):

	2020	2019
Actuarieel benodigde koopsom inclusief bijdrage voor risico deelnemers	19.061	15.644
Uitvoeringskosten	641	659
Financiering toeslagambitie	3.817	3.261
Premiemarge	-4.012	621
	<u>19.507</u>	<u>20.185</u>

Premiedepot

In 2020 is een premietekort van € 4,235 miljoen aan het premiedepot onttrokken. In 2019 is een premieoverschot van € 385.000 aan het premiedepot toegevoegd.

In de financieringsafspraken met de werkgever, ingegaan op 1 januari 2014 en herbevestigd op 1 januari 2019, is afgesproken;

- Indien de vaste premie van de werkgever onvoldoende is voor de opbouw in een bepaald jaar, zal dit tekort worden aangevuld uit het premiedepot van het pensioenfonds.
- Is er sprake van een premieoverschot dan wordt dit toegevoegd aan het premiedepot.

Oordeel van de waarmede actuaris op de financiële positie

De vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Robeco is naar onze mening voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen ten minste gelijk is aan het vereist eigen vermogen.

Dit oordeel over de vermogenspositie is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegeven verplichtingen op basis van de UFR-methode en de op dat moment aanwezige middelen.

RISICOPARAGRAAF

Introductie

Risicobeheersing is van groot belang voor een pensioenfonds. Het pensioenfonds heeft dit onderkend en houdt hier op meerdere manieren rekening mee bij de uitvoering van haar activiteiten. Het feit dat risico's onontbeerlijk zijn voor een goed en betaalbaar pensioen, dwingt tot een hoge mate van risicobewustzijn en een geavanceerde risicobeheersing. Daarbij is risicobeheersing altijd een optimaliseringsvraagstuk: wat is de beste verhouding tussen kosten en opbrengsten van risicobeperking?

In deze risicoparagraaf geven we informatie over risico's door te communiceren over doelstellingen en strategie, risicohouding en -bereidheid, potentiële en opgetreden risico's en het risicomangement van het pensioenfonds. Achtereenvolgens staan we stil bij de ontwikkelingen van het pensioenfonds op het gebied van risicomangement en kijken we vooruit naar 2021. Daarnaast geven we een evaluatie van de diverse risicocategorieën.

Terugkijkend

In deze sectie staan we stil bij de ontwikkelingen van het pensioenfonds op het gebied van risicomangement in 2020.

COVID

COVID-19 heeft geleid tot forse consequenties voor de dekkingsgraad, uitbestedingspartners en procesgang binnen ons pensioenfonds. Begin van het tweede kwartaal is een BCM team aangesteld. Tijdens dit kwartaal hebben wekelijks meetings plaatsgevonden met dit team. Dit overleg is komen te vervallen eind Q2, toen vastgesteld kon worden dat de continuïteit van de processen geborgd was.

IT beleid

In 2020 heeft het IRM een IT-beleid opgesteld, dat door het bestuur in juni is geaccordeerd. Hierbij is gebruik gemaakt van de aanwezige kennis bij de werkgever.

Pensioenfonds Robeco steunt voor het overgrote deel op de adequate werking van IT-processen en -systemen bij de uitvoering van haar taken. De juistheid, volledigheid en beschikbaarheid van informatie is van cruciaal belang bij het behalen van haar doelstellingen.

Dit IT-beleid geeft richting aan de gewenste mate van beheersing om de adequate werking van het beheersingssysteem rondom IT-systemen en -processen te waarborgen. Daarmee geeft het pensioenfonds invulling aan de verplichting die op het pensioenfonds van toepassing is vanuit de Wet Financieel Toezicht en de Pensioenwet.

Tegenpartijrisico beleid

In het risicoraamwerk van het pensioenfonds wordt tegenpartijrisico gedefinieerd als het risico dat een tegenpartij van het pensioenfonds niet aan haar verplichtingen kan voldoen. Tegenpartijrisico van het pensioenfonds is een 'niet gezocht' risico en wordt waar mogelijk gemitigeerd. De nadruk bij de beschrijving van tegenpartijrisico, de risicobereidheid en de beheersmaatregelen lag daarbij bij de beleggingen van het pensioenfonds. Het pensioenfonds loopt echter ook via andere routes tegenpartijrisico. We onderscheiden de volgende bronnen van tegenpartijrisico: beleggingen, werkgevers, pensioenuitvoerders, custodians, verzekeraars.

In 2020 zijn voorstellen gedaan én geaccordeerd voor aanscherping van het tegenpartij risicoraamwerk.

ESG risicomangement

De afgelopen jaren heeft het pensioenfonds haar maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB) beleid aangescherpt, wat in 2020 heeft geleid tot een geüpdatet MVB beleid. Hierin worden de overtuigingen en ambitie van het pensioenfonds met betrekking tot MVB beschreven, en wordt beschreven hoe we hier praktisch invulling aan geven. Als aanvulling op dit beleid is het ook wenselijk om onze uitgangspunten met betrekking tot het beheer van duurzaamheids risico's te concretiseren. Dit is in 2020 uitgewerkt, en begin 2021 geaccordeerd door het bestuur.

Uitbesteding risicorapportages

In de tweede helft van 2020 is de rol van bestuurder/sleutelfunctiehouder en opsteller van risicorapportages gescheiden. Het pensioenfonds heeft een externe risicomanager gevraagd om de rapportage werkzaamheden over te nemen. Naast het opstellen van de rapportages zelf biedt dat tevens de mogelijkheid om gebruik te maken bij externe kennis bij het doorontwikkelen van de rapportages, onder meer op het gebied van IT-risico's.

Sleutelfunctiehouders

Nadat in 2019 de sleutelfunctiehouder actuaariaat was aangemeld bij DNB, zijn in 2020 profielen opgesteld voor de sleutelfunctiehouders risicobeheer en audit. Deze zijn beiden geaccordeerd door DNB.

Vooruitkijkend

In deze sectie staan we stil bij de ontwikkelingen van het pensioenfonds op het gebied van risicomangement die we voorzien voor 2021.

Eigen Risico Beoordeling

In 2021 wordt voor het eerst de Eigen Risico Beoordeling (ERB) van het pensioenfonds opgesteld. Hiervoor zijn in 2020 de eerste stappen gezet.

Nieuw pensioenakkoord

Het nieuwe pensioenakkoord, dat het kabinet heeft afgesproken met sociale partners op centraal niveau en waarvan de details nog worden uitgewerkt, kan potentieel grote gevolgen hebben voor de pensioenregeling van het pensioenfonds, en daarmee de risico's van het pensioenfonds. Eind 2020 is een actieplan opgesteld voor oppakken van de diverse vraagstukken die hieraan gelieerd zijn. De verwachting is dat de nieuwe regels voor het pensioen ingaan vanaf 1 januari 2022.

Vervolpunten IT beleid

Als opvolging van het opgesteld IT beleid in 2020, zal in 2021 een uitgebreidere IT risico analyse uitgevoerd worden. Tevens zal het Business Continuity Plan verder uitgewerkt worden.

Evaluatie van de diverse risico categorieën

Hieronder geven we per risicotipe een definitie, de risicobereidheid van het pensioenfonds en een evaluatie over het afgelopen boekjaar.

Balansrisico

Balansrisico is het risico op lage dekkingsgraden en daaruit voortvloeiende tekortsituatie. Het balansrisico is samengesteld uit onderliggende risico's (met name renterisico, zakelijke waarden (markt)risico, valutarisico en kredietrisico) en de onderlinge samenhang tussen deze risico's. De focus hierbij ligt op het risico van een neerwaartse verandering van de dekkingsgraad als gevolg van een verschil in volatiliteit van de hoogte verplichtingen versus de volatiliteit van de waarde van de beleggingen. Het pensioenfonds meet en limiteert de omvang van dit risico in de vorm van de tracking error van de verplichtingen ten opzichte van de beleggingen.

Risicobereidheid

De risicohouding wordt periodiek, voor het laatst in 2019, getoetst door middel van een lange termijn analyse van de ontwikkeling van het pensioenfonds waarbij alle beschikbare stuulementen worden meegenomen (een ALM studie). Het bestuur gelooft dat een risicoloos pensioen niet bestaat, en dat er een balans is tussen de pensioenpremie, de hoeveelheid beleggingsrisico, en de indexatieambitie.

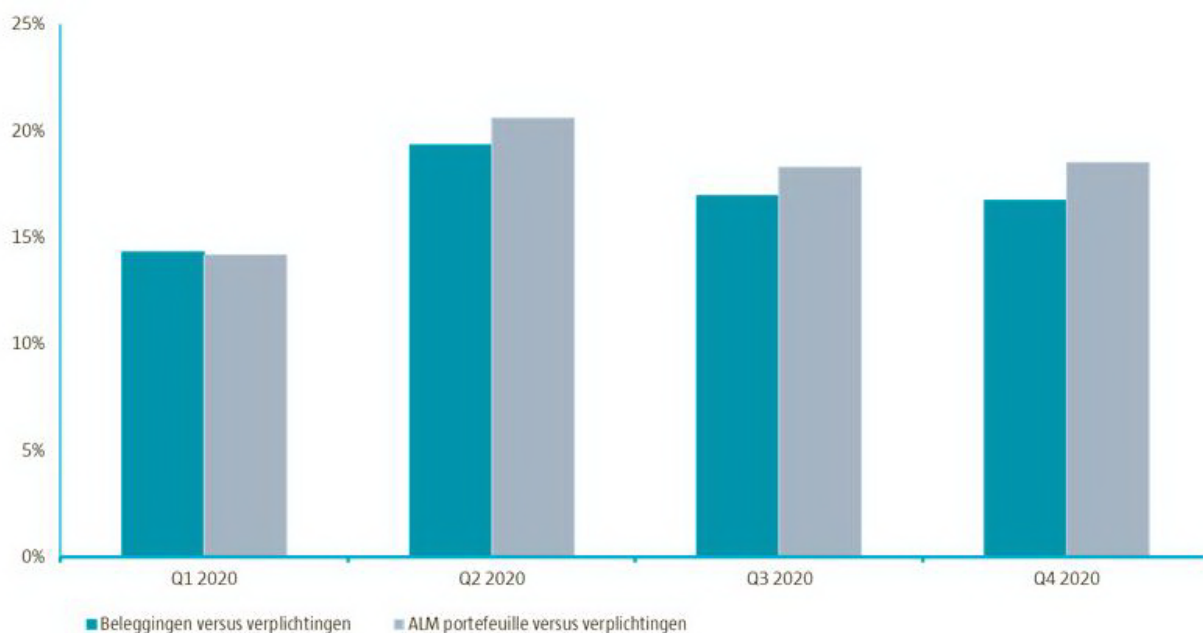
Uitgangspunt bij de risicobereidheid is de keuze van het bestuur voor een optimale ALM portefeuille met een risico overeenkomend met maximaal dat van een portefeuille die voor 50% bestaat uit de zo risicoloos mogelijke matching portefeuille en voor 50% uit een returnportefeuille (wereldwijd gespreide aandelenportefeuille). Deze portefeuille dient als anker voor het totale portefeuille-risico: het risico van de ALM portefeuille mag door de strategische beleggings portefeuille van het pensioenfonds niet worden overschreden. De gebruikte beoordelingscriteria die gehanteerd zijn bij vaststellen van balansrisico, matching/renterisico, inflatierisico en marktrisico zijn een verwacht toeslagresultaat van minimaal 90% en maximale kans op korting van 10% gehanteerd over 15 jaar.

Evaluatie

Na de extreme daling tijdens Q1 heeft de dekkingsgraad zich in de rest van het jaar redelijk hersteld van de eerste Corona-golf. Door de daling van de dekkingsgraad was het pensioenfonds genoodzaakt in Q3 een herstelplan in te dienen bij DNB.

Hieronder tonen we de inschatting van het risico zoals dit door de fiduciair vermogensbeheerder gemeten wordt. De tracking error versus verplichtingen is in Q2 sterk gestegen als gevolg van de COVID-gerelateerde toegenomen volatiliteit van (met name aandelen) markten. In de resterende kwartalen is dit risico weer licht gedaald.

Dekkingsgraadsrisico beleggingen versus verplichtingen én ALM portefeuille versus verplichtingen

Matching- / renterisico

Het renterisico is het risico op een verandering van de dekkingsgraad van het pensioenfonds als gevolg van een verandering van de rente.

Risicobereidheid

Het pensioenfonds heeft er strategisch voor gekozen om het renterisico op marktrisico voor 50% af te dekken. Renterisico wordt afgedekt om het korte termijn risico van de nominale dekkingsgraad te beperken. Het nominale renterisico wordt niet volledig afgedekt. Aangezien rentestijgingen en een toename van inflatie vaak samengaan, zou het inflatierisico toenemen wanneer het renterisico volledig wordt afgedekt.

Evaluatie

Het pensioenfonds maakt gebruik van een maatwerk LDI-fonds voor de renteafdekking. Het LDI-fonds bestaat uit obligaties met een laag kredietrisico, aangevuld met swaps. Door het gebruik van het LDI-fonds kan de verdeling over de curve goed worden afgestemd op het verplichtingenprofiel van het pensioenfonds. De renteafdekking is in 2020 als gevolg van marktbevingen op diverse momenten buiten de bandbreedte 47% - 53% uitgekomen. In alle gevallen is de afdekking snel bijgestuurd.

De renteafdekking heeft over het gehele jaar -6,8% bijgedragen aan de dekkingsgraad.

De omvang van het premiedepot per ultimo 2020 bedraagt € 10,653 miljoen. Daar de kostendekkende premie voor 2021 hoger ligt dan de feitelijke premie (43,4% van de pensioengrondslag), zal naar verwachting het premiedepot eind 2021 sterk in waarde gereduceerd zijn.

Valutarisico

Valutarisico is het risico dat de waarde van een belegging in een vreemde valuta wijzigt als gevolg van de verandering in de waarde van de vreemde valuta ten opzichte van de Euro.

Risicobereidheid

Het pensioenfonds vindt dat valuta's van ontwikkelde markten op lange termijn ex-ante risico verhogend werken zonder dat hier een verwacht rendement tegenover staat, en dekt derhalve strategisch valutarisico af.

Evaluatie

De valuta-exposure in GBP, JPY, CHF, CAD, AUD en USD wordt strategisch op benchmarkniveau voor 100% afgedekt naar de euro. In de portefeuille worden de exposures naar deze valuta's eveneens met deze percentages afgedekt naar de euro voor zoveel als praktisch mogelijk is (gebruik makend van de benchmark-exposures en feitelijke portefeuille gewichten).

Strategisch-dynamisch kan het pensioenfonds er voor kiezen om het hedging beleid aan te passen. Het pensioenfonds heeft in december 2017 de afdekking van het USD-risico verlaagd van 100% naar 50%. In het derde kwartaal van 2020 is deze beslissing teruggedraaid, waarmee het valutarisico verder gemitigeerd is.

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat het pensioenfonds niet kan voldoen aan haar korte termijnverplichtingen. Het pensioenfonds kent een aantal bronnen van korte termijn verplichtingen:

- Betaling van de pensioenuitkeringen.
- Onderpandverplichtingen als gevolg van derivaten. Dit concentreert zich met name rondom de valutapositities, aangezien andere derivaten altijd als onderdeel van een institutioneel beleggingsfonds worden aangehouden. Liquiditeitsmanagement vindt dan binnen het fonds plaats.
- Capital calls voortkomend uit commitments in het licht van Private Equity beleggingen.

Risicobereidheid

Het pensioenfonds probeert te allen tijde te voorkomen dat het een (tijdelijk) kastekort heeft.

Het gebruik van leverage uit hoofde van derivaten binnen de geselecteerde beleggingsfondsen moet altijd passen binnen het geldende risicobudget voor actief beheer. Ook vereist het pensioenfonds dat er sprake is van dagelijkse waardering van derivaten en de uitwisseling van onderpand. Er wordt een kasbuffer aangehouden om collateral calls op te kunnen vangen.

Het pensioenfonds staat beleggen met geleend geld niet toe.

Evaluatie

Het pensioenfonds heeft een positief saldo van ontvangen premies versus pensioenuitkeringen (2020: € 17,5 miljoen premie versus € 8,8 miljoen pensioenuitkeringen). Het pensioenfonds belegt enkel in beleggingsfondsen. Meer dan 95% van de portefeuille kan binnen een week verkocht worden (lees: verschil tussen notificatie periode en settlement datum van de fondsen is minder dan 5 werkdagen).

In 2019 is nader gesproken over het liquiditeitsrisico in het LDI fonds. Naar aanleiding hiervan is in de rapportages een check toegevoegd of de aanwezige liquiditeit genoeg is om een 2% renteschok op te vangen. Dat was in de tweede helft van het jaar niet het geval. Er is geconcludeerd dat de 2% renteschok overdreven te conservatief is, en er wordt gezocht naar een meer realistische stress-test.

Inflatierisico

Het inflatierisico is het risico dat het pensioenfonds als gevolg van (hoge) inflatie niet in staat is (volledig) invulling te geven aan haar indexatieambities. Het pensioenfonds heeft de ambitie om een waardevast pensioen te bieden in reële termen. Om dit te kunnen, moet het pensioenfonds in staat zijn om jaarlijks de pensioenen te indexeren, voor alle groepen. Met name bij oplopende inflatie kan het voor het pensioenfonds moeilijk zijn om voor de volledige inflatie te kunnen indexeren.

Risicobereidheid

Het pensioenfonds wil met hoge mate van zekerheid de nominale aanspraken kunnen uitkeren en heeft de ambitie om de opgebouwde en uit te keren pensioenen te verhogen met de prijsontwikkeling. Het pensioenfonds realiseert zich dat dit niet altijd mogelijk zal zijn. Werkgever en Ondernemingsraad van Robeco hebben uitgesproken dat het pensioenfonds op lange termijn in staat moet zijn om 90% van de prijsinflatie te vergoeden in de aanspraken of ingegane pensioenen.

Evaluatie

In 2020 is indexatie toegekend voor actieve deelnemers van 1,23%, bij een prijsindexatie van 2,6%. De dekkinggraad was niet toereikend om over te gaan tot een, beperkte, inhaalindexatie.

In Q2 2020 is de jaarlijkse haalbaarheidstoets opnieuw uitgevoerd. Hierbij is getoetst hoe het verwachte pensioenresultaat zich verhoudt tot de risicobereidheid. Het pensioenresultaat (op fonds-niveau) valt boven de vastgestelde ondergrens van 90%. De maximale afwijking in het slechtweersscenario ligt ruimschoots onder de vastgestelde bovengrens. Het pensioenfonds voldoet hiermee aan de normering van de pensioenresultaten die is vastgelegd op basis van de aanvangshaalbaarheidstoets.

De werkelijke renteafdekking ultimo 2020 is 51,4%.

Marktrisico

Marktrisico is het risico dat de waarde van beleggingen in de portefeuille verandert als gevolg van veranderingen in de marktwaarde van de betreffende beleggingen. Dit risico heeft enkel betrekking op niet-rentedragende beleggingen (rentedragende beleggingen vallen onder Renterisico).

Risicobereidheid

Het pensioenfonds gelooft in de toegevoegde waarde van actief beleggingsbeleid. Het pensioenfonds heeft het actief risico voor de totale portefeuille versus de strategische benchmark gemaximeerd op 3%.

Evaluatie

De Corona-gerelateerde ontwikkelingen hebben niet geleid tot actieve aanpassingen van de beleggingsportefeuille van het pensioenfonds. Het daadwerkelijk aanwezige actieve risico op portefeuilleniveau wordt berekend aan de hand van de feitelijke allocaties naar de individuele managers en een inschatting van de maximale tracking error per manager. De inschatting is gebaseerd op conservatieve aannames. De inschatting van het actieve risico per ultimo 2020 is vooraf berekend op 1,8%. Het actieve risico is gedurende het jaar niet boven de limiet gekomen. Het gerealiseerde actieve risico over 2020 is uitgekomen op 2,1%.

Kredietrisico

Het kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het pensioenfonds doordat een debiteur niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Kredietrisico heeft alleen betrekking op het vastrentende gedeelte van de portefeuille. Het pensioenfonds zoekt bewust deze risico's op met het oog op de te ontvangen kredietpremie. Tegenpartijrisico is in zekere zin ook kredietrisico, maar hangt samen met het gebruik van derivaten en is daarmee een 'niet-gezocht' risico en benoemen we om die reden apart.

Risicobereidheid

Het pensioenfonds zoekt bewust kredietrisico's op met het oog op de te ontvangen kredietpremie. Als gevolg van het actief beleid van de gekozen managers zullen actuele exposures afwijken van de benchmark exposures. Het marktrisico van deze afwijkingen wordt meegenomen in het budget voor actief risico beschreven onder 'Marktrisico'.

Evaluatie

De grootste exposures naar individuele partijen loopt het pensioenfonds via haar belegging in het maantwerk LDI fonds: Duitse, Franse en Nederlandse overheden. De exposures naar deze landen worden geaccepteerd met het oog op het beperkte kredietrisico en de samenhang met de afdekking van het renterisico.

Over 2020 was er geen sprake van overschrijdingen van de kredietrisico gerelateerde richtlijnen. Per ultimo 2020 had het pensioenfonds via de belegging in het LDI maatwerk fonds een exposure van 30% naar de Nederlandse overheid, 9% naar de Duitse overheid en 7% Franse overheid.

Tegenpartijrisico

Tegenpartijrisico is het risico dat een tegenpartij niet aan de verplichtingen kan voldoen. Tegenpartijrisico ontstaat bijvoorbeeld als een derivatencontract door marktbevingen een voor het pensioenfonds een positieve waarde krijgt. Anders dan kredietrisico, wordt tegenpartijrisico niet gezien als een bron van rendement.

Risicobereidheid

Tegenpartijrisico is een 'niet gezocht' risico en wordt waar mogelijk gemitigeerd. Per type tegenpartij (beleggingen, werkgevers, pensioenuitvoerders, custodians, verzekeraars) is een limietenkader opgesteld. De grootste tegenpartijrisico's kunnen ontstaan in de matchingportefeuille. Het tegenpartijrisico wordt gemitigeerd doordat alle uitstaande renteswaps via Central Clearing worden afgewikkeld, met dagelijkse uitwisseling van onderpand.

Evaluatie

Het pensioenfonds heeft in Q2 het beleid met betrekking tot tegenpartijrisico aangescherpt. In 2020 hebben zich geen verliezen voorgedaan wegens materialisatie van tegenpartijrisico.

Verzekeringstechnisch risico

Het verzekeringstechnisch risico is het risico dat uitkeringen (nu, dan wel in de toekomst) niet gefinancierd kunnen worden vanuit premie- en/of beleggingsinkomsten als gevolg van onjuiste en/of onvolledige (technische) aannames en grondslagen bij de premiestelling. Onder dit risico is ook het langlevensrisico en het risico van arbeidsongeschiktheid begrepen.

Het pensioenfonds is een gefixeerde premie overeengekomen met de werkgever voor een periode van drie jaar (2019-2021). Deze premie bestaat uit een deel dat zuiver wordt aangewend voor de nieuwe opbouw in een jaar (inclusief risicokoopsommen) voor de actieve deelnemers en een deel dat bedoeld is voor overige elementen in de premie zoals uitvoeringskosten, risicopremie voor het inkomen vanaf de DC grens en de buffer voor DC.

Risicobereidheid

Het pensioenfonds vindt het van belang om prudente verzekeringstechnische grondslagen te hanteren. Het pensioenfonds is bereid om tot 50bp van de technische voorzieningen risico te dragen op overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico in het geval van calamiteit.

De risicobereidheid voor verzekeringstechnische risico's is beperkt. De kans en impact van het langlevensrisico wordt beperkt door gebruik te maken van up-to-date prognosetabellen van het Actuarieel Genootschap en de correcties die worden toegepast op sterftekansen van het AG volgens het model van Mercer Hoog.

Het pensioenfonds heeft diverse risico's herverzekerd: overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico met betrekking tot het excedent arbeidsongeschiktheidspensioen door middel van een stop-loss en een verzekering voor premievrijstelling bij invaliditeit.

Evaluatie

Vanaf 30 september 2020 is de grondslag voor de overlevingskansen gebaseerd op de Prognosetafel AG2020. In deze Prognosetafel zijn de mogelijke toekomstige effecten als gevolg van COVID-19 niet opgenomen. Er zijn in 2020 geen onjuiste en/of onvolledige aannames en grondslagen naar boven gekomen bij de premiestelling.

ESG risico

Het pensioenfonds onderscheidt twee typen duurzaamheidsrisico's. De eerste type risico's zijn gelieerd aan gebeurtenissen of omstandigheden op ESG-gebied die, indien ze zich voordoen, een werkelijk of mogelijk wezenlijk negatief effect op de waarde van de beleggingen kan veroorzaken. De tweede type risico's zijn reputationeel van aard: het niet naleven van het opgestelde MVB beleid en/of een mismatch tussen het MVB beleid van het pensioenfonds en de verwachtingen bij de deelnemers of andere stakeholders van het pensioenfonds.

Risicobereidheid

De risicobereidheid met betrekking tot ESG risico's is door het pensioenfonds als volgt gedefinieerd:

- Het pensioenfonds wil inzicht hebben in de ESG risico's die gelopen worden, met nadruk op risico's die verband houden met milieu en klimaat.
- Het MVB beleid van het pensioenfonds dient opgevolgd te worden.
- Het is voor het pensioenfonds van belang dat deelnemers op de hoogte zijn van het gevoerde MVB beleid.
- De exposure naar de Robeco uitsluitingen dient waar mogelijk beperkt te worden.

Evaluatie

In 2020 is het MVB beleid van het pensioenfonds verder uitgewerkt, naar aanleiding waarvan ook het risicoraamwerk rondom ESG risico's is aangescherpt. Dit is begin 2021 door het bestuur geaccordeerd. Hierbij is ook de definitie van duurzaamheidsrisico's aangepast en de bijbehorende risicobereidheid.

Omgevingsrisico

Omgevingsrisico omvat de risico's en onzekerheden die een belemmering vormen om de strategie te realiseren en invloed hebben op de lange termijn doelstellingen. Het belangrijkste risico dat het pensioenfonds hier onderkent is de afhankelijkheid van de aangesloten ondernemingen. Dit risico is inherent hoog, gegeven het feit dat het pensioenfonds een ondernemingspensioenfonds is en de correlatie die het heeft met de aangesloten ondernemingen.

Risicobereidheid

Het pensioenfonds moet op de hoogte zijn van ontwikkelingen bij haar stakeholders die de (uitvoering van) de pensioenregeling raken, en daar tijdig acties op ondernemen.

Het pensioenfonds kan de algemene beeldvorming ten aanzien van de pensioensector nauwelijks beïnvloeden. Wel kan en moet het pensioenfonds zorgdragen voor een open communicatie met de verschillende doelgroepen van het pensioenfonds (deelnemers, pensioengerechtigden en slapers). Hiermee zorgt het pensioenfonds ervoor dat het voor de participanten van het pensioenfonds helder is wat zij van het pensioenfonds kunnen verwachten. Dit geldt ook voor de communicatie met de aangesloten ondernemingen en de Ondernemingsraad van Robeco.

Evaluatie

COVID-19 heeft geleid tot forse consequenties voor de dekkingsgraad, uitbestedingspartners en procesgang binnen ons pensioenfonds. Begin van het tweede kwartaal is een BCM team aangesteld. Tijdens dit kwartaal hebben wekelijkse meetings plaatsgevonden met dit team. Dit overleg is komen te vervallen eind Q2, toen vastgesteld kon worden dat de continuïteit van de processen geborgd was.

De huidige pensioenpremie is voor drie jaar vastgesteld en loopt tot eind 2021. Op verzoek van de werkgever is reeds dit jaar berekend wat de verwachte premie zou zijn na die periode. De werkgevers wil de besprekingen over de premie met de OR tijdig opstarten. De opzegtermijn van de overeenkomst tussen pensioenfonds en de werkgevers is tenminste 1 jaar. Om te voorkomen dat de werkgevers de overeenkomst (pro-forma) nog tijdens 2020 zouden opzeggen is besloten om de opzegtermijn voor de werkgevers (m.b.t. de lopende overeenkomst) terug te brengen tot 6 maanden. De werkgever heeft op het verzoek van het bestuur wel waarborgen verstrekt ten aanzien van kosten en continuïteit waarmee het pensioenfonds mogelijk mee geconfronteerd zou kunnen worden indien uiteindelijk toch opgezegd zou worden.

In juni 2020 hebben kabinet en sociale partners de uitwerking van het pensioenakkoord afgerond. Het nieuwe pensioenakkoord kan potentieel grote gevolgen hebben voor de pensioenregeling van het pensioenfonds, en daarmee de risico's van het pensioenfonds. Dit onderwerp wordt actief gevolgd door de pensioencommissie, welke op haar beurt het bestuur op de hoogte houdt. Eind 2020 is een actieplan opgesteld voor oppakken van de diverse vraagstukken die hieraan gelieerd zijn,

Operationeel risico

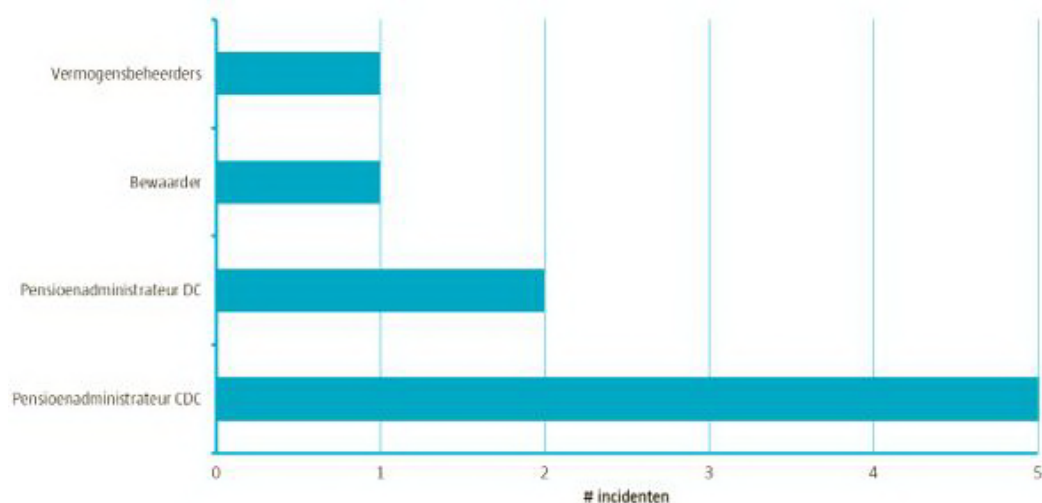
Operationeel risico is het risico samenhangend met ondoelmatige of onvoldoende doeltreffende procesinrichting dan wel procesuitvoering. Het betreft het risico dat ontstaat als gevolg van het falen of tekortschieten van interne processen, menselijke en technische tekortkomingen, of onverwachte externe gebeurtenissen. Het pensioenfonds werkt volgens het uitbestedingsmodel waarbij de meeste taken zijn uitbesteed aan gespecialiseerde dienstverleners. Het pensioenfonds voert zelf de facto geen operationele processen uit. Risico's gerelateerd aan uitbesteding zijn uitbesteding- en IT-risico's. Onder het operationeel risico valt ook de deskundigheid en beschikbaarheid van de bestuursleden en het bestuursbureau van het pensioenfonds.

Risicobereidheid

Het pensioenfonds hanteert geen tolerantie ten aanzien van operationele incidenten die de privacy van deelnemers/ bestuursleden van het pensioenfonds betreffen. Tevens mag het niet ten koste gaan van de opgebouwde rechten van individuele deelnemers. Daarnaast tolereert het pensioenfonds geen operationele incidenten met een financiële impact groter dan 2 basispunten van de technische voorziening per individueel incident, en op jaarbasis van meer dan 10 basispunten.

Evaluatie

Er zijn over 2020 negen nieuwe incidenten toegevoegd aan het incidentenregister. De attributie naar dienstverlener is weergegeven in onderstaande figuur.

Drie van de incidenten hebben geleid tot schade. In alle drie de gevallen (twee maal de CDC pensioenadministrateur en eenmaal één van de vermogensbeheerders) is de schade vergoed door de dienstverlener.

Alle incidenten, op twee na, zijn gesloten. Waar nodig zijn additionele beheersmaatregelen opgesteld en geïmplementeerd.

Uitbestedingsrisico

Het uitbestedingsrisico is het risico dat de continuïteit, integriteit en/of kwaliteit van aan derden (al dan niet aan de sponsor) uitbestede werkzaamheden niet afdoende gewaarborgd is. In de Pensioenwet zijn voorschriften opgenomen voor de uitbesteding van werkzaamheden door pensioenfonds. Hiermee moet de beheersbaarheid van uitbestede activiteiten gewaarborgd zijn.

Het pensioenfonds heeft activiteiten uitbesteed aan verschillende uitvoerders. Dit betreft het vermogensbeheer dat wordt uitgevoerd door NN Investment Partners en de UOP regeling uitgevoerd door RIAM (advies) en ABN AMRO Pension Services (administratie). Daarnaast is de pensioenadministratie van de CDC regeling uitbesteed aan Achmea Pensioenservices en de beleggingsadministratie aan Northern Trust.

Risicobereidheid

Voor het bestuur is het van cruciaal belang dat het in control is van uitbestede activiteiten, en hiermee de volledige verantwoordelijk kan nemen voor de beheersing van het door het pensioenfonds gevoerde beleid. Randvoorwaarde om als pensioenfonds in control te kunnen zijn is dat ook de uitvoerder in control is. Het pensioenfonds heeft beleid vastgesteld met betrekking tot de beheersing van risico's die samenhangen met uitbesteding van (delen van) bedrijfsprocessen. Daarbij is het uitgangspunt dat de belangen van (gewezen) deelnemers, uitkeringsgerechtigden en overige belanghebbenden geen gevaar mogen lopen doordat het pensioenfonds delen van haar werkzaamheden heeft uitbesteed aan derden.

Evaluatie

Review van de assurance rapportages over 2020 heeft niet geleid tot noemenswaardige bevindingen. Alle beoordeelde rapporten beschikken over een goedkeurende verklaring van een gerenommeerd accountantsbureau en bevatten daarnaast allemaal tevens dezelfde opbouw qua rapport en de te bespreken onderdelen.

Begin 2020 is zowel de fiduciair vermogensbeheerder gewijzigd als ook de administrateur van de diverse DC regelingen. De dienstverlening van de nieuwe DC administrateur AAPS was aan het begin van het jaar nog niet optimaal. De migratie heeft uiteindelijk 5 maanden langer geduurd dan verwacht, er zijn meerdere opstartproblemen geweest en in het tweede kwartaal heeft dit tot enkele incidenten geleid. In de tweede helft van 2020 heeft een interne audit plaatsgevonden uitgevoerd worden op de DC processen. De uitkomsten hiervan zullen in 2021 beschikbaar zijn.

Achmea Pensioenservices gaat in Q1 2022 een Fit Gap analyse - ten opzichte van het nieuwe administratiesysteem RAP - voor onze regeling uitvoeren en met ons delen. Voorlopig staat gepland dat ons pensioenfonds in Q3 2022 gaat migreren.

IT risico

IT risico is het risico dat bedrijfsprocessen en informatievoorziening onvoldoende integer, niet continue of onvoldoende beveiligd worden ondersteund door IT. Dit IT-risico kan bijvoorbeeld optreden als de IT-strategie en het IT-beleid niet of onvoldoende zijn toegerust op de bedrijfsprocessen. Daarnaast kan sprake zijn van het IT-risico bij:

- de beveiliging (bijvoorbeeld toegang voor niet-geautoriseerde gebruikers);
- de beheersbaarheid (ontoereikend beheer van de ICT-omgeving);
- de continuïteit (het niet beschikbaar zijn van de IT-infrastructuur, waaronder applicaties en systemen).

Het pensioenfonds heeft geen eigen IT systemen of processen. De IT risico's van de uitvoeringsorganisaties vallen onder uitbestedingsrisico. Ten aanzien van de IT-omgeving van de externe uitvoerders steunt het pensioenfonds op de beheersmaatregelen van de diverse dienstverleners.

Risicobereidheid

Het pensioenfonds vereist dat de IT-strategie en het IT-beleid toegesneden is op de bedrijfsprocessen en de bestaande informatie- en dataverwerking waardoor voldoende ondersteuning wordt geboden aan processen en informatievoorziening, en het pensioenfonds in staat stelt om tijdig te kunnen anticiperen op ontwikkelingen.

Evaluatie

In 2020 heeft het pensioenfonds IT beleid opgesteld. Het pensioenfonds steunt voor het overgrote deel op de adequate werking van IT-processen en -systemen bij de uitvoering van haar taken. De juistheid, volledigheid en beschikbaarheid van informatie is van cruciaal belang bij het behalen van haar doelstellingen. Het IT-beleid geeft richting aan de gewenste mate van beheersing om de adequate werking van het beheersingssysteem rondom IT-systemen en -processen te waarborgen. Daarmee geeft het pensioenfonds invulling aan de verplichting die op het Pensioen Robeco van toepassing vanuit de Wet Financieel Toezicht en de Pensioenwet.

Diverse vervolgstappen zijn geïdentificeerd, welke opgepakt worden in 2021.

Integriteitsrisico

Integriteitsrisico is het risico van aantasting van de reputatie van een pensioenfonds als gevolg van niet integere, onethische gedragingen van de organisatie, medewerkers dan wel van de leiding in het kader van wet- en regelgeving en maatschappelijke en door de instelling opgestelde normen. Integriteitsrisico's kunnen zich voordoen bij het pensioenfonds zelf, als ook bij de partijen waar het pensioenfonds activiteiten aan heeft uitbesteed.

Risicobereidheid

Het pensioenfonds hecht een groot belang aan het handhaven van de goede reputatie van het pensioenfonds, en daarmee gepaard gaand een goede beheersing van integriteitsrisico's. Het pensioenfonds tolereert geen financiële impact op de dekkinggraad als gevolg van het zich voordoen van integriteitsrisico's op jaarbasis hoger dan 2 basispunten van de technische voorziening. Tevens mag het niet ten koste gaan van de opgebouwde rechten van individuele deelnemers. Het pensioenfonds treft gepaste maatregelen indien er zich integriteit issues voordoen met haar bestuursleden.

Evaluatie

In 2020 hebben zich geen integriteitsincidenten voorgedaan. Ook door de diverse uitbestedingspartijen zijn geen integriteitsincidenten gemeld.

De SIRA (systematische Integriteits Risico Analyse) is geactualiseerd in verband met de overgang naar een nieuwe fiduciair beheerder (NN IP) en DC administrateur (AAPS).

Juridisch risico

Juridisch risico is het risico samenhangend met (veranderingen in- en naleving van) wet- en regelgeving, het mogelijk bedreigd worden van haar rechtspositie, met inbegrip van de mogelijkheid dat contractuele bepalingen niet afdwingbaar of niet correct gedocumenteerd zijn.

Risicobereidheid

Het pensioenfonds vereist dat de pensioenregeling, fondsdocumenten, communicatie en uitvoering compliant zijn met wet- en regelgeving.

Evaluatie

In 2020 zijn diverse meldingen gedaan aan toezichthouders. Zie voor een nadere beschrijving sectie "Onderzoeken door en meldingen aan toezichthouders" in het bestuursverslag.

TOEKOMSTPARAGRAAF

Het jaar 2021 zal in het teken staan van de voorbereiding naar het nieuwe pensioenstelsel. Daarbij staat het belang van de deelnemers voorop, het opbouwen van een zo goed mogelijk pensioen.

Het nieuwe pensioenstelsel maakt duidelijk dat de deelnemers in het pensioenfonds alle risico's dragen. En dan wordt het ook van belang om te bepalen hoe deze risico's onderling worden verdeeld. Dit was onder de oude systematiek, waarbij de verplichting van de werkgever enkel bestaat uit het voldoen van de pensioenpremie de facto ook al het geval. Maar dat oude (huidige) systeem wekt bij de deelnemer toch de indruk dat er recht bestaat op een vast en liefst geïndexeerde aanspraak. In het nieuwe regime wordt de omvang van de premie en het behaald beleggingsrendement de bepalende factor.

Hoewel de regelgeving nog niet definitief vaststaat zal in 2021 veel aandacht worden besteed aan het nieuwe pensioenstelsel. Daarbij moet expliciet worden gemaakt welke risico's we door middel van nog vast te stellen verdeelsleutels met elkaar willen delen en welke risico's niet. Een ander belangrijke wijziging is het loslaten van de leeftijdsonafhankelijke opbouw. Last but not least wordt van de sector ook verwacht dat de opgebouwde rechten in het oude systeem worden omgezet naar het nieuwe systeem. Dat maakt de invoering van het nieuwe pensioenstelsel een complexe operatie.

In 2021 willen we, samen met het Verantwoordingsorgaan, de werkgever en de OR, een zo'n goed mogelijk inzicht krijgen in de voorgenomen veranderingen. De tweede stap is het ontwikkelen van criteria zodat besluitvorming op transparante wijze kan plaatsvinden. Ook moet helder worden welke organen welke besluiten moeten nemen. De werkgever en OR staan in 2021 voor de taak om afspraken te maken over de premie voor de periode 2022 en verder.

Ook is het spannend hoe de wereldwijde pandemie zich zal ontwikkelen en wat het effect daarvan is op de financiële markten.

Bestuurlijke topics voor 2021 zijn verder SFDR (Sustainable Finance Disclosure Regulation), een deelnemersonderzoek naar risicobereidheid en ESG en een eigen risico beoordeling.

Rotterdam, 19 mei 2021

Het bestuur:

Tom Steenkamp

Wilma de Groot

Machiel Zwanenburg

Anton Fiolet

Hendrik Bulle

Margret Smits

Marco van Zanten

Marthe Bollen

B VERSLAG RAAD VAN TOEZICHT

VERSLAG RAAD VAN TOEZICHT 2020

1. Inleiding

De Raad van Toezicht (de Raad) ziet terug op een bijzonder jaar vanwege de coronacrisis. Vooral nog heeft de COVID-19-pandemie niet geleid tot belemmeringen in het functioneren van het pensioenfonds en de uitbestede partijen. In 2020 heeft de afronding plaatsgevonden van de transities naar de nieuwe uitvoerders van respectievelijk het fiduciair beheer en het beheer van de DC-regelingen. Daarnaast is door het bestuur in de tweede helft van 2020 een aanvang gemaakt met de uitwerking van het pensioenakkoord. Verder is door het bestuur met de werkgever gesproken over de verlenging van de uitvoeringsovereenkomst.

2. Werkwijze Raad van Toezicht

Samenstelling

In 2020 bleef de samenstelling van de Raad onveranderd. De leden van de Raad zijn Reiniera van der Feltz, Peter Priester (voorzitter) en Sako Zeverijn. Per 1 juli is Sako Zeverijn benoemd voor een derde termijn. Alle leden van de Raad zijn lid van de Vereniging Interne Toezichthouders Pensioenfondsen (VITP). De werkwijze van de Raad is gebaseerd op de VITP-code en de Code Pensioenfondsen. Daarbij is de volgende portefeuilleverdeling gemaakt: Peter Priester (voorzitter): governance en communicatie; Reiniera van der Feltz: vermogensbeheer; Sako Zeverijn: risicomanagement en uitbesteding.

Taken

Ook in dit verslagjaar heeft de Raad zich gericht op de toezichtstaken uit art. 5c van de statuten:

- Het beoordelen van beleids- en bestuursprocedures en -processen en de checks en balances binnen de stichting;
- Het beoordelen van de wijze waarop de stichting wordt aangestuurd; en
- Het beoordelen van de wijze waarop door het bestuur wordt omgegaan met de risico's op de langere termijn, zodat adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging zijn gewaarborgd.

Ook heeft de Raad diverse goedkeuringsrechten, zoals bepaald in art. 5c van de statuten. Daarnaast fungeert de Raad als klankbord voor het bestuur inzake lopende en toekomstige ontwikkelingen. De Raad legt verantwoording af aan het Verantwoordingsorgaan.

Toezichtthema's

Jaarlijks formuleert de Raad eigen toezichtthema's. Voor 2020 waren dit de volgende thema's:

- a. Werking IORP-II inclusief Eigen Risico Beoordeling: beoordeling en opvolging rapportages van de sleutelfunctiehouders en volgen uitvoering van de eigen risico beoordeling.
- b. Update visie, missie, strategie: beoordeling herijking; onder meer aandacht voor consistentie bestuursplannen en draagvlak bij deelnemers.
- c. Beleggingscyclus inclusief evaluatie van beleid: beoordeling vastlegging/beschrijving van de cyclus.

Deze toezichtthema's worden hierna bij de respectievelijke hoofdstukken nader toegelicht.

Deskundigheid/geschiktheid

De leden van de Raad dragen zelf zorg voor het verwerven en onderhouden van hun deskundigheid. Alle leden hebben diverse (on-line-)bijeenkomsten over pensioenonderwerpen bijgewoond, waaronder bijeenkomsten van de VITP en de Pensioenfederatie.

Zelfevaluatie Raad van Toezicht

In 2020 heeft de Raad een externe zelfevaluatie gehouden. Aan het bestuur en VO is hiervan een terugkoppeling gegeven. Uitkomst van de externe zelfevaluatie is dat er sprake is van een goede onderlinge rolinvulling en samenwerking.

De overleggen met het bestuur en de individuele gesprekken met bestuursleden en externe partijen verlopen goed. Wel wil de Raad, mede op basis van de zelfevaluatie, de werkwijze aanpassen door nadrukkelijker stil te staan bij de klankbordpunten vanuit het bestuur en de toezichtthema's van de Raad van het betreffende jaar. Tevens kwam de wens naar voren om eerder betrokken te worden in het proces bij grote projecten zoals de transities in 2019.

De Raad is ook positief over de samenwerking met het VO. Mede in verband met de uitwerking van het Pensioenakkoord staat de Raad open voor verdere intensivering van de samenwerking.

Vergaderingen

De Raad van Toezicht komt ieder kwartaal bijeen met het bestuur, om de gang van zaken in het pensioenfonds door te nemen. In verband met COVID-19 zijn deze bijeenkomsten voornamelijk in de vorm van videovergaderingen ingevuld. De Raad heeft tweemaal gesproken met het Verantwoordingsorgaan. Daarnaast heeft de Raad gesproken met de accountant en met de actuaris(sen), alsmede met de belangrijkste overige dienstverleners. Ook is met de sleutel-functiehouders gesproken; de Raad zal met hen op reguliere basis contact onderhouden als onderdeel van de cyclus van overleggen met de belangrijkste stakeholders. De Raad woont de bestuursvergadering bij waarin het jaarrapport wordt vastgesteld en is zo mogelijk aanwezig bij de themadagen van het bestuur. Daarnaast is in 2020 door een lid van de Raad een vergadering bijgewoond van de Beleggingscommissie, van de Integrale risicomanagement commissie en van een reguliere bestuursvergadering.

De Raad overlegt viermaal per jaar onderling om van gedachten te wisselen over de situatie van het pensioenfonds en de te agenderen onderwerpen. Deze tussentijdse overleggen verhogen de effectiviteit van de kwartaalvergaderingen met het bestuur.

De Raad streeft ernaar ten minste eens per jaar ieder van de bestuursleden separaat te spreken. Via email en telefonisch is er frequent contact met de voorzitter en de directeur van het pensioenfonds. Daarnaast is er geregeld afstemming tussen de voorzitters van de Raad en het Verantwoordings-orgaan.

3. Bevindingen en aanbevelingen

Het algemene beeld van de Raad over het pensioenfonds is positief. Uiteraard zijn er onderdelen aan te wijzen die aandacht vragen. Die zaken worden in dit verslag benoemd. Het is de taak van de Raad om het bestuur uit te dagen, maar ook om een dialoog te hebben. Dankzij de toegankelijke opstelling van het bestuur is de Raad in staat geweest zijn taken te vervullen.

GOVERNANCE

Bestuur

In 2020 is het bestuurslid dat ook voorzitter van de beleggingscommissie vertrokken. Inmiddels is een bestuurslid dat ook lid is van de beleggingscommissie als opvolger benoemd. De vacante werkgeverszetel in het bestuur is eind 2020 met een kandidaat uit de eigen organisatie ingevuld. De Raad heeft daarbij positief getoetst of de kandidaat voldeed aan het functieprofiel. De plaatsvervangende zetel namens de pensioengerechtigden is nog niet definitief ingevuld, dit in afwachting van het voltooien van het opleidingstraject van het aspirant-bestuurslid.

Bestuursbureau

Ook dit jaar is de Raad tevreden over de geleverde ondersteuning van het bestuursbureau aan het bestuur, het VO en de Raad.

Verantwoordingsorgaan

De Raad heeft twee keer per jaar overleg met het VO en is tevreden over de wisselwerking tussen Raad en VO in deze overleggen. Het overleg is constructief en het VO onderschrijft de invulling van de toezichtsrol van de Raad. Het kennisniveau binnen het VO is goed en het VO krijgt voldoende ondersteuning vanuit het bestuursbureau.

De Raad is positief over de werkwijze van het VO. Het VO werkt planmatig en de leden van het VO hebben een specifieke portefeuille. Conform de aanbeveling uit de zelfevaluatie van de Raad staat de Raad open voor een verdere intensivering van de samenwerking met het VO.

Externe toezichthouders

In de relaties met de externe toezichthouders hebben zich geen bijzonderheden voorgedaan.

Kosten

Het bestuur werkt met een begroting en hanteert een nauwgezette monitoring. De Raad constateert dat wederom de kostenstijgingen bij uitvoerder Achmea Pensioenservices (APS) onderwerp van gesprek zijn geweest in het bestuur, maar dat hier slechts beperkt invloed op uitgeoefend kan worden.

Aanbeveling 1

De Raad beveelt aan voor de komende jaren de uitvoeringskosten in verband met de a.s. wettelijke wijzigingen nauwlettend te blijven volgen en te betrekken bij de discussie over de strategie van het pensioenfonds.

Code Pensioenfondsen

De Code Pensioenfondsen stelt dat de Raad rapporteert over de naleving ervan door het bestuur, waarbij aan de hand van de acht thema's van de Code teruggekoppeld wordt op welke wijze de Code binnen het pensioenfonds wordt nageleefd en toegepast.

De Raad heeft kennisgenomen van de door het bestuur opgestelde en aangepaste checklist waarmee inzichtelijk is gemaakt welke punten in het jaarverslag horen te komen. De toelichting van het bestuur op de excepties ten opzichte van de code is voor de Raad voldoende.

Toekomstvisie

Een vast thema van bespreking met het bestuur in 2020 was de update van missie, visie en strategie.

De Raad heeft met het bestuur van gedachten gewisseld over de lange termijn toekomst van het pensioenfonds. Ook hier geeft het bestuur blijk dat het aandacht heeft voor de gevolgen van het nieuwe pensioenstelsel. Van belang is wat de werkgever wenst te doen met betrekking tot de regeling in het nieuwe stelsel. De Raad constateert dat het bestuur regelmatig en diepgaand overlegt met de werkgever. De Raad is verder van mening dat het proces rond de premie-discussie goed en zorgvuldig is doorlopen. Belangen zijn in voldoende mate afgewogen. Over de verdere toekomst van het pensioenfonds, in het licht van een mogelijke opzegging van de uitvoeringsovereenkomst door de werkgever en de verdere uitwerking van het pensioenakkoord, blijft de Raad, vanuit haar klankbord- en toezichtsrol, graag in gesprek met het bestuur.

VERMOGENSBEHEER

Corona

Het pensioenfonds is de Corona-crisis ingegaan met een comfortabele dekkingsgraad. Het risicomanagement werd goed opgepakt, met focus op draaiboek fondsorganen, continuïteit uitbestede partijen en de marktontwikkelingen. Het beleggingsbeleid is niet gewijzigd. Er waren geen zorgen om de liquiditeitspositie. De Raad is van mening dat het bestuur goed geacteerd heeft.

Beleggingscyclus

De Raad heeft een analyse gedaan naar de (vastlegging van de) beleggingscyclus. Het strategisch beleggingsbeleid is goed gemotiveerd vastgelegd en sluit aan op de risicohouding. Het dynamisch beleid zou gebaat zijn bij een heldere doelstelling en duidelijkere kaders. Aan investment cases wordt gewerkt. De eerste exemplaren zijn van zeer goede kwaliteit. De beleggingsrapportages geven de gewenste inzichten in de werkelijke portefeuille versus de normportefeuille en de risico's. De Raad heeft het bestuur wel meegegeven om het inzicht in het dynamisch beleid versus strategisch en de monitoring van het creditspreadeffect op de renteafdekking te verbeteren. In de fondsdocumenten is niet bij ieder beleidsonderdeel aangegeven hoe en wanneer de monitoring en evaluatie plaatsvindt. Overigens vindt de monitoring en de evaluatie wel degelijk plaats in de praktijk. In het verslagjaar heeft het bestuur wederom aandacht besteed aan het MVB-beleid. De Raad moedigt het bestuur aan het beleid in samenwerking met de nieuwe fiduciair verder te ontwikkelen.

Aanbeveling 2

De Raad vraagt verder aandacht voor de beschrijving van de stap 'Evaluatie van beleid' binnen de beleggingscyclus (evaluatie vindt wel degelijk plaats) en de vastlegging van de doelstelling en kaders voor dynamisch beleid op basis van de uitgevoerde evaluatie.

Transities fiduciair en DC-administratie

De samenwerking met de nieuwe fiduciair NNIP is goed. De Raad ziet dat het bestuur hard trekt aan de laatste bevindingen vanuit de transitie.

De onderneming Robeco heeft in opdracht van het pensioenfonds een audit verricht op de nieuwe administrateur van de DC-regeling (ABN AMRO). Met de onderneming Robeco is afgesproken dat zij de verantwoordelijkheid nemen naar het pensioenfonds en haar overige klanten mocht er iets misgaan in de transitie.

De Raad benadrukte in 2019 dat het bestuur altijd zelf verantwoordelijk blijft (Aanbeveling 2 - 2019)

In 2020 heeft het bestuur opvolging gegeven aan deze aanbeveling door een eigen audit uit te voeren op de dienstverlening van ABN AMRO. De bevindingen zullen in 2021 opgepakt worden.

Governance

De Raad heeft geconstateerd dat de governance inzake het vermogensbeheer op orde is. Een aandachtspunt blijft altijd de 'dubbele petten' van leden van de BC die tevens beheerder of teamlid zijn van één van de Robecofondsen waarin het pensioenfonds belegt. Het bestuur heeft hier oog voor. Met de wisseling van het voorzitterschap is een grote stap gemaakt in de aansturing van de adviseurs en daarmee met de kwaliteit van de stukken, de vraagstelling en de discussies binnen de BC. Hiermee is opvolging gegeven aan aanbeveling 3 over 2019. Ga zo door.

Prudent Person

De Raad heeft kennisgenomen van de Prudent Person rapportage van de certificerend actuaire en herkent zich in de conclusie en aanbevelingen.

RISICOMANAGEMENT/UITBESTEDING

In het verslagjaar zijn de sleutelfunctiehouders en -vervullers benoemd. Het bestuur heeft de keuze gemaakt om de audit sleutelfunctie te insourcen vanuit Robeco. Een van de bestuursleden is sleutelfunctiehouder risico en daarnaast voorzitter van de IRMC. Deze bundeling van functies kan leiden tot onduidelijkheid over taken en verantwoordelijkheden, met name over de vraag welke werkzaamheden tot de eerste lijn behoren en welke werkzaamheden tot de tweede lijn behoren. Desgevraagd heeft het bestuur de Raad uitgelegd waarom de functies verenigbaar zijn. De Raad kan zich vinden in de gemaakte keuzes.

De Raad heeft gesproken met de het bestuur over het risicomanagementraamwerk. Het raamwerk heeft een update ondergaan. De Raad constateert dat dit raamwerk een goede basis voor het risicomanagement vormt.

Aanbeveling 3

In de bespreking met het bestuur over het raamwerk heeft de Raad aandacht gevraagd voor het evalueren van de effectiviteit van de risicobeheersmaatregelen.

De Raad heeft kennisgenomen van de audit op de niet financiële risico's die is uitgevoerd door de sleutelfunctiehouder/vervuller audit. De Raad is verheugd over het positieve oordeel en kan zich vinden in de aanbevelingen in het rapport. Dit betrof de vastlegging van risico-indicatoren voor IT en datakwaliteit. Desgevraagd heeft de sleutelfunctiehouder audit, later in het jaar, verklaard dat hij de follow up van het bestuur op de aanbevelingen uit de audit adequaat vond. Afsproken werd dat de Raad ieder kwartaal wordt bijgepraat door de sleutelfunctiehouder audit over geplande audits en over de follow up van afgeronde audits. De Raad is geïnformeerd over de geplande audits in 2021 en kan zich vinden in de gekozen aandachtsgebieden. De Raad is zeer te spreken over de aanpak van de sleutelfunctiehouder audit en de wijze waarop hij zijn rol vervult in het pensioenfonds.

De Raad heeft kennisgenomen van het IT beleid dat opnieuw is beschreven. Ook hier is de Raad van mening dat het beleid goed is omschreven.

Aanbeveling 4

Wel adviseert de Raad om de normen die het wenst te hanteren in het IT beleid meer te concretiseren.

Van groot belang voor het pensioenfonds is de IRMC. De Raad is van oordeel dat de IRMC adequaat functioneert. De juiste personen hebben zitting in de commissie, de discussies zijn diepgaand en bestrijken relevante onderwerpen. Er is een open cultuur waarin wordt gereflecteerd op datgene wat goed gaat en wat nog verbeterd moet worden. Dit komt de risicocultuur in het pensioenfonds ten goede.

Inzake uitbesteding is de observatie van de Raad dat verantwoordelijke bestuursleden en het bestuursbureau afdoende zicht hebben op de kwaliteit en de prestaties van APS. Er wordt tijdig en voldoende gecommuniceerd met APS.

COMMUNICATIE

Het beoogde deelnemersonderzoek is doorgeschoven naar 2021 onder meer omdat er nog onvoldoende zicht was op de gevolgen van de uitwerking van het Pensioenakkoord. Uit het communicatieplan 2021 blijkt dat het onderzoek zich zal richten op duurzaam beleggen en op de risicohouding aangaande de DC-regelingen. Vooral dit laatste is van belang om aan de zorgplicht te voldoen, de risicohouding is in deze van belang. De Raad onderschrijft deze aanpak en ziet de resultaten met belangstelling tegemoet.

TEN SLOTTE

In 2021 zal de Raad zich met name richten op de ontwikkelingen rond de toekomstvisie van het pensioenfonds. Voor 2021 heeft de Raad de volgende toezichtthema's bepaald:

- Uitwerking Pensioenakkoord.
- MVB-beleid.
- IORP en risicomanagement waaronder Eigen Risico Beoordeling (ERB).

Reiniera van der Feltz, Peter Priester (voorzitter), Sako Zeverijn
26 april 2021

REACTIE VAN HET BESTUUR

Het bestuur dankt de Raad van Toezicht voor haar werkzaamheden over 2020. De samenwerking tussen het bestuur en de RvT verloopt goed. Het bestuur waardeert ook de handreiking van de RvT om in het proces naar een nieuwe pensioenregeling nauw op te willen trekken met het bestuur en ervaringen te delen. De aanbevelingen in het verslag over 2020 zijn herkenbaar en worden door het bestuur ter harte genomen. Terugkoppeling volgt in de kwartaal-overleggen met de RvT.

C VERSLAG VERANTWOORDINGSORGAAN

VERSLAG VERANTWOORDINGSORGAAN 2020

1. Over het verantwoordingsorgaan

Samenstelling en werkwijze van het Verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan bestaat uit 6 leden, en is als volgt samengesteld:

- 2 leden namens gepensioneerden;
- 2 gekozen leden namens actieve deelnemers;
- 2 leden namens werkgever.

Vanuit de gepensioneerden waren de leden in 2020 Peter Reinders (volledig jaar) en Joop Telder (tot 1 december). De termijn van de vertegenwoordigers vanuit de gepensioneerden liep op 1 december 2020 af. Joop Telder was niet herkiesbaar. In voorbereiding hierop is vanuit de gepensioneerden Anne Zuidema voorgedragen, naast het herkiesbare lid Peter Reinders. Er waren verder geen kandidaten zodat zij automatisch per 1 december 2020 werden benoemd.

Vanuit de actieve deelnemers heeft Oskar Poiesz per 1 maart 2020 het Verantwoordingsorgaan verlaten en is George Geerst toegetreden. Het voorzitterschap is overgenomen door Mart Postma.

Vanuit de werkgever waren de leden in 2020 Anneriet van Rijn-Kruijsen en tot 8 oktober Robert Slange. Na het vertrek van Robert Slange is Nico Beex op die datum benoemd tot lid van het Verantwoordingsorgaan.

Taken en bevoegdheden

Het bestuur van het pensioenfonds legt verantwoording af aan het Verantwoordingsorgaan over het beleid en de wijze waarop het beleid is uitgevoerd.

Het Verantwoordingsorgaan heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur aan de hand van bestuursvergadering verslagen, het jaarverslag, de jaarrekening en andere informatie, waaronder de bevindingen van het intern toezicht, over het door het bestuur uitgevoerde beleid, evenals over beleidskeuzes voor de toekomst. Gedurende het jaar wordt er regelmatig overlegd met het bestuur van het pensioenfonds. Het Verantwoordingsorgaan sluit ook aan bij de themabijeenkomsten zoals die door het bestuur van het pensioenfonds gedurende het jaar worden georganiseerd.

Verder adviseert het Verantwoordingsorgaan het bestuur ten minste over in de statuten opgenomen onderwerpen, waaronder het vaststellen en wijzigen van:

- het communicatiebeleid
- de premie- en indexatienota
- het strategische beleggingsbeleid
- de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN)
- het strategische meerjarenplan
- het herstelplan

Daarnaast kan het Verantwoordingsorgaan ook over andere onderwerpen gevraagd of uit eigen beweging advies uitbrengen.

Activiteiten en bronnen voor oordeelsvorming

Het Verantwoordingsorgaan heeft gedurende het jaar 2020 driemaal formeel overleg gevoerd met een vertegenwoordiger van het bestuur en/of directie van het pensioenbureau. Voorafgaand aan dit overleg worden relevante notities besproken, zoals de notulen van de vergaderingen van het bestuur en de beleggingscommissie.

Ook met de Raad van Toezicht heeft het Verantwoordingsorgaan periodiek overleg. De voorzitters van de Raad van Toezicht en het Verantwoordingsorgaan hebben daarnaast ook separaat afstemming, onder andere om de agenda's van de overleggen gezamenlijk vast te stellen, of afstemming te hebben voor het bestuursverslag. Het oordeel van de Raad van Toezicht gedurende het jaar, inclusief haar input voor het bestuursverslag 2020, is voor het Verantwoordingsorgaan een belangrijke bron van informatie in haar oordeelsvorming.

De aandachtsgebieden van het Verantwoordingsorgaan in 2020 waren:

1. Stelselwijziging/doorsneepremie
Focus op premie 2022 en milestones voor het nieuwe pensioenstelsel
2. Verantwoord beleggen
Focus op verdere uitwerking ESG/MVB beleid door bestuur
3. Strategisch beleggingsbeleid
4. Communicatie
Focus op deelnemersonderzoek en website

In het begin van 2020 is de COVID-19 crisis begonnen en dit heeft tot gevolg gehad dat er maar één fysieke bijeenkomst heeft plaatsgevonden en de rest van de overleggen online / digitaal hebben plaatsgevonden. Ondanks de COVID-19 crisis heeft het pensioenbestuur goed de focus gehad op de meest belangrijke zaken, maar moest logischerwijs daarbij wel her-prioriteren, waarbij o.a. het deelnemersonderzoek is doorgeschoven naar 2021.

Gedurende 2020 is er ook separaat afstemming met vertegenwoordigers van het bestuur geweest, bijvoorbeeld over een onderwerp als het nieuwe pensioenakkoord.

Naast deze bijeenkomsten is het Verantwoordingsorgaan zelf ook meerdere malen bijeengekomen om intern overleg te voeren, de toezichtthema's te bespreken, voortgang en werkwijze te evalueren.

Daarnaast hebben enkele Verantwoordingsleden aan online kennissessies deelgenomen, onder andere over het nieuwe pensioenstelsel.

Het Verantwoordingsorgaan had voor 2020 een zelfevaluatie gepland staan, maar heeft besloten door het verloop van de leden, deze naar 2021 te verschuiven, teneinde een representatieve zelfevaluatie te kunnen doen.

2. Uitgebrachte adviezen

Het Verantwoordingsorgaan heeft in 2020 de volgende adviezen uitgebracht:

Advies	Datum advies	Strekking advies	Datum Aanvraag
1. Wijziging premiesystematiek voor premie 2022	25 november 2020	Positief	5 november 2020
2. Verlenging opzegtermijn UVO	16 december 2020	Positief	9 december 2020

1. Het bestuur heeft het Verantwoordingsorgaan gevraagd om een advies inzake de wijziging premiesystematiek voor premie 2022, omdat de uitvoeringsovereenkomst met de werkgever eindigde per 31 december 2021 met een opzegtermijn van een jaar. De werkgever heeft het pensioenfondsbestuur gevraagd een schatting af te geven van de hoogte van de premie op basis van de huidige rentestand, als indicatie voor de premie vanaf 2022. De berekende premie achtte het pensioenfonds in het licht van het nieuwe pensioenakkoord zo hoog, dat het verantwoord werd bevonden de premie in aanloop van dit akkoord te matigen, via een wijziging van de premiesystematiek.

Het Verantwoordingsorgaan heeft op basis van de door het bestuur ter beschikking gestelde informatie, op verschillende aspecten het voorstel getoetst (o.a. toetsing aan evenwichtige weging belangen) en vervolgens een positief advies afgegeven over de wijziging in de premiesystematiek.

2. De werkgever heeft in december 2020 de onderhandelingen geopend met de OR over de Pensioenpremie 2022. De opzegtermijn in de uitvoeringsovereenkomst (UVO) is echter een jaar en wanneer de werkgever en OR niet op uiterlijk 31 december 2020 overeenstemming zouden hebben, dan zou de UVO automatisch verlengd worden op basis van de condities zoals in de huidige overeenkomst opgenomen.

Het VO heeft een positief advies gegeven op de adviesaanvraag van het bestuur om de werkgever een uitstel van de UVO opzegtermijn te geven tot 1 juli 2021, onder een drietal voorwaarden: dat de werkgever de huidige dienstverlening en faciliteiten zal continueren tot 1 juli 2022, de mogelijke kosten voor inhuur van externe consultancy i.v.m. vergroting werkdruk pensioenfonds bestuursleden door een eventueel versnelde overgang voor haar rekening nemen en in het geval dat de werkgever pas na 1 april 2021 besluit de UVO te beëindigen, dan ook de additionele kosten die bij Achmea hiermee gemoeid gaan voor haar rekening te nemen.

Raad van Toezicht

Het Verantwoordingsorgaan heeft twee keer per jaar overleg met de Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht heeft een professionele aanpak, is deskundig en werkt op een gestructureerde wijze. Er is een transparant, constructief overleg, naar de tevredenheid van het Verantwoordingsorgaan. Het Verantwoordingsorgaan is daarmee positief over het functioneren van de Raad van Toezicht.

3. Oordeel en de bevindingen over het beleid 2020

Het Verantwoordingsorgaan is wederom positief over het functioneren van het bestuur en het gevoerde beleid. Er is een open communicatie tussen het Verantwoordingsorgaan en het bestuur, waarbij het Verantwoordingsorgaan goed in staat wordt gesteld haar rol te vervullen.

Het Verantwoordingsorgaan is van oordeel dat het bestuur in zijn besluitvorming het belang van de deelnemers in het pensioenfonds primair voor ogen heeft gehad. Hieronder een aantal zaken uitgelicht.

Transitie nieuwe fiduciair vermogensbeheerder en administrateur diverse DC regelingen (Flexioen)

Het bestuur heeft aan de afronding van het transitieproces op een gestructureerde en transparante wijze invulling gegeven.

Communicatie richting deelnemers

Er is in 2020 veel toenadering gezocht door het pensioenfonds richting de deelnemers en er is veel ondernomen om contact mogelijk te maken. Daarnaast heeft het pensioenfonds goed gebruik gemaakt van een professioneel communicatiebureau en de website is erg verbeterd. De communicatie op de website in 2020 is nu tevens in het Engels beschikbaar gemaakt en dit wordt door het Verantwoordingsorgaan als een goede verbetering gezien, aangezien er in toenemende mate door Robeco internationale medewerkers worden aangetrokken, die de Nederlandse taal doorgaans niet machtig zijn.

Coronavirus en het Pensioenfonds Robeco

Het pensioenfonds heeft een eigen BCM commissie geformeerd om te de impact te onderzoeken en heeft tevens een bericht op de website geplaatst over het coronavirus en de impact daarvan op het pensioen. Daarnaast is er intensief contact geweest door het bestuur met de uitbestede partijen (o.a. fiduciair beheerder en custodian), om de continuïteit van de dienstverlening te borgen.

Doorsneepremie, stelselwijziging en lopende ontwikkelingen van het nieuwe Pensioenakkoord

Het bestuur heeft op deze dossiers voortvarend opgepakt. Het VO is bij de relevante ontwikkelingen en kennisdelingsmomenten meegenomen en blijft ook in 2021 goed betrokken bij deze onderwerpen. Tevens neemt een delegatie van het Verantwoordingsorgaan deel aan een tweetal werkgroepen die door het bestuur zijn opgesteld, ter voorbereiding op het nieuwe Pensioenakkoord.

Verantwoord beleggen

Het pensioenfonds heeft zich in 2020 duidelijker gecommitteerd aan het Maatschappelijk Verantwoord Beleggen, o.a. door het ondertekenen van het UN-Principles for Responsible Investing (PRI) en door haar nieuwe ESG beleid te publiceren op de website. Eind 2020 heeft het pensioenfonds ook passende acties ondernomen op nieuwe Europese wetgeving omtrent verantwoord beleggen (Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR)) die per 10 maart 2021 van kracht is.

Beleggingsbeleid en ALM

De performance van de portefeuille wordt in 2020 relatief fors (- 5.58%) gedrukt door de performance van het actieve selectiebeleid in aandelen. Het bestuur geeft in haar evaluatie aan, dat men streeft naar een lange termijn outperformance van de Sharpe geoptimaliseerde portefeuille ten opzichte van een passieve portefeuille minus kosten en dat het gevoerde strategische beleid over de voorgaande 5 jaar een licht positieve uitkomst toont. Desalniettemin is het Verantwoordingsorgaan van mening, onder andere in het licht van de forse underperformance van de aandelenportefeuille in 2020, dat het prudent is dat het bestuur in 2021 een evaluatie van de investment case aandelen zal gaan uitvoeren.

4. Aanbevelingen aan het bestuur

Op basis van het oordeel en de bevindingen over 2020 doet het Verantwoordingsorgaan de volgende aanbevelingen aan het bestuur.

- Op het gebied van verantwoord beleggen is er ook in 2020 duidelijk progressie geboekt door het bestuur. SFDR is per 10 maart 2021 effectief, maar zal nog verdere uitwerking behoeven binnen het pensioenfonds, en mogelijk dienen te leiden tot verdere detaillering van de verantwoord beleggen ambities in het MVB.
- Het deelnemersonderzoek wordt door het Verantwoordingsorgaan gezien als een uitstekend moment, om bij de achterban uitvraag te doen over verantwoord beleggen.
- Het Pensioenakkoord is een impactvol onderwerp dat veelomvattend en complex is. Het bestuur heeft in 2020 hier op een professionele wijze voorbereidend werk gedaan, waarbij het advies is, om naar de toekomst dit projectmatig steviger te borgen, bijvoorbeeld door een projectcoördinator aan te stellen.
- Daarnaast vinden wij het belangrijk deelnemers door middel van de nieuwsbrief regelmatig te informeren over de voortgang van de uitwerking van het Pensioenakkoord.

Aandachtsgebieden 2021

Het Verantwoordingsorgaan zal in 2021 de volgende aandachtsgebieden hebben:

1. Stelselwijziging/doorsneepremie
2. Verantwoord beleggen
3. Strategisch beleggingsbeleid
4. Communicatie

Inhoudelijk zal het Verantwoordingsorgaan het komende jaar in ieder geval betrokken zijn bij de verdere invulling van het nieuwe Pensioenakkoord, verantwoord beleggen (duurzaamheid) en communicatie richting de deelnemers.

Deze onderwerpen zullen door een afvaardiging van het Verantwoordingsorgaan met de dossierhouders in het bestuur inhoudelijk worden besproken en per onderwerp zal het Verantwoordingsorgaan aangeven waar zij, uiteraard binnen de rol van het Verantwoordingsorgaan, specifiek aandacht voor heeft. Het Verantwoordingsorgaan zal in 2021 als terugkomend agendapunt opnemen, de zelfreflectie op het functioneren, waar onder andere aandacht zal worden besteed aan de educatie van bestaande en nieuwe leden.

Het Verantwoordingsorgaan,
april 2021

REACTIE VAN HET BESTUUR

Het bestuur dankt het Verantwoordingsorgaan voor haar actieve betrokkenheid bij het pensioenfonds en de adviezen die in 2020 zijn uitgebracht. Uit de aanbevelingen komen nadrukkelijk het deelnemersbelang naar voren, hetgeen passend is bij de verantwoordelijkheid die het Verantwoordingsorgaan heeft. In de periodieke gesprekken zal hier terugkoppeling op worden gegeven door het bestuur. Het deelnemersonderzoek heeft een hoge prioriteit in 2021, waarbij het Verantwoordingsorgaan nadrukkelijk betrokken zal worden.

JAARREKENING

1 BALANS PER 31 DECEMBER

(na voorgestelde bestemming van het saldo van baten en lasten)

(x € 1.000)

	2020	2019
ACTIVA		
Beleggingen voor risico pensioenfonds (1)	867.974	783.554
Beleggingen voor risico deelnemers (2)	67.049	65.506
Vorderingen en overlopende activa (3)	377	235
Overige activa (4)	5.042	5.933
	<u>940.442</u>	<u>855.228</u>
PASSIVA		
Stichtingskapitaal en reserves (5)		
Algemene reserve	110.731	144.810
Reserve "Premiedepot"	10.653	12.359
	<u>121.384</u>	<u>157.169</u>
Technische voorzieningen voor risico pensioenfonds (6)	746.448	626.563
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers (7)	67.049	65.506
Overige schulden en overlopende passiva (8)		
Derivaten	416	450
Overige schulden en overlopende passiva	5.145	5.540
	<u>5.561</u>	<u>5.990</u>
	<u>940.442</u>	<u>855.228</u>

(*) De nummering verwijst naar de toelichting

2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

		2020	2019
BATEN			
Premiebijdragen van werkgever en werknemers	(9)	17.771	18.473
Premiebijdragen voor risico deelnemers	(10)	1.736	1.712
Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds	(11)	73.458	127.514
Beleggingsresultaten voor risico deelnemers	(12)	1.378	9.628
Overige baten	(13)	19	-
		<u>94.362</u>	<u>157.327</u>
LASTEN			
Pensioenuitkeringen	(14)	8.808	8.447
Uitvoeringskosten	(15)	906	913
Mutatie technische voorzieningen voor risico pensioenfonds	(16)		
Pensioenopbouw		16.859	13.568
Toeslagen		7.659	7.386
Rentetoevoeging		-2.086	-1.209
Onttrekking voor pensioenuitkeringen		-8.822	-8.474
Toevoegingen voor uitvoeringskosten		201	110
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		2.279	2.117
Wijziging marktrente		119.571	120.088
Wijziging actuariële uitgangspunten		-18.263	-6.185
Overige wijzigingen		2.487	-135
		<u>119.885</u>	<u>127.266</u>
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers	(17)	1.543	10.933
Saldo overdrachten van rechten voor risico pensioenfonds	(18)	-2.153	-1.803
Saldo overdrachten van rechten voor risico deelnemers	(19)	1.571	407
Herverzekeringen	(20)	-413	426
(*) De nummering verwijst naar de toelichting			
		<u>130.147</u>	<u>146.589</u>
Saldo van baten en lasten		<u><u>-35.785</u></u>	<u><u>10.738</u></u>

	2020	2019
Bestemming van het saldo van baten en lasten		
Mutatie reserve "premi depot"	-1.706	2.671
Mutatie algemene reserve	-34.079	8.067
	<u>-35.785</u>	<u>10.738</u>

3 KASSTROOMOVERZICHT

(x € 1.000)

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

	2020	2019
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premiebijdragen risico pensioenfonds	17.033	19.681
Ontvangen premiebijdragen voor risico deelnemers	1.736	1.712
Ontvangen waardeoverdrachten voor risico pensioenfonds	2.562	1.947
Ontvangen waardeoverdrachten voor risico deelnemers	312	664
Betaalde pensioenuitkeringen	-8.796	-8.431
Betaalde/ontvangen herverzekeringen	445	-368
Betaalde waardeoverdrachten voor risico pensioenfonds	-118	-137
Betaalde waardeoverdrachten voor risico deelnemers	-2.124	-888
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-756	-1.074
Overige baten en lasten	19	-
	<u>10.313</u>	<u>13.106</u>
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Ontvangen inzake verkopen beleggingen	84.166	55.057
Betaald inzake aankopen beleggingen	-104.083	-70.094
Directe beleggingsopbrengsten	11.177	10.664
Overige ontvangsten en uitgaven inzake beleggingen	-633	-6.468
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-1.831	-1.940
	<u>-11.204</u>	<u>-12.781</u>
Mutatie liquide middelen	<u><u>-891</u></u>	<u><u>325</u></u>
Samenstelling geldmiddelen		
	2020	2019
Liquide middelen per 1 januari	5.933	5.608
Mutatie liquide middelen	-891	325
Liquide middelen per 31 december	<u><u>5.042</u></u>	<u><u>5.933</u></u>

4 ALGEMENE TOELICHTING

Inleiding

Het doel van Stichting Pensioenfonds Robeco, statutair gevestigd te Rotterdam - Weena 850 (KVK-nummer 41126139), is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan pensioengerechtigden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden; tevens verstrekt het pensioenfonds uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers. Het pensioenfonds geeft invulling aan de uitvoering van de pensioenregeling van Robeco Nederland B.V. en OCE Nederland B.V.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. Het bestuur heeft op 19 mei 2021 de jaarrekening opgemaakt.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Vergelijking met voorgaand verslagjaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar, met uitzondering van de toegepaste stelsel- en schattingswijzigingen zoals opgenomen in de desbetreffende paragrafen.

Marktrente versus Ultimate Forward Rate (UFR)

September 2012 heeft DNB de rentetermijnstructuur aangepast, door de introductie van de Ultimate Forward Rate (UFR). Het hanteren van de UFR houdt in dat voor ver in de toekomst liggende verplichtingen (20 jaar tot 60 jaar) een aangepaste rentecurve wordt gehanteerd.

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Robeco heeft in 2012 besloten de UFR methodiek niet over te nemen en de jaarrekening op te stellen en de dekkingsgraad te blijven berekenen op basis van de marktrente.

Het bestuur is van mening dat met de UFR pensioenverplichtingen niet op werkelijke waarde wordt gewaardeerd.

- Het is onwenselijk om rendement dat nog niet gerealiseerd is door het pensioenfonds, wel al "in te boeken" bij de berekeningen van de verplichtingen.

- De waarde in het economisch verkeer (marktwaarde) is van toepassing bij het overdragen van pensioenverplichtingen naar een andere pensioenuitvoerder.

De gehanteerde rentetermijnstructuur in 2012 tot en met 2020 is de marktrente waarbij geen rekening is gehouden met de UFR en eveneens, tot en met 2014, geen 3-maands middeling is toegepast. De rentetermijnstructuur is bepaald door de swap bid koersen om te zetten naar DNB zero.

Door het toepassen van de marktrente in plaats van de UFR is het saldo van baten en lasten € 20.307 negatiever in 2020 (2019: € 24.278 lager resultaat).

Schattingswijziging grondslagen

Vanaf boekjaar 2020 is de grondslag voor overlevingskansen gebaseerd op de Prognosetafel AG2020 zoals gepubliceerd door het Koninklijk Actuarieel Genootschap (AG). In deze Prognosetafel zijn de mogelijke toekomstige effecten als gevolg van COVID-19 niet opgenomen. De algemene sterftekansen die volgen uit de Prognosetafel AG2020 (2019: AG2018) worden voor het pensioenfonds gecorrigeerd in verband met ervaringssterfte.

Voor deze correctiefactoren wordt sinds ultimo 2019 gebruik gemaakt van Mercer ervaringssterfte 2019 Hoog. Deze correctiefactoren (Mercer ES2019) zijn ook ultimo 2020 gebruikt.

De nieuwe Prognosetafel AG2020 heeft geleid tot een verlaging van de voorziening pensioenverplichting van € 18,263 miljoen. Dit resultaat is via de Staat van Baten en Lasten als "Wijzigingen actuariële uitgangspunten" in het verslagjaar verantwoord.

ALGEMENE GRONDSLAGEN

Alle bedragen zijn vermeld in duizenden euro's, tenzij anders aangegeven.

Beleggingen worden gewaardeerd op reële waarde en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd op marktwaarde. Overige activa en passiva worden gewaardeerd op de geamortiseerde kostprijs, tenzij anders is vermeld.

Voor zover noodzakelijk, wordt op activa een voorziening voor oninbaarheid in mindering gebracht.

Opname in de balans en staat van baten en lasten

Een actief is in de balans opgenomen, als het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar is vastgesteld.

Een verplichting is in de balans opgenomen, als het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de waarde daarvan betrouwbaar is vastgesteld.

Een actief of verplichting is niet (meer) in de balans opgenomen:

- Als door een transactie (nagenoeg) alle toekomstige economische voordelen en (nagenoeg) alle risico's van een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen.
- Vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Hierdoor kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties", die zowel een actief als een passief kan zijn.

Baten zijn in de staat van baten en lasten opgenomen, als een vermeerdering van het economisch potentieel -samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting- heeft plaatsgevonden en de waarde daarvan betrouwbaar is vastgesteld.

Lasten zijn in de staat van baten en lasten opgenomen, als een vermindering van het economisch potentieel -samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting- heeft plaatsgevonden en de waarde daarvan betrouwbaar is vastgesteld.

Saldering van een actief en een verplichting

Een actief en een verplichting zijn gesaldeerd (netto) opgenomen, als er sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen én de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De hiermee samenhangende rentebaten en rentelasten zijn eveneens gesaldeerd opgenomen.

Reële waarde

Activa en verplichtingen zijn gewaardeerd tegen reële waarde, tenzij anders is aangegeven.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening volgens Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt, die van invloed zijn op de grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa, verplichtingen, baten en lasten.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren, die -gegeven de omstandigheden- als redelijk zijn beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen, die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen zijn opgenomen:

- in het verslagjaar waarin de schatting is herzien, als de herziening alleen voor dat verslagjaar gevolgen heeft, of
- in het verslagjaar van herziening en toekomstige verslagjaren, als de herziening gevolgen heeft voor zowel het verslagjaar als toekomstige verslagjaren.

Securities lending

De beleggingsfondsen waarin het pensioenfonds belegt nemen deel aan een securities lending programma, waarbij bepaalde effecten voor een korte periode worden uitgeleend aan andere marktpartijen. Beleggingen die in het kader van een securities lending contract worden uitgeleend, blijven deel uitmaken van de balans en worden gewaardeerd conform de grondslag voor waardering en resultaatbepaling zoals die geldt voor beleggingen.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er is geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief transactiekosten, provisies, valutakoersverschillen, e.d., zijn als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar de rapporteringsvaluta euro tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum.

	<u>31-12-2020</u>	<u>31-12-2019</u>
US dollar	1,224	1,123
Britse pond	0,895	0,847
Japanse yen	126,325	121,988
Australische dollar	1,586	1,597
Canadese dollar	1,559	1,456
Zwitserse frank	1,082	1,087

SPECIFIEKE GRONDSLAGEN

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Beleggingen

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde, slechts indien de reële waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs. Overlopende activa en passiva alsmede liquiditeiten vermogensbeheer worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Het verschil tussen reële waarde en nominale waarde is bij deze activa en passiva in het algemeen gering.

Participaties in beleggingspools en -instellingen die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor die onderliggende beleggingen.

Bij gemengde beleggingsfondsen wordt aangesloten bij de hoofdcategorie, bepaald op basis van reële waarde.

Aandelen

Aandelen worden gewaardeerd tegen reële waarde. Van beursgenoteerde aandelen is dit de beurswaarde. Voor niet beursgenoteerde participaties in aandelenfondsen is dit de handelskoers (in- en uitstapkoers), die de reële waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Vastrentende waarden

Vastrentende waarden worden gewaardeerd tegen reële waarde inclusief opgelopen rente. Van beursgenoteerde vastrentende waarden is dit de beurswaarde per balansdatum inclusief opgelopen rente. Voor niet ter beursgenoteerde participaties in vastrentende waardenfondsen is dit de handelskoers (in- en uitstapkoers), die de reële waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Derivaten

Derivaten zijn gewaardeerd tegen genoteerde marktprijzen of door middel van waarderingsmodellen en -technieken. Derivaten met een negatieve waarde zijn in de balans onder de overige schulden en overlopende passiva opgenomen.

Overige beleggingen

Onder overige beleggingen worden opgenomen die beleggingen die niet als een van de hiervoor opgesomde beleggingen geïnclassificeerd kunnen worden. Tevens worden onder overige beleggingen opgenomen nog af te wikkelen beleggingstransacties en liquide middelen die beheerd worden door de vermogensbeheerder.

De af te handelen transacties worden gewaardeerd tegen marktwaarde, de liquide middelen tegen nominale waarde.

Overige mutaties

Mutaties van liquide middelen onder beheer bij de vermogensbeheerder zijn op nominale waarde opgenomen.

Beleggingen voor risico deelnemers

Beleggingen voor rekening en risico deelnemers zijn middelen die aangehouden worden op rekeningen ten behoeve van deelnemers die zelf het beleggingsrisico dragen in het kader van de beschikbare premiereregeling.

De grondslagen voor de waardering van de beleggingen voor risico deelnemers zijn gelijk aan die voor de beleggingen die voor rekening van het pensioenfonds worden aangehouden.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen worden opgenomen tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Een voorziening wordt getroffen op de vorderingen op grond van verwachte oninbaarheid.

Overige activa

Onder overige activa zijn liquide middelen opgenomen, voor zover dit onmiddellijk opeisbare banktegoeden zijn. Liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties zijn opgenomen onder beleggingen.

Stichtingskapitaal en reserves

Algemene reserve

De algemene reserve houdt rekening met de financiële positie en de aard en omvang van de risico's die het pensioenfonds loopt. De algemene reserve is bedoeld voor het opvangen van de verzekeringstechnische risico's en beleggingsrisico's. Het jaarresultaat zal, na de mutatie van de reserve 'premi depot', toegevoegd of onttrokken worden aan de algemene reserve.

Reserve 'premi depot'

Vanaf 2014 is er sprake van een reserve 'premi depot'. Dit is een beklemd reserve die niet meegenomen wordt in de berekening van de dekkingsgraad. De reserve 'premi depot' is een bestemmingsreserve en biedt bescherming tegen het risico op onvolledige opbouw voor actieve deelnemers.

Sinds 1 januari 2014 is er sprake van een vaste pensioenpremie. Wanneer de jaarpremie lager is dan de kostendekkende premie, en daarbij ontoereikend kan zijn om voor de actieve deelnemers de volledige opbouw te financieren, wordt er premie onttrokken aan de reserve 'premi depot'. Wanneer in een jaar de ontvangen premie hoger is dan de kostendekkende premie dan wordt het meerdere aan de reserve 'premi depot' gedoteerd.

De werkgever heeft in 2014 bij de start van het premi depot een eenmalige storting gedaan. Er geldt geen minimum of maximum voor deze reserve.

Technische voorzieningen voor risico pensioenfonds

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

De voorziening voor pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds wordt gewaardeerd op marktwaarde.

De voorziening pensioenverplichtingen is gelijk aan de contante waarde van de per balansdatum gefinancierde pensioenaanspraken, volgens de opgebouwde rechtenmethode. Dit wil zeggen dat de gefinancierde aanspraken overeenkomen met de per balansdatum voorwaardelijke verplichtingen. De contante waarde is berekend op basis van navolgende actuariële grondslagen:

- Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toeslag)toezeggingen.
- Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstrekte deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of op de opgebouwde pensioenaanspraken toeslagverlening kan worden toegepast. Alle per balansdatum bestaande toeslagbesluiten (ook voor toeslagbesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.
- Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van de toekomstige opbouw waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

Rekenrente

De gehanteerde rentermijnstructuur is de marktrente waarbij geen rekening is gehouden met de UFR. De rentetermijnstructuur is bepaald door de swap bid koersen om te zetten naar DNB zero.

Overlevingsgrondslagen

Volgens de Prognosetafel AG2020 startkolom 2021 met leeftijd- en geslachtafhankelijke correctiefactoren conform Mercer ervaringssterfte 2019 Hoog (2019: AG2018 met startkolom 2020 + Mercer-model 2019 Hoog).

Partnerschap

Voor alle niet-pensioengerechtigden wordt het onbepaald partnersysteem gehanteerd, met gehuwdheidsfrequentie conform de AG8085 (waarnemingsperiode 1980-1985).

Voor pensioengerechtigden wordt uitgegaan van het bepaalde partnersysteem (feitelijke burgerlijke stand).

Leeftijdsverschil man-vrouw

De partner van de mannelijke deelnemer wordt 3 jaar jonger verondersteld.

De partner van de vrouwelijke deelnemer wordt 3 jaar ouder verondersteld.

Leeftijdsbepaling

De leeftijdsbepaling geschiedt in maanden nauwkeurig.

Voorziening voor toekomstige excassokosten

Opslag voor excassokosten: 3,0% van de voorziening. Deze opslag is gebaseerd op een door het bestuur veronderstelde maximaal benodigde periode van 4,5 jaar om de verplichtingen over te dragen naar een ander pensioenuitvoerder, gevolgd door liquidatie van het pensioenfonds, in het geval dat geen premiebedragen meer worden ontvangen.

Wezenpensioen

Aangenomen wordt dat het wezenpensioen moet worden uitgekeerd tot de 27-jarige leeftijd en voor ingegaan wezenpensioen wordt geen sterfte verondersteld.

Voor niet-ingegaan wezenpensioen wordt een opslag van 2,0% op de technische voorziening voor uitgesteld nabestaandenpensioen voor deelnemers en gewezen deelnemers gehanteerd.

Voorziening voor toekomstige pensioenopbouw arbeidsongeschikten (schadereserve)

Voor de (gewezen) deelnemers die arbeidsongeschikt zijn, wordt de contante waarde van de toekomstige pensioenopbouw in rekening gebracht bij de werkgever, waarbij wordt uitgegaan van een correctie voor revalidatie/overlijden van 20%.

IBNR

In 2009 is een IBNR (incurred but not reported) voorziening gevormd ten behoeve van arbeidsongeschiktheidsrisico's. Deze voorziening heeft betrekking op het arbeidsongeschiktheidspensioen en niet op de premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid.

Het arbeidsongeschiktheidsrisico is verzekerd met een stop loss verzekering. De IBNR bestaat uit 70% van de fictieve jaarpremie van de twee laatste boekjaren bij volledige herverzekering en is ultimo 2020 vastgesteld op € 1.290 (2019: € 1.476).

Opslag vanwege de uitkeringsduur van het ouderdompensioen

Opslag voor levenslange ouderdompensioen is 0,4% van de voorziening ouderdompensioen.

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

De waardering van de voorziening voor risico van deelnemers wordt bepaald door de waardering van de tegenover deze voorzieningen aangehouden beleggingen.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva zijn bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Daarna tegen de geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde als er geen sprake is van transactiekosten).

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Algemeen

Baten en lasten zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn sterk gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderinggrondslagen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten zijn opgenomen in het resultaat.

Premiebijdragen van werkgever en werknemers

Onder premiebijdragen van werkgever en werknemers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Beleggingsresultaten

Directe beleggingsopbrengsten

Directe beleggingsopbrengsten zijn rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten, e.d. Dividend is verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Indirecte beleggingsopbrengsten zijn gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten:

- Er is geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen.
- Aankoopkosten zijn verwerkt in de reële waarde van de beleggingen.
- Verkoopkosten zijn verantwoord als onderdeel van de herwaarderingen.

Overige baten

Overige baten zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

Pensioenuitkeringen

Pensioenuitkeringen zijn de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

Uitvoeringskosten

Pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

De mutatie voorzieningen pensioenverplichtingen voor risico van deelnemers is bepaald door de mutatie in de waardering van de tegenover deze voorzieningen aangehouden beleggingen.

Saldo overdrachten van rechten voor risico pensioenfonds en risico deelnemers

Dit is het saldo van overgenomen en overgedragen pensioenaanspraken.

Herverzekeringen

De risico's, voortvloeiend uit overlijdens- en arbeidsongeschiktheidstoezeggingen, zijn herverzekerd bij Zwitserleven (stop loss). De herverzekering van het arbeidsongeschiktheidskapitaal betreft het excedent arbeidsongeschiktheids-pensioen. De werkgever heeft het risico voor toekomstige pensioenopbouw bij arbeidsongeschikte deelnemers verzekerd bij elipsLife.

GRONDSLAGEN KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode:

- Alle ontvangsten en uitgaven zijn hierbij als zodanig gepresenteerd.
- Er is onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioen- en beleggingsactiviteiten.

5 TOELICHTING OP DE BALANS

(x € 1.000)

ACTIVA

1. Beleggingen voor risico pensioenfonds

Verloopoverzicht per beleggingscategorie

	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Verloopoverzicht totaal
Stand per 1 januari 2020	336.755	393.242	1.543	51.564	783.104
Aankopen	45.444	25.485	19.749	10.700	101.378
Verkopen	-13.230	-36.778	-32.275	-	-82.283
Overige mutaties	-2.875	-1.282	-	4.790	633
Waardemutaties	-3.638	54.994	13.485	-115	64.726
Stand per 31 december 2020	<u>362.456</u>	<u>435.661</u>	<u>2.502</u>	<u>66.939</u>	<u>867.558</u>
Bij: Derivaten met een negatieve waarde					416
					<u>867.974</u>

	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Verloopoverzicht totaal
Stand per 1 januari 2019	260.588	341.456	-613	42.751	644.182
Aankopen	32.219	15.528	19.545	-	67.292
Verkopen	-16.041	-27.329	-10.616	-	-53.986
Overige mutaties	-940	-1.294	-	8.702	6.468
Waardemutaties	60.929	64.881	-6.773	111	119.148
Stand per 31 december 2019	<u>336.755</u>	<u>393.242</u>	<u>1.543</u>	<u>51.564</u>	<u>783.104</u>
Bij: Derivaten met een negatieve waarde					450
					<u>783.554</u>

Derivaten met een negatieve waarde zijn verantwoord onder de overige schulden en overlopende passiva.

De overige mutaties hebben betrekking op mutaties liquide middelen onder beheer bij de vermogensbeheerder, de mutaties in de lopende intrest en de mutatie van de beleggingsdebiteuren en beleggingscrediteuren.

PREMIEDEPOT

De beleggingen risico pensioenfonds bevatten ultimo 2020 € 10.653 (2019: € 12.359) aan beleggingen in het kader van het premiedepot. Dit bedrag is in 2020 als volgt ontstaan:

	<u>Beleggingen voor premiedepot</u>
Stand per 31 december 2018 / 1 januari 2019	9.688
Premieoverschot 2019	385
Indirect beleggingsresultaat 2019	2.319
Direct beleggingsresultaat 2019	2
Directe beleggingskosten 2019	-27
Schuld aan vermogensbeheerder	-8
	<hr/>
Stand per 31 december 2019 / 1 januari 2020	12.359
Premietekort 2020	-4.235
Indirect beleggingsresultaat 2020	2.554
Direct beleggingsresultaat 2020	-
Directe beleggingskosten 2020	-19
Schuld aan vermogensbeheerder	-6
	<hr/>
Stand per 31 december 2020	<u>10.653</u>

Het premiedepot heeft een duidelijk ander (verplichtingen)profiel dan de pensioenverplichtingen van het pensioenfonds. Het gevoerde beleggingsbeleid voor het premiedepot wijkt daarom ook af van het algemeen gevoerde beleggingsbeleid. Het premiedepot is belegd in Robeco Inst. Liability Driven Euro Core GovtBond 40. Dit leidt tot de meest optimale renteafdekking, een laag kredietrisico en tevens lage kosten.

Het verloopoverzicht beleggingen voor risico pensioenfonds kan als volgt uitgesplitst worden:

	<u>Beleggingen voor premiedepot</u>	<u>Beleggingen voor risico pensioenfonds</u>	<u>Totale beleggingen</u>
Stand per 1 januari 2020	12.359	770.745	783.104
Aankopen	-	101.378	101.378
Verkopen	-4.278	-78.005	-82.283
Overige mutaties	-39	672	633
Waardemutaties	2.554	62.172	64.726
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Stand per 31 december 2020	10.596	856.962	867.558
Vordering / schuld	57	-57	-
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Totaal beleggingen	<u>10.653</u>	<u>856.905</u>	<u>867.558</u>
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Stand per 1 januari 2019	9.688	634.494	644.182
Aankopen	10.229	57.063	67.292
Verkopen	-9.887	-44.099	-53.986
Overige mutaties	37	6.431	6.468
Waardemutaties	2.319	116.829	119.148
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Stand per 31 december 2019	12.386	770.718	783.104
Schuld / vordering	-27	27	-
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Totaal beleggingen	<u>12.359</u>	<u>770.745</u>	<u>783.104</u>

De schuld op 31 december 2019 van € 27 van de beleggingspool voor het premiedepot aan de beleggingen voor risico pensioenfondsen is in 2020 niet vereffend vanwege te weinig cash.

In de loop van 2021 zal er vanuit de beleggingen voor risico pensioenfondsen € 30 onttrokken worden en toegewezen aan de beleggingen premiedepot. Hiermee is de vordering/schuld verhouding, die op 31 december 2020 ontstaan is, vereffend. Dit betreft een schuld van € 27 (2019) en een vordering van € 57 (2020).

Reële waarde

De waardering van de beleggingen vindt plaats tegen reële waarde. Afgezien van de beleggingsvorderingen en -schulden zijn de beleggingen van het pensioenfonds gewaardeerd tegen reële waarde per balansdatum. Het is over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

Voor de beleggingen van het pensioenfonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Echter, bepaalde beleggingen zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van waarderingssystemen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten.

- Beleggingen met genoteerde marktprijzen worden verhandeld aan een effectenbeurs of betreffen liquide middelen. Hieronder vallen aandelen, obligaties, onderpanden en banktegoeden.
- De netto contante waarde methode wordt bepaald door de te ontvangen kasstromen contant te maken op basis van de geldende markttrent. In de waardering is rekening gehouden met het oninbaarheidsrisico.
- Intrinsieke waarde: de marktwaarde ontleent aan de meest recente rapportages van de fondsmanagers. Deze rapportages worden door een onafhankelijke accountant gecontroleerd. Wanneer de periode van deze rapportages niet synchroon loopt met het boekjaar van het pensioenfonds, wordt er jaarlijks achteraf een aansluiting gemaakt.

Waarderingsmethodiek op basis van Richtlijn 290

	Genoteerde marktprijzen	Contante waarde berekening	Intrinsieke waarde	Verloopoverzicht totaal
Per 31 december 2020				
Aandelen	360.997	-	1.459	362.456
Vastrentende waarden	435.661	-	-	435.661
Derivaten	-	2.502	-	2.502
Overige beleggingen	21.130	-	45.809	66.939
Totaal	817.788	2.502	47.268	867.558
Per 31 december 2019				
Aandelen	334.209	-	2.546	336.755
Vastrentende waarden	393.242	-	-	393.242
Derivaten	-	1.543	-	1.543
Overige beleggingen	18.021	-	33.543	51.564
Totaal	745.472	1.543	36.089	783.104

Aandelen

De aandelen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2020		31-12-2019	
		In %		In %
Specificatie naar soort:				
Robeco Global Private Equity funds II, III	1.459	0,4	2.546	0,8
Robeco QI Inst. Global Devel. Enhanced Index	220.982	61,0	199.619	59,3
Robeco Inst. Conservative Equity Fonds	99.842	27,5	101.047	29,9
Robeco Emerging Markets Conservative Equity	25.200	7,0	16.994	5,1
Robeco QI Inst. Emerg.Markets Enhanced Index	14.973	4,1	16.549	4,9
	<u>362.456</u>	<u>100,0</u>	<u>336.755</u>	<u>100,0</u>

Vastrentende waarden

De vastrentende waarden zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2020		31-12-2019	
		In %		In %
Specificatie naar soort:				
Robeco Customized LDI Fund II	211.575	48,6	196.798	50,1
Robeco Euro Credit Bonds	75.403	17,3	63.055	16,0
Standard Life Euro Credit Fonds	75.509	17,3	66.202	16,8
Robeco Global High Yield Fonds	31.762	7,3	25.674	6,5
PIMCO Emerging Debt Fonds	30.815	7,1	29.145	7,4
Robeco LDI Core Government 40 Fonds	10.597	2,4	12.368	3,2
	<u>435.661</u>	<u>100,0</u>	<u>393.242</u>	<u>100,0</u>

Het bestuur heeft beleidsregels opgesteld ten aanzien van securities lending, die worden toegepast bij de selectie en monitoring van beleggingsfondsen (aandelen en vastrentende waarden). Het beleid omschrijft de vereisten waaraan securities lending moet voldoen, zoals de omvang, spreiding, liquiditeit en kwaliteit van het ontvangen onderpand, de kredietwaardigheid van de tegenpartij, het risicomanagement en de maximale vergoeding die de partij ontvangt voor het uitvoeren van het securities lending programma. Eind 2020 voldeden alle in de portefeuille opgenomen beleggingsfondsen aan het vastgestelde beleid.

Derivaten

	31-12-2020	31-12-2019
Specificatie naar soort:		
Valutaderivaten	<u>2.502</u>	<u>1.543</u>

Negatieve derivatenposities worden opgenomen onder de kortlopende schulden.

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt tevens gebruikgemaakt van financiële derivaten. Als hoofdregel geldt, dat derivaten uitsluitend worden gebruikt voor zover dit passend is binnen het algemene beleggingsbeleid. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, berekend inclusief de economische effecten van derivaten, dienen zich binnen de door het bestuur vastgestelde grenzen (limieten) te bevinden.

Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de volgende financiële instrumenten:

- Valutatermijncontracten: dit zijn met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het verkopen van een valuta en de aankoop van een andere valuta, tegen een vooraf vastgestelde prijs en op een vooraf vastgestelde datum. Door middel van valutatermijncontracten worden valutarisico's afgedekt.

Binnen de institutionele beleggingsfondsen wordt er ook gebruik gemaakt van:

- Renteswaps: dit betreft met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het uitwisselen van rentebetalingen over een nominale hoofdsom. Door middel van swaps kan het pensioenfonds de rentegevoeligheid van de portefeuille beïnvloeden.
- Credit Default Swaps: dit betreft met individuele banken afgesloten contracten waarbij één van beide contractpartijen de verplichting aangaat tot het vergoeden van het verlies op een (mandje van) obligatie(s) indien (één van de) emittent (en) van de obligatie(s) het geleende geld niet kan terugbetalen ('default'). De andere contractpartij betaalt gedurende de looptijd van het contract een vaste vergoeding.
- Futures: dit betreft gestandaardiseerde beursgenoteerde contracten waarvan de waarde kan worden afgeleid uit de prijs van een onderliggende waarde (bijvoorbeeld staatsobligaties of aandelen indices). Op de einddatum van het contract verplicht de (ver)koper zich om de onderliggende waarde te (ver)kopen tegen een vooraf vastgestelde prijs, of het prijsverschil direct af te rekenen.

De derivatenposities per 31 december 2020:

Valutaderivaten

Type contract	Activa	Passiva
EUR-AUD	-	225
EUR-CAD	-	23
EUR-CHF	-	9
EUR-GBP	-	159
EUR-JPY	19	-
EUR-USD	2.899	-
	<u>2.918</u>	<u>416</u>

De derivatenposities per 31 december 2019:

Valutaderivaten

Type contract	Activa	Passiva
EUR-AUD	-	142
EUR-CAD	-	77
EUR-CHF	-	119
EUR-GBP	-	112
EUR-JPY	304	-
EUR-USD	1.689	-
	<u>1.993</u>	<u>450</u>

Overige beleggingen

De overige beleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

	31-12-2020	31-12-2019
Specificatie naar soort:		
Liquide middelen vermogensbeheer	23.656	19.113
Dividendbelasting	244	118
Beleggingscrediteuren	-2.770	-1.210
Hedge funds: GMO - Systematic Global Macro	18.866	11.003
Hedge funds: IPM - GTAA Systematic Macro Fund	8.170	8.598
Hedge funds: Standard Life GARS	18.773	13.942
	<u>66.939</u>	<u>51.564</u>

Beleggingscrediteuren bestaat uit het saldo tussen vorderingen en verplichtingen uit hoofde van cash collateral; te vorderen € 0 (2019: € 0) en verschuldigd € 2.770 (2019: € 1.210).

2. Beleggingen voor risico deelnemers

	31-12-2020	31-12-2019
Beleggingen inzake Uitgebreid Ouderdompensioen	50.870	48.842
Beleggingen inzake Prepensioen	12.959	14.026
Beleggingen inzake Netto Pensioensparen	3.220	2.638
	<u>67.049</u>	<u>65.506</u>

Verloopoverzicht totaal

	2020	2019
Stand per 1 januari	65.506	54.573
Premie, stortingen en direct beleggingsresultaat	2.705	2.802
Onttrekkingen	-1.883	-1.071
Indirect beleggingsresultaat risico deelnemers	721	9.202
Stand per 31 december	<u>67.049</u>	<u>65.506</u>

Het directe beleggingsresultaat is opgenomen onder premie en stortingen omdat dit meteen geïnvesteerd wordt. In het kasstroomoverzicht zijn deze directe beleggingsresultaten terug te vinden bij aankopen en bij directe beleggingsopbrengsten.

In de toelichting bij de staat van baten en lasten zijn de diverse componenten (premie, inkomende en uitgaande waardeoverdrachten en beleggingsresultaten) terug te vinden.

De beleggingen voor risico deelnemer zijn volgt gespecificeerd:

	<u>31-12-2020</u>	<u>31-12-2019</u>
Vastgoed beleggingen (indirect)	1.018	2.324
Aandelen	39.597	35.362
Vastrentende waarden	18.827	27.158
Overige beleggingen	7.607	662
	<u>67.049</u>	<u>65.506</u>

De beleggingen voor risico deelnemers kunnen verdeeld worden in beleggingen inzake Uitgebreid Ouderdomspensioen (UOP), beleggingen inzake Prepensioen en beleggingen inzake Netto Pensioensparen.

Beleggingen inzake Uitgebreid Ouderdomspensioen (UOP)

	<u>2020</u>	<u>2019</u>
Stand per 1 januari	48.842	39.850
Premie, stortingen en direct beleggingsresultaat	2.014	2.113
Onttrekkingen	-434	-424
Indirect beleggingsresultaat risico deelnemers	448	7.303
Stand per 31 december	<u>50.870</u>	<u>48.842</u>

Beleggingen inzake Prepensioen

	<u>2020</u>	<u>2019</u>
Stand per 1 januari	14.026	13.055
Premie, stortingen en direct beleggingsresultaat	108	80
Onttrekkingen	-1.408	-630
Indirect beleggingsresultaat risico deelnemers	233	1.521
Stand per 31 december	<u>12.959</u>	<u>14.026</u>

Beleggingen inzake Netto Pensioensparen

	<u>2020</u>	<u>2019</u>
Stand per 1 januari	2.638	1.668
Premie, stortingen en direct beleggingsresultaat	583	609
Onttrekkingen	-41	-17
Indirect beleggingsresultaat risico deelnemers	40	378
Stand per 31 december	<u>3.220</u>	<u>2.638</u>

3. Vorderingen en overlopende activa

	<u>31-12-2020</u>	<u>31-12-2019</u>
Te vorderen van sponsor	-	91
Te vorderen van vermogensbeheerder	373	142
Overige vorderingen en overlopende activa	4	2
	<u>377</u>	<u>235</u>

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

4. Overige activa

	<u>31-12-2020</u>	<u>31-12-2019</u>
Liquide middelen	<u>5.042</u>	<u>5.933</u>

Onder de liquide middelen worden die kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen opgenomen, die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn en niet het karakter van beleggingen hebben.

PASSIVA

5. Stichtingskapitaal en reserves

Mutatieoverzicht eigen vermogen

	Algemene reserve	Reserve "Premiedepot"	Verloopoverzicht totaal
Stand per 1 januari 2020	144.810	12.359	157.169
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-34.079	-1.706	-35.785
Stand per 31 december 2020	<u>110.731</u>	<u>10.653</u>	<u>121.384</u>
	Algemene reserve	Reserve "Premiedepot"	Verloopoverzicht totaal
Stand per 1 januari 2019	136.743	9.688	146.431
Uit bestemming saldo van baten en lasten	8.067	2.671	10.738
Stand per 31 december 2019	<u>144.810</u>	<u>12.359</u>	<u>157.169</u>

Het stichtingskapitaal bedraagt € 45.000 (in gehele euro's) = 0,045 en is daarom niet opgenomen in het bovenstaand overzicht.

De reserve 'premiedepot' is een bestemmingsreserve (beklemde reserve).

Het pensioenfonds beheert het premiedepot waarbij de volgende uitgangspunten overeengekomen zijn:

- Het premiedepot kan enkel worden gebruikt voor aanvulling van de opbouw van actieve deelnemers.
- Onttrekking uit het premiedepot vindt plaats wanneer de zuivere kostendeekkende premie boven het voor opbouw beschikbare deel van de gefixeerde premie ligt.
- Ontvangen jaarpremie die hoger is dan de kostendeekkende premie wordt toegevoegd aan het premiedepot. In de jaarpremie is een component van 3% (2019: 3%) van de pensioengrondslag opgenomen die het pensioenfonds ontvangt ter dekking van overige elementen zoals uitvoeringskosten en risicoverzekeringspremies. Met de werkgever is afgesproken dat een overschot of tekort op deze component niet verrekend wordt met het premiedepot. Een resultaat op deze component wordt ook niet verrekend met de werkgever omdat de financiering van de premie is gebaseerd op CDC.
- Het premiedepot wordt niet meegeteld bij de bepaling van de dekkingsgraad.

	31-12-2020		31-12-2019	
		In %		In %
Solvabiliteit				
Pensioenvermogen	924.228	113,6	836.879	120,9
Af: technische voorzieningen	813.497	100,0	692.069	100,0
Eigen vermogen	110.731	13,6	144.810	20,9
Af: vereist eigen vermogen	160.261	19,7	145.246	21,0
Vrij vermogen	-49.530	-6,1	-436	-0,1
Minimaal vereist eigen vermogen	31.726	3,9	26.299	3,8
Actuele dekkingsgraad		113,6		120,9
Beleidsdekkingsgraad		107,5		119,1
Vereiste dekkingsgraad		119,7		121,0

Het pensioenfonds hanteert 3,9% (2019: 3,8%) van de technische voorziening als minimaal vereist eigen vermogen. Het bovenstaand minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen zijn berekend volgens de bestuursuitgangspunten. Bij beiden is de technische voorziening het totaal van de technische voorzieningen risico pensioenfonds en risico deelnemers. En beiden zijn gebaseerd op de technische voorzieningen berekend met de marktrente en niet met de UFR.

Op basis van de beleidsdekkingsgraad, volgens bestuursuitgangspunten, bevindt het pensioenfonds zich ultimo 2020 niet in een solvabele situatie. Volgens de DNB normen is er eind 2020 een ontoereikende solvabiliteit.

Voor de berekening van het vereist eigen vermogen wordt gebruik gemaakt van het standaardmodel.

Berekening dekkingsgraad

De dekkingsgraad is de verhouding tussen het totaal belegd vermogen (inclusief belegd vermogen risico deelnemers) ten opzichte van de totale technische voorziening (inclusief technische voorziening voor risico deelnemers).

Het verloop van de actuele dekkingsgraad kan als volgt worden gespecificeerd:

	2020	2019
	%	%
Dekkingsgraad per 1 januari	120,9	124,7
Premie	-	-0,1
Uitkeringen	0,3	0,4
Toeslagverlening	-1,3	-1,6
Verandering van de rentetermijnstructuur	-17,8	-22,2
Rendement op beleggingen	10,9	22,5
Overige oorzaken	0,6	0,8
Kruisefect	-	-3,6
Dekkingsgraad per 31 december	113,6	120,9

Herstelplan

Aan het einde van het tweede kwartaal 2020 kwam de beleidsdekkingsgraad op basis van UFR onder het Vereist Eigen Vermogen. Het bestuur heeft 29 september 2020 een herstelplan ingediend bij DNB. Hierbij zijn de wettelijke toegestane maximale parameters gehanteerd voor verwachte rendementen en minimale voor de verwachte inflatie. Op 19 november 2020 heeft DNB laten weten in stemmen met het herstelplan 2020.

Startend vanuit een actuele dekkingsgraad van 114,7% was de beoogde beleidsdekkingsgraad ultimo 2020: 116,9%. De gerealiseerde beleidsdekkingsgraad ultimo 2020 is uitgekomen op 117,1%. Dit verschil is ontstaan doordat de werkelijke ontwikkelingen op de financiële markten anders waren dan de gebruikte parameters.

Op 29 maart 2021 is een actualisatie van het herstelplan ingediend bij DNB, uitgaande van de cijfers van eind december 2020. Hierbij zijn de wettelijke toegestane maximale parameters gehanteerd voor verwachte rendementen en minimale voor de verwachte inflatie.

De verwachte beleidsdekkingsgraad ultimo 2021: 124,6%. Bij het vaststellen van het jaarrapport 2020 was nog geen instemming van DNB ontvangen.

Naar verwachting herstelt de beleidsdekkingsgraad ultimo 2022 tot boven het Vereist Eigen Vermogen van 120,2%. Hiermee voldoet het pensioenfonds aan de eisen van de wet en er zijn geen aanvullende maatregelen noodzakelijk. Bij de actualisatie van het herstelplan in maart 2021 is geen rekening gehouden met een eventuele impact van COVID-19 en met de impact van de gewijzigde UFR-methodiek per 1 januari 2021.

6. Technische voorzieningen voor risico pensioenfonds

Verloop technische voorzieningen

	Voorziening pensioen- verplichtingen
Stand per 1 januari 2020	626.563
Mutatie technische voorzieningen	119.885
Stand per 31 december 2020	746.448
	Voorziening pensioen- verplichtingen
Stand per 1 januari 2019	499.297
Mutatie technische voorzieningen	127.266
Stand per 31 december 2019	626.563

Bij het vaststellen van de technische voorzieningen is de marktrente gehanteerd waarbij geen rekening is gehouden met de UFR.

Mutatie technische voorzieningen

	2020	2019
Pensioenopbouw	16.859	13.568
Toeslagen	7.659	7.386
Rentetoevoeging	-2.086	-1.209
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-8.822	-8.474
Toevoegingen voor uitvoeringskosten	201	110
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	2.279	2.117
Wijziging marktrente	119.571	120.088
Wijziging actuariële uitgangspunten	-18.263	-6.185
Overige wijzigingen	2.487	-135
	<u>119.885</u>	<u>127.266</u>

Voor de toelichting op de verschillende posten wordt verwezen naar de toelichting in de staat van baten en lasten.

De voorziening pensioenverplichtingen is naar categorie van deelnemers als volgt samengesteld:

	31-12-2020		31-12-2019	
	Aantal		Aantal	
Deelnemers	722	283.684	742	235.962
Gewezen deelnemers	1.807	326.802	1.751	262.193
Pensioengerechtigden	287	129.655	275	123.221
IBNR	-	1.290	-	1.476
Schadereserve	-	2.722	-	1.766
Opslag levenslang ouderdomspensioen	-	2.295	-	1.945
	<u>2.816</u>	<u>746.448</u>	<u>2.768</u>	<u>626.563</u>

De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat er geen sprake is van een financieringsachterstand. Dit betekent dat alle opgebouwde aanspraken zijn opgenomen in de technische voorzieningen.

In 2009 is een IBNR (incurred but not reported) voorziening gevormd van € 1.400 met betrekking tot arbeidsongeschiktheidsrisico's voor zieke deelnemers. In 2017 is de IBNR opnieuw vastgesteld en wordt deze sindsdien berekend als de som van de premie arbeidsongeschiktheidspensioen van de laatste twee boekjaren. De premie arbeidsongeschiktheidspensioen is gelijk aan de bruto herverzekeringpremie voor het arbeidsongeschiktheidspensioen met een korting van 30%. Ultimo 2020 is de IBNR vastgesteld op € 1.290 (2019: € 1.476).

Het excedent arbeidsongeschiktheidsrisico is verzekerd met een stop loss verzekering.

De schadereserve is gebaseerd op de contante waarde van de nog op te bouwen aanspraken van arbeidsongeschikte deelnemers.

De opslag levenslang ouderdomspensioen is 0,4% van de technische voorzieningen voor het ouderdomspensioen voor deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden.

Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

Korte beschrijving van de pensioenregeling

De pensioenregeling is een middelloonregeling met een pensioenleeftijd van 67 jaar. De deelnemer heeft de mogelijkheid om het pensioen eerder, of in overleg met de werkgever, later in te laten gaan.

De pensioengrondslag is gelijk aan 13 maal het vaste maandsalaris, vermeerderd met de vakantietoeslag tot een gemaximeerd bedrag en onder aftrek van een franchise. De franchise wordt jaarlijks vastgesteld.

Tevens bestaat er recht op nabestaanden- en wezenpensioen.

Deelname aan de regeling is verplicht voor alle werknemers van Robeco Nederland B.V. en OCE Nederland B.V. vanaf de leeftijd van 21 jaar.

Jaarlijks beslist het bestuur van het pensioenfonds de mate waarin rechten van alle deelnemers (actieven, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden) worden geïndexeerd. Overeenkomstig artikel 10 van de Pensioenwet kwalificeert de pensioenregeling als een uitkeringsovereenkomst.

In 2020 was het pensioenreglement als volgt:

- De opbouw is 1,738% middelloon. De toeslagverlening van het middelloon is voorwaardelijk en afhankelijk van het vermogen van het pensioenfonds. De toeslagambitie is 90%.
De opbouw wordt verlaagd als de premiebijdrage en een onttrekking uit het premiedepot ontoereikend is voor de pensioenopbouw.
- Eigen bijdrage van 6% van de pensioengrondslag (2019: 6%) met een maximum van 25% van de premie.
- Het maximum salaris is € 83.218 (2020), boven dit maximum geldt een beschikbare premie die echter ook als loon kan worden uitbetaald.
- De beschikbare premie voor het excedent stuk is leeftijdsafhankelijk.
- Voor het salaris boven € 110.111 (2020) kan een leeftijdsafhankelijke premie netto gespaard worden.

Toeslagverlening

Het pensioenfonds heeft de ambitie de opgebouwde aanspraken te verhogen met de prijsindex.

Het bestuur verwacht dat, over een langere periode gemeten, gemiddeld 90% van deze ambitie kan worden gerealiseerd. Of de verhoging wordt verleend, is afhankelijk van de financiële situatie van het pensioenfonds per jaareinde. Indien uit de berekening van de dekkingsgraad blijkt dat de gewenste beleggingsbuffer aanwezig is, zal naar verwachting volledige toeslagverlening plaats vinden.

De beslissing over toeslagverlening wordt genomen in de januari vergadering. De aanpassing gaat in op 1 februari daaropvolgend.

Voor actieve deelnemers gaat vanaf 2015 de salarisaanpassing in per 1 april in plaats van per 1 januari.

Het bestuur heeft in de vergadering van januari 2020 besloten dat in 2020 een toeslag wordt toegekend aan alle (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden van 1,23%. Dit is zowel voor actieven als voor niet-actieven een 47,5% indexering.

Het bestuur heeft in de vergadering van januari 2021 besloten dat in 2021 géén toeslag wordt toegekend aan de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden.

Inhaaltoeslagen

Het bestuur heeft nadere kaders voor inhaaltoeslagen vastgelegd, waarbij is besloten dat middelen specifiek kunnen worden aangewend om alle deelnemers te compenseren.

Het bestuur heeft in de vergadering van januari 2020 en van januari 2021 besloten om geen inhaaltoeslag toe te kennen.

7. Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

	2020	2019
Stand per 1 januari	65.506	54.573
Premie, stortingen en direct beleggingsresultaat	2.705	2.802
Onttrekkingen	-1.883	-1.071
Indirect beleggingsresultaat risico deelnemers	721	9.202
Stand per 31 december	<u>67.049</u>	<u>65.506</u>

De voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemers is te splitsen in een voorziening Uitgebreid Ouderdomspensioen, een voorziening Prepensioen en een voorziening Netto Pensioensparen.

Het pensioenfonds kent een vrijwillige aanvullende pensioenregeling. De deelnemer kan hierin sparen voor een aanvullend pensioen. De deelnemer kan bijdragen storten voor zover de deelnemer hiervoor "fiscale ruimte" heeft. De werknemer kan er voor kiezen extra stortingen te doen in de vrijwillige aanvullende pensioenregeling ten laste van zijn bruto en/of netto loon.

De werkgever stelt een premie beschikbaar over het excedentsalaris. De werknemer kan deze premie aanwenden voor de vrijwillige aanvullende pensioenregeling, dan wel er voor kiezen het bedrag toe te laten voegen aan zijn bruto en/of netto loon.

8. Overige schulden en overlopende passiva

	31-12-2020	31-12-2019
Derivaten	416	450
Schuld aan sponsor	114	-
Afdracht loonheffing en premies	243	223
Waardeoverdrachten	298	244
Te betalen kosten	431	188
Verzekeringsmaatschappij	43	11
Overige schulden en overlopende passiva	76	82
Vooruit ontvangen pensioenpremie	3.940	4.792
	<u>5.561</u>	<u>5.990</u>

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Risicobeheer en derivaten

Er zijn geen wijzigingen in de risico-inschatting als gevolg van COVID-19-ontwikkeling.

Solvabiliteitsrisico

Het pensioenfonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het pensioenfonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de marktwaarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het pensioenfonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het pensioenfonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd.

Indien de solvabiliteit van het pensioenfonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het pensioenfonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslagverlening op opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het pensioenfonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

	31-12-2020	31-12-2019
Het Tekort / Tekort volgens de bestuursuitgangspunten is als volgt:		
Technische voorziening	813.497	692.069
Buffers:		
S1 Renterisico	3.254	11.439
S2 Risico zakelijke waarden	140.466	120.784
S3 Valutarisico	20.985	34.238
S4 Grondstoffenrisico	-	-
S5 Kredietrisico	22.708	20.123
S6 Verzekeringstechnisch risico	30.125	26.042
S7 Liquiditeitsrisico	-	-
S8 Concentratierisico	-	-
S9 Operationeel risico	-	-
S10 Actief beheerrisico	21.550	20.038
Diversificatie effect	-78.827	-87.418
Totaal S (vereiste buffers)	160.261	145.246
Vereist pensioenvermogen	973.758	837.315
Pensioenvermogen (totaal activa - schulden)	924.228	836.879
Tekort/Tekort	-49.530	-436

De voorziening pensioenverplichtingen ultimo 2020 (en 2019) is niet volgens de Pensioenwet en de FTK-grondslagen berekend, maar op basis van marktrente zonder toepassing van de UFR (en het driemaandsgemiddelde).

Met de toepassing van de UFR volgens de richtlijnen van DNB is de voorziening pensioenverplichtingen (inclusief technische voorziening risico deelnemers) € 750.882 (2019: € 649.761), het minimaal vereist eigen vermogen € 29.284 (2019: € 24.691) en het vereist eigen vermogen € 148.006 (2019: € 137.388).

Volgens deze wettelijke maatstaven heeft het pensioenfonds een ontoereikende solvabiliteit op 31 december 2020, in tegenstelling tot 31 december 2019.

Bij de berekening van de buffers past het pensioenfonds de standaardmethode toe. Voor de samenstelling van de beleggingen voor risico van het pensioenfonds wordt uitgegaan van de strategische asset mix in de evenwichtssituatie.

Voor het vereist eigen vermogen wordt gebruik gemaakt van het standaardmodel zoals dat beschikbaar is gesteld door DNB. Hoewel er sprake is van een actief beleggingsbeleid voor zowel vastrentende als zakelijke waarden is er voor het bestuur geen aanleiding om daarom af te wijken van het standaardmodel. Het actieve beleid beperkt zich voor de meeste beleggingen tot een van te voren vastgestelde Tracking error (maximale afwijking ten opzichte van de gekozen benchmark) en er wordt geen gebruik gemaakt van illiquide beleggingen die het risico van de portefeuille materieel kunnen verhogen.

De meeste beleggingen worden gedaan in beleggingsfondsen die dagelijks verhandelbaar zijn.

Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid
- premiebeleid
- herverzekeringsbeleid
- toeslagbeleid

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM studies. Een ALM studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (beleggings)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten.

De beleggingsinformatie in de risicotabellen is opgenomen op basis van het doorkijk-principe en kunnen daarom afwijken van de cijfers opgenomen in de toelichting op de balans.

Marktrisico's (S1 - S4)

Marktrisico omvat de mogelijkheden voor winst of verlies en omvat het renterisico, prijs(koers)risico en valutarisico.

De strategie van het pensioenfonds met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen. Het marktrisico wordt op dagelijkse basis bewaakt in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De overall-marktpositities worden periodiek gerapporteerd aan het bestuur.

S1 Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarden van de vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen wijzigen als gevolg van veranderingen in de marktrente.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van duration. De duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren.

Op balansdatum is de duration van de beleggingen korter dan de duration van de verplichtingen. Er is derhalve sprake van een zogenaamde "duration-mismatch". Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van beleggingen minder snel daalt dan de waarde van de verplichtingen (bij toepassing van de marktrentestructuur) daalt. Hierdoor zal de dekkingsgraad stijgen. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt.

De hoogte van de voorzieningen is bepaald door toepassing van de marktrente. De UFR is niet toegepast.

De duration geeft aan hoeveel procent bij benadering de reële waarde van een belegging of verplichting verandert bij een parallelle verschuiving van de rentecurve. Een hoge duration geeft een hoge gevoeligheid voor veranderingen in de rente weer. Het pensioenfonds streeft een rente afdekking na van 50% van de verplichtingen. De werkelijke renteafdekking ultimo 2020 is 51,4% (2019: 48,8%).

	31-12-2020		31-12-2019	
	Balanswaarde	Duration	Balanswaarde	Duration
Vastrentende waarden (exclusief derivaten)	435.661	6,3	393.242	6,1
Totaal belegd vermogen	867.558	11,8	783.104	10,6
Technische voorziening	813.497	25,9	692.069	25,4

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

	31-12-2020		31-12-2019	
		In %		In %
Resterende looptijd < 1 jaar	80.372	21,7	136.824	32,9
Resterende looptijd > 1 en < 5 jaar	73.491	19,9	56.686	13,6
Resterende looptijd > 5 jaar	215.766	58,4	222.972	53,5
	<u>369.629</u>	<u>100,0</u>	<u>416.482</u>	<u>100,0</u>

S2 Risico zakelijke waarden

Het risico zakelijke waarden of te wel het prijsrisico is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardewijzigingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico kan worden gemitigeerd door diversificatie. In aanvulling hierop kan het prijsrisico worden gehedged door het gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten), zoals opties en futures.

	31-12-2020		31-12-2019	
	In %		In %	
Specificatie aandelen naar sector:				
Energie	3.915	1,1	8.070	2,4
Basismaterialen	15.381	4,3	8.094	2,4
Industrie & dienstverlening	31.870	8,8	32.628	9,6
Consumenten producten	89.217	24,8	63.450	19,0
Farmacie & gezondheidszorg	38.818	10,8	24.778	7,4
Financiële dienstverlening	67.454	18,8	85.478	25,6
Informatie technologie	61.167	17,0	35.296	10,6
Telecom	37.050	10,3	28.862	8,6
Nutsbedrijven	12.199	3,4	28.769	8,6
Private equity	1.459	0,4	2.546	0,8
Overig	1.186	0,3	16.550	5,0
	<u>359.716</u>	<u>100,0</u>	<u>334.521</u>	<u>100,0</u>

	31-12-2020		31-12-2019	
	In %		In %	
Specificatie aandelen naar regio:				
Nederland	4.227	1,2	2.860	0,9
Europa	59.493	16,5	63.773	19,0
Noord-Amerika	212.913	59,2	189.800	56,7
Wereldwijd	8.583	2,4	18.471	5,5
Pacific	41.977	11,7	44.005	13,2
Azië	31.064	8,6	13.066	3,9
Emerging Markets	1.459	0,4	2.546	0,8
	<u>359.716</u>	<u>100,0</u>	<u>334.521</u>	<u>100,0</u>

S3 Valutarisico

Het pensioenfonds heeft het beleid om het valutarisico volledig af te dekken. Hierbij wordt niet per afzonderlijke positie een afdekking ingeregeld, maar beoordeling vindt plaats op totaalniveau, echter zonder rekening te houden met de beleggingen voor rekening en risico deelnemers.

De portefeuille wordt in principe - voor zover de valuta-exposure in GBP, JPY, CHF, CAD en AUD nog niet is afgedekt binnen de fondsen - deze zoveel als praktisch mogelijk voor 100% afgedekt naar de euro op basis van benchmark gewichten. De valuta-exposure in USD was voor 50% afgedekt naar de euro, in 2020 is besloten dit naar 100% afdekking te brengen.

De vreemde valutapositie voor en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven.

	Positie voor afdekking 2020	Valuta- derivaten 2020	Nettopositie na afdekking 2020	Nettopositie na afdekking 2019
EUR	469.214	274.800	744.014	593.205
GBP	17.628	-13.744	3.884	-180
JPY	20.865	-24.449	-3.584	-6.072
USD	226.654	-207.966	18.688	103.514
AUD	13.863	-6.965	6.898	8.164
CAD	21.158	-9.879	11.279	10.421
CHF	14.440	-9.295	5.145	4.664
SEK	3.470	-	3.470	5.993
NOK	3.994	-	3.994	2.069
DKK	1.442	-	1.442	1.084
HKD	11.152	-	11.152	7.898
NZD	1.656	-	1.656	1.524
SGD	2.590	-	2.590	4.653
BRL	2.921	-	2.921	5.166
ZAR	3.133	-	3.133	3.311
Overige	50.876	-	50.876	37.690
	<u>865.056</u>	<u>2.502</u>	<u>867.558</u>	<u>783.104</u>

S5 Kredietrisico

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het pensioenfonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het pensioenfonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het pensioenfonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten waardoor het pensioenfonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft jegens het pensioenfonds; het vragen van extra zekerheden. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het pensioenfonds enkel belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert.

Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied. Met betrekking tot niet-beursgenoteerde beleggingen, met name OTC-derivaten, wordt door het pensioenfonds enkel gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten zodat posities van het pensioenfonds adequaat worden afgedekt door onderpand.

	31-12-2020		31-12-2019	
	In %		In %	
Specificatie vastrentende waarden naar sector:				
Nederlandse overheidsinstellingen	100.555	27,2	134.726	32,4
Buitenlandse overheidsinstellingen	77.297	20,9	88.428	21,2
Financiële Instellingen	77.803	21,1	63.871	15,3
Handels- en industriële bedrijven	101.294	27,4	90.425	21,7
Andere instellingen	12.680	3,4	39.032	9,4
	<u>369.629</u>	<u>100,0</u>	<u>416.482</u>	<u>100,0</u>

	31-12-2020		31-12-2019	
	In %		In %	
Specificatie vastrentende waarden naar regio:				
Mature markets	334.324	90,4	374.485	89,9
Opkomende markten	35.305	9,6	41.997	10,1
	<u>369.629</u>	<u>100,0</u>	<u>416.482</u>	<u>100,0</u>

Beleggingen waarvan de uitgevende partij is gevestigd in Azië (exclusief Japan, Hong Kong en Singapore), Latijns Amerika of Rusland worden gerekend tot de regio 'Opkomende markten'.

De kredietwaardigheid van de debiteuren is als volgt opgebouwd:

	31-12-2020		31-12-2019	
	In %		In %	
AAA	134.206	36,3	189.511	45,5
AA	31.259	8,5	24.616	5,9
A	64.183	17,4	57.224	13,7
BBB	82.783	22,4	72.694	17,5
Lager dan BBB	42.714	11,6	37.184	8,9
Geen rating	14.484	3,8	35.253	8,5
	<u>369.629</u>	<u>100,0</u>	<u>416.482</u>	<u>100,0</u>

Bij de rating heeft Northern Trust gebruikt gemaakt van Moody's.

S6 Actuariële risico's

Langlevenrisico

Het langlevenrisico is het belangrijkste actuariële (verzekeringstechnische) risico. Langlevenrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van de Prognosetafel AG2020 met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevenrisico verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen. In deze Prognosetafel zijn de mogelijke toekomstige effecten als gevolg van COVID-19 niet opgenomen.

Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico betekent dat het pensioenfonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het pensioenfonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het pensioenfonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen ("schadereserve"). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien.

Het pensioenfonds heeft het excedent arbeidsongeschiktheidspensioen en overlijdensrisico middels een stop loss contract herverzekerd. De herverzekeringsovereenkomst is aangegaan voor de periode van 1 januari 2020 tot en met 31 december 2022. Met de herverzekeraar zijn geen resultaatdelingen overeengekomen. De premie bedraagt 8,9% van de jaarpremie bij volledige herverzekering € 143 (2019: € 135). Het eigen behoud bedraagt 125% van de jaarpremie bij volledige herverzekering.

Daarnaast heeft het pensioenfonds sinds 2014 het premievrijstelling bij invaliditeit (PVI) risico verzekerd bij elipsLife. De huidige herverzekeringsovereenkomst is aangegaan voor de periode van 1 januari 2020 tot en met 31 december 2022. In 2020 bedroeg de jaarpremie € 331 (2019 € 298). In geval van arbeidsongeschiktheid van een deelnemer keert elipsLife het verzekerde bedrag uit. Dit bedrag dient ter financiering van de toekomstige pensioenopbouw van een arbeidsongeschikte deelnemer.

Toeslagrisico

Het bestuur van het pensioenfonds heeft de ambitie om de pensioenen te indexeren. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, rendement, looninflatie en demografie. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de toeslagtoezegging van de deelnemers (actief en inactief) en pensioengerechtigden voorwaardelijk is.

Het pensioenfonds heeft in de ABTN vastgelegd dat de hoogte van de beleidsdekkingsgraad bepalend is voor de toeslagruimte. Door de wijziging van regeling; van een eindloon naar een middelloonregeling per 1 januari 2011, is het voorwaardelijk toeslagbesluit ook relevant voor de actieve deelnemers.

Ultimo 2020 bedraagt de beleidsdekkingsgraad 107,5%. Gegeven deze dekkingsgraad heeft het bestuur besloten om per 1 februari 2021 geen indexatie toe te kennen.

S7 Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen. Hierdoor kan het pensioenfonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico wordt beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er wordt eveneens rekening gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies. Inzake het liquiditeitsrisico wordt vermeld dat het pensioenfonds in haar beleggingsportefeuille over voldoende obligaties beschikt die onmiddellijk zonder waardeverlies verkocht kunnen worden om eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren.

S8 Concentratierisico

Grote posten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd. Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaakt.

Dit betreft de volgende posten:

	<u>31-12-2020</u>	<u>31-12-2019</u>
Duitse staatsobligaties	37.630	41.567
Franse staatsobligaties	29.057	-
Nederlandse staatsobligaties	131.103	137.265

S9 Operationeel risico

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het pensioenfonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden bewaakt in de SLA.

Systeemrisico

Het systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert waardoor beleggingen van het pensioenfonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het pensioenfonds niet beheersbaar.

Specifieke financiële instrumenten (derivaten)

Het pensioenfonds gebruikt derivaten hoofdzakelijk om de hiervoor vermelde vormen van marktrisico zo veel mogelijk af te dekken. Een van de belangrijkste risico's bij derivaten is het kredietrisico. Dit is het risico dat tegenpartijen niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen. Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met te goeder naam en faam bekend staande partijen.

Zie ook: toelichting op de balans - activa bij derivaten.

S10 Actief beheerrisico

Het actief beheerrisico heeft betrekking op de ruimte om bij de uitvoering van het beleggingsbeleid af te wijken van de strategisch nageleefde portefeuille. De mate van actief beheer is bepaald aan de hand van de tracking error ten opzichte van de voor de portefeuille vastgestelde benchmark.

De tracking error ultimo 2020 is 0,9% (ultimo 2019: 2,4%).

Naast de tracking error moet bij de vaststelling van het VEV voor actief beheer ook rekening worden gehouden met de total expense ratio. Verder wordt het VEV voor actief beheer alleen aangehouden over de aandelen.

Het pensioenfonds heeft S7, S8 en S9 gelijkgesteld aan 0.

Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen het pensioenfonds en de aangesloten ondernemingen en haar bestuurders.

Transacties met bestuurders

Bedragen in Euro's

De bestuurders, in dienst bij de werkgever, ontvangen geen beloning van het pensioenfonds. Het bestuurslid en zijn plaatsvervanger, die namens de pensioengerechtigden optreden, ontvangen ieder een vergoeding van € 8.000 op jaarbasis.

Pensioengerechtigde vertegenwoordigers in het Verantwoordingsorgaan ontvangen ieder een vergoeding van € 2.000 op jaarbasis.

Er zijn geen leningen verstrekt aan en er zijn geen vorderingen op (voormalige) bestuurders.

Overige transacties met verbonden partijen

Betreffende de uitvoeringsovereenkomst tussen pensioenfonds en werkgever met betrekking tot de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de regeling wordt verwezen naar de uitvoeringsovereenkomst.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Bedragen in Euro's.

Langlopende contractuele verplichtingen

Het pensioenfonds heeft de uitbestedingsovereenkomst met Achmea Pensioenservices per 1 januari 2018 verlengd tot en met 31 december 2020. Begin 2020 is deze overeenkomst verlengd tot en met 31 december 2021. De jaarlijks te betalen vergoeding bedraagt circa € 436.000 inclusief BTW. De totale verplichting voor de resterende looptijd bedraagt € 436.000 inclusief BTW.

Het pensioenfonds heeft in 2019 de herverzekeringsovereenkomst met Zwitserleven verlengd tot en met 31 december 2022. De jaarlijks te betalen vergoeding bedraagt circa € 143.000. De totale verplichting voor de resterende looptijd bedraagt € 286.000.

Het pensioenfonds heeft in 2019 de herverzekeringsovereenkomst met elipsLife verlengd tot en met 31 december 2022. De jaarlijks te betalen vergoeding bedraagt circa € 330.000. De totale verplichting voor de resterende looptijd bedraagt € 660.000.

Voorwaardelijke verplichtingen

Per jaareinde lopen er geen juridische procedures tegen het pensioenfonds en heeft het pensioenfonds tevens geen juridische procedures aangespannen tegenover derden.

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Nieuwe (gewijzigde) UFR-methodiek geldend vanaf 1 januari 2021

De door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur voor pensioenfondsen is gebaseerd op een zogeheten Ultimate Forward Rate (UFR)-methode samen met de 6-maands EURIBOR swaprente.

De Commissie Parameters heeft in juni 2019 een advies uitgebracht om de UFR-methode te wijzigen. Dit advies is door DNB overgenomen. DNB heeft in augustus 2020 besloten om deze nieuwe methodiek vanaf 1 januari 2021 in vier gelijke stappen in te voeren.

De rentetermijnstructuur zal in de periode tot 1 januari 2024 gebaseerd zijn op een gewogen gemiddelde van de rentetermijnstructuur op basis van de huidige en de nieuwe UFR-parameters.

De onderliggende gewichten zullen met gelijke stappen, jaarlijks op 1 januari, aangepast worden. Deze stapsgewijze invoering zorgt ervoor dat het effect van de nieuwe UFR-methode op de dekkingsgraden (en premies) van pensioenfondsen zich geleidelijk in de tijd ontwikkelt. Het effect van het wijzigen van de UFR-methode is voor ieder pensioenfonds anders en zal leiden tot een lagere dekkingsgraad. Voor pensioenfondsen met relatief veel oude deelnemers zal de impact minder groot zijn (circa 1,0% tot 2,0% per jaar) dan voor pensioenfondsen met jonge deelnemers (circa 2,0% tot 3,0% per jaar).

Het effect voor pensioenfonds Robeco is een daling van de dekkingsgraad, volgens DNB-normen, van 2%-punt. De UFR dekkingsgraad was op 31 december 2020: 123,1% en door de wijziging van de UFR-methode op 1 januari 2021: 121,1%.

Toeslagverlening

Op basis van de financiële positie en de verwachting dat de toeslagverlening duurzaam kan worden doorgevoerd, heeft het bestuur in januari 2021 besloten géén toeslag toe te kennen in 2021.

6 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

9. Premiebijdragen van werkgever en werknemers

	2020	2019
Werkgeversgedeelte pensioenpremie	15.077	15.736
Werknemersgedeelte pensioenpremies	2.389	2.499
Premiebijdrage PVI-premies	274	238
Bijdrage kosten netto regeling	31	-
	<u>17.771</u>	<u>18.473</u>

Met de werkgevers is een uitvoeringsovereenkomst overeengekomen voor een periode van 3 jaar, ingaande 1 januari 2019.

De premiebijdrage van actieve deelnemers is 6% (2019: 6%).

De uiteindelijke premie is vastgesteld op 43,4% van de pensioengrondslag (2019: 43,4%).

In de periode van 3 jaar kan het voorkomen dat de werkelijke premie hoger of lager is dan de wettelijk vereiste kostendekkende premie. Het verschil tussen de werkelijke premie en de kostendekkende premie komt ten gunste of ten laste van de reserve 'premi depot'. In 2020 is het premietekort € 4.235 (2019: € 385 premieoverschot), hetgeen onttrokken is aan het premie depot.

Bij de premie voor de herverzekering premievrijstelling bij invaliditeit vergoeden, sinds 2019, de werkgevers de premie voor de bruto basis regeling en de premie voor de netto DC regeling. Het pensioenfonds draagt de premie voor de bruto DC regeling.

De bijdrage van de werkgevers is opgenomen in de resultatenrekening als een premiebijdrage werkgevers en de kosten zijn opgenomen bij 20. Herverzekeringen, in 2020 waren de kosten € 331 (2019: € 298) en de bijdrage € 274 (2019: € 238).

De werkgevers vergoeden ook de administratiekosten voor de netto regeling. Tot en met 2019 werden deze gesaldeerd in de Staat van baten en lasten opgenomen. Vanaf 2020 staat de bijdrage (€ 31) onder premies en de lasten onder 15. Uitvoeringskosten.

De kostendekkende en feitelijke premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

	2020	2019
Kostendekkende premie	23.519	19.564
Feitelijke premie	19.507	20.185

De feitelijke en kostendekkende premie zijn inclusief de premiebijdrage risico deelnemers € 1.736 (2019: € 1.712).

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord.

De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

	2020	2019
Actuarieel benodigde koopsom inclusief bijdrage voor risico deelnemers	19.061	15.644
Uitvoeringskosten	641	659
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	3.817	3.261
	<u>23.519</u>	<u>19.564</u>

De samenstelling van de feitelijke premie is als volgt:

	2020	2019
Actuarieel benodigde koopsom inclusief bijdrage voor risico deelnemers	19.061	15.644
Uitvoeringskosten	641	659
Financiering toeslagambitie	3.817	3.261
Premiemarge	-4.012	621
	<u>19.507</u>	<u>20.185</u>

10. Premiebijdragen voor risico deelnemers

	2020	2019
Periodieke premies	<u>1.736</u>	<u>1.712</u>

11. Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds

2020	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten van vermogens- beheer	Totaal
Aandelen	10.504	-3.638	-797	6.069
Vastrentende waarden	-	54.994	-943	54.051
Derivaten	-	13.485	-	13.485
Overige beleggingen	29	-115	-49	-135
Overige opbrengsten/lasten	-12	-	-	-12
	<u>10.521</u>	<u>64.726</u>	<u>-1.789</u>	<u>73.458</u>

Het beleggingsresultaat van de beleggingen met betrekking tot het premiedepot is opgenomen onder de beleggingsresultaten risico pensioenfonds. In 2020 was dit een directe beleggingsopbrengst van € 0 (2019: € 2), een indirecte beleggingsopbrengst van € 2.554 (2019: € 2.319) en directe kosten vermogensbeheer van € 19 (2019: € 27), opgenomen onder de beleggingscategorie vastrentende waarden.

Ontvangen en betaalde rente betreffende rente van de rekening-courant, waardeoverdrachten, verzekeringsmaatschappijen e.d. worden opgenomen onder overige opbrengsten/lasten bij directe beleggingsopbrengsten.

In tegenstelling tot de in het bestuursverslag opgenomen paragraaf "kostentransparantie" zijn hier alleen de kosten van vermogensbeheer opgenomen die het pensioenfonds op factuurbasis heeft betaald. Deze kosten bestaan onder andere uit kosten vermogensbeheerder, beheerskosten, bewaarloon, kosten beleggingscommissie en advieskosten. De transactiekosten op factuurbasis zijn € 0 (2019: € 0).

2019	Directe beleggingsopbrengsten	Indirecte beleggingsopbrengsten	Kosten van vermogensbeheer	Totaal
Aandelen	10.065	60.929	-809	70.185
Vastrentende waarden	201	64.881	-993	64.089
Derivaten	-	-6.773	-	-6.773
Overige beleggingen	-15	111	-70	26
Overige opbrengsten/lasten	-13	-	-	-13
	<u>10.238</u>	<u>119.148</u>	<u>-1.872</u>	<u>127.514</u>

12. Beleggingsresultaten voor risico deelnemers

2020	Directe beleggingsopbrengsten	Indirecte beleggingsopbrengsten	Kosten van vermogensbeheer	Totaal
Beleggingsresultaten risico deelnemers	<u>657</u>	<u>721</u>	<u>-</u>	<u>1.378</u>

2019	Directe beleggingsopbrengsten	Indirecte beleggingsopbrengsten	Kosten van vermogensbeheer	Totaal
Beleggingsresultaten risico deelnemers	<u>426</u>	<u>9.202</u>	<u>-</u>	<u>9.628</u>

13. Overige baten

	2020	2019
Incidentele baten	19	-

14. Pensioenuitkeringen

	2020	2019
Ouderdomspensioen	6.814	6.651
Partnerpensioen	1.723	1.625
Wezenpensioen	46	51
Afkopen	15	18
Arbeidsongeschiktheidspensioen	209	101
	8.807	8.446
Netto nabestaanden uitkeringen	1	1
	8.808	8.447

De toeslag op de uitkeringen per 1 februari 2020, zoals vastgesteld door het bestuur, bedraagt 1,23% (2019: 1,70%) en een inhaaltoeslag van 0% (2019: 0,1%).

De post Afkopen betreft de afkoop van pensioenen die lager zijn dan € 497,27 (2019: € 484,09) per jaar (de afkoopgrens) overeenkomstig artikel 66 van de Pensioenwet. (Bedragen in hele euro's).

15. Uitvoeringskosten

	2020	2019
Administratiekosten	568	539
Administratiekosten Flexioen	-	14
Controle en advieskosten	107	127
Kosten bestuur, Raad van Toezicht en Verantwoordingsorgaan	133	119
Communicatiekosten	45	64
Overige kosten	53	50
	906	913

De stijging van de administratiekosten in 2020 is veroorzaakt door éénmalige kosten als gevolg van o.a. wettelijke maatregelen; o.a. doorontwikkeling URM op UPO. Daarnaast worden de administratiekosten voor de netto regeling, die doorbelast worden aan de werkgevers, niet meer gesaldeerd opgenomen. De baten zijn opgenomen bij 9. Premiebijdragen (€ 31).

Ingevolge artikel 382a Titel 9 Boek 2 Burgerlijk Wetboek wordt gemeld dat de honoraria betaald aan accountantskosten als volgt zijn samengesteld:

	Onafhankelijke accountant	Overig netwerk	Verloopoverzicht totaal
2020			
Controle van de jaarrekening en DNB staten	53	-	53
Andere niet-controle diensten	-	-	-
Fiscale advisering	-	-	-
Advisering over risicobeheersing	-	-	-
	<u>53</u>	<u>-</u>	<u>53</u>

De controlewerkzaamheden zijn voor de verslagjaren 2020 en 2019 uitgevoerd door Pricewaterhouse Coopers Accountants N.V.

	Onafhankelijke accountant	Overig netwerk	Verloopoverzicht totaal
2019			
Controle van de jaarrekening en DNB staten	54	-	54
Andere niet-controle diensten	-	-	-
Fiscale advisering	-	-	-
Advisering over risicobeheersing	-	-	-
	<u>54</u>	<u>-</u>	<u>54</u>

Personeelsleden

Bij het pensioenfonds zijn geen werknemers in dienst. De werkzaamheden worden verricht door werknemers die in dienst zijn van de werkgever.

Bezoldiging bestuurders en Raad van Toezicht

Per 1 januari 2018 is er een nieuw beloningsbeleid, dat na drie jaar geëvalueerd zal worden.

- Bestuursleden namens de pensioengerechtigden ontvangen een vergoeding van € 8.000 per jaar, deze bedragen zijn eventueel te vermeerderen met omzetbelasting. De overige bestuursleden ontvangen geen bezoldiging.
- Leden namens de pensioengerechtigden in het Verantwoordingsorgaan ontvangen een vergoeding van € 2.000 per jaar. De overige leden van het Verantwoordingsorgaan ontvangen geen bezoldiging.
- De leden van de Raad van Toezicht ontvangen ieder een vergoeding van € 15.000 per jaar en de voorzitter van de Raad van Toezicht ontvangt een vergoeding van € 17.500 op jaarbasis, deze bedragen zijn eventueel te vermeerderen met omzetbelasting.

Ten laste van 2020: voor pensioengerechtigde bestuursleden € 17.680, voor pensioengerechtigde VO-leden € 4.000 en voor de RvT € 57.475 (dit zijn betalingen inclusief BTW).

(Bedragen zijn in hele euro's.)

16. Mutatie technische voorzieningen voor risico pensioenfonds

	2020	2019
Pensioenopbouw	16.859	13.568
Toeslagen	7.659	7.386
Rentetoevoeging	-2.086	-1.209
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-8.822	-8.474
Toevoegingen voor uitvoeringskosten	201	110
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	2.279	2.117
Wijziging marktrente	119.571	120.088
Wijziging actuariële uitgangspunten	-18.263	-6.185
Overige wijzigingen	2.487	-135
	<u>119.885</u>	<u>127.266</u>

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling (van de individuele werknemer).

De pensioenopbouw van de actieve deelnemers vindt deels plaats op basis van middelloon en deels op basis van DC.

Toeslagen

Het pensioenfonds streeft ernaar de ingegane pensioenen en de premievrije pensioenrechten jaarlijks aan te passen aan de ontwikkeling van de consumentenprijsindex. Deze toeslagverlening heeft een voorwaardelijk karakter. Dit betekent dat geen recht op toeslagverlening bestaat en dat het niet zeker is of / en in hoeverre in de toekomst toeslagverlening zal plaats vinden. Een eventuele achterstand in de toeslagverlening kan in principe worden ingehaald.

Rentetoevoeging

De voorziening pensioenverplichtingen is in het boekjaar opgerent met de marktrente van 0,324% negatief (2019: 0,235% negatief).

Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen van de verslagperiode.

Toevoegingen voor uitvoeringskosten

Toekomstige uitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de kosten van de verslagperiode.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de rentetermijnstructuur. De gehanteerde rentetermijnstructuur 2020 is de marktrente waarbij geen rekening is gehouden met de UFR. De rentetermijnstructuur is bepaald door de swap bid koersen om te zetten naar DNB zero.

Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

Wijziging actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen voor de gehele bevolking als voor de populatie van het pensioenfonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het pensioenfonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

Vanaf boekjaar 2019 zijn de correctiefactoren in verband met ervaringssterfte aangepast en wordt er gebruik gemaakt van Mercer ES 2019.

Vanaf boekjaar 2020 is de grondslag voor overlevingskansen gebaseerd op de Prognosetafel AG2020.

Overige wijzigingen

	2020	2019
Resultaat op kanssystemen:		
Resultaat op sterfte	1.128	837
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	1.394	-998
Resultaat op mutaties	-35	26
	<u>2.487</u>	<u>-135</u>

In bovenstaande tabel is een positief getal een last en een negatief getal een baat.

17. Mutatie voorziening pensioen-verplichtingen voor risico deelnemers

	2020	2019
Mutatie boekjaar	<u>1.543</u>	<u>10.933</u>

18. Saldo overdrachten van rechten voor risico pensioenfonds

	2020	2019
Inkomende waardeoverdrachten	-2.235	-1.937
Inkomende waardeoverdrachten klein pensioen	-32	-7
Uitgaande waardeoverdrachten	114	141
	<u>-2.153</u>	<u>-1.803</u>

Dit betreft de ontvangst van of betaling aan pensioenfonds of pensioenverzekeraar van respectievelijk de vorige of nieuwe werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd.

De ontvangen koopsommen worden aangewend voor de inkoop van extra dienstjaren.

	2020	2019
Wijziging technische voorziening inzake overdracht van rechten:		
- toevoeging aan de technische voorzieningen	-2.492	-2.297
- onttrekking aan de technische voorzieningen	213	180
	<u>-2.279</u>	<u>-2.117</u>

	2020	2019
Het resultaat op de waardeoverdrachten is als volgt:		
- overgenomen pensioenverplichting	-225	-353
- overgedragen pensioenverplichting	99	39
	<u>-126</u>	<u>-314</u>

19. Saldo overdrachten van rechten voor risico deelnemers

	2020	2019
Inkomende waardeoverdrachten	-312	-664
Uitgaande waardeoverdrachten	1.883	1.071
	<u>1.571</u>	<u>407</u>

20. Herverzekeringen

	2020	2019
Premies voor pensioenverzekering	474	434
Periodieke uitkeringen	-887	-8
	<u>-413</u>	<u>426</u>

De vergoeding van premie voor de herverzekeringspremie premievrijstelling bij invaliditeit door werkgevers is opgenomen in de resultatenrekening als een premiebijdrage van werkgevers, zie bij 9. Premiebijdragen, en de kosten zijn opgenomen bij de herverzekeringen. In 2020 waren de kosten € 331 (2019: € 298) en de bijdrage € 274 (2019: € 238).

De Zwitserleven stop loss herverzekering voor het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico die liep van 2015 tot en met 2019 heeft eind 2020 een gecumuleerde schade van € 3.994 met een gecumuleerd eigen behoud van € 11.393. De stop loss herverzekering voor het arbeidsongeschiktheidsrisico heeft een uitloop van 24 maanden. Dit is de periode tussen de 1ste ziekte dag (in het verzekeringsjaar) en de datum van arbeidsongeschiktheid. Eind 2021 wordt duidelijk of er een uitkering zal plaats vinden over de jaren 2015 tot en met 2019.

Belastingen

De activiteiten van het pensioenfonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting. Het pensioenfonds is een onderneming in de zin van de wet op de omzetbelasting. De afdracht omzetbelasting, sinds 2014, is opgenomen onder kosten van vermogensbeheer bij beleggingsresultaten risico pensioenfonds.

Bestemming saldo van baten en lasten

Het bestuur heeft besloten om het negatief saldo baten en lasten van € 35.785 als volgt te verdelen:

- onttrekken aan de Algemene Reserve € 34.079,
- onttrekken aan de Reserve 'Premiedepot' € 1.706.

Vaststelling van de jaarrekening door het bestuur

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Robeco heeft de jaarrekening 2020 vastgesteld in de vergadering van 19 mei 2021.

Het bestuur:

Tom Steenkamp

Wilma de Groot

Machiel Zwanenburg

Anton Fiolet

Hendrik Bulle

Margret Smits

Marco van Zanten

Marthe Bollen

OVERIGE GEGEVENS

7 ACTUARIËLE VERKLARING

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Robeco te Rotterdam is aan Aon Nederland cv de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2020.

Onafhankelijkheid

Als waarmederkend actuaaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Robeco, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie. Omdat Aon Nederland cv beschikt over een door de toezichthouder goedgekeurde gedragscode, is het toegestaan dat andere actuarissen en deskundigen aangesloten bij Aon Nederland cv wel andere werkzaamheden verrichten voor het pensioenfonds.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op EUR 4.067.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven EUR 203.350 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen doch hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Robeco is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

Rotterdam, 19 mei 2021

Drs. M. van de Velde AAG
verbonden aan Aon Nederland cv

8 CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Stichting Pensioenfonds Robeco

Verklaring over de jaarrekening 2020

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van Stichting Pensioenfonds Robeco ('de stichting') een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de stichting op 31 december 2020 en van het resultaat over 2020 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek ('BW').

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in dit jaarrapport opgenomen jaarrekening 2020 van Stichting Pensioenfonds Robeco te Rotterdam gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2020;
- de staat van baten en lasten over 2020; en
- de toelichting met de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is Titel 9 Boek 2 BW.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Robeco zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Benadrukking van gehanteerde rentetermijnstructuur onderliggend aan de waardering van de technische voorzieningen in de jaarrekening

Wij vestigen de aandacht op pagina 73 in de toelichting van de jaarrekening. Op deze pagina zet het bestuur uiteen dat voor de waardering van de technische voorzieningen is besloten een rentecurve te hanteren die afwijkt van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur, omdat de gebruikte rentecurve naar de mening van het bestuur de actuele waarde van de technische voorzieningen beter weergeeft. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Verklaring over de in het jaarrapport opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarrapport andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- de bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW; en voor
- een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van het genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze doelstellingen zijn een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen over de vraag of de jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of van fouten en een controleverklaring uit te brengen waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Amsterdam, 19 mei 2021

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door drs. H.C. van der Rijst RA

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2020 van Stichting Pensioenfonds Robeco

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Ook op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

BIJLAGEN

1 VERLOOPSTAAT DEELNEMERS

	2020		2019	
	Aantal	Aantal	Aantal	Aantal
Deelnemers				
Stand vorig boekjaar		742		768
Nieuwe toetredingen	58		67	
Ontslag met premievrije aanspraak	-76		-90	
Ingang pensioen	-1		-1	
Revalidering	-1		-	
Overlijden	-		-2	
		-20		-26
Stand einde boekjaar		722		742
Gewezen deelnemers				
Stand vorig boekjaar		1.751		1.685
Ingang pensioen	-12		-8	
Revalidering	1		-	
Overlijden	-3		-3	
Ontslag met premievrije aanspraak	76		90	
Waardeoverdrachten	-1		-7	
Afkopen	-1		-2	
Overige oorzaken	-4		-4	
		56		66
Stand einde boekjaar		1.807		1.751
Pensioengerechtigden				
Stand vorig boekjaar		275		264
Ingang pensioen	13		9	
Overlijden	-4		-9	
Afkoop emigratie / klein pensioen	-2		-3	
Toekenning nabestaandenpensioen	6		17	
Overige oorzaken	-1		-3	
		12		11
Stand einde boekjaar		287		275
		2.816		2.768